THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

WEDNESDAY, FEBRUARY 11, 1969

LATVIJA AMERIKĀ

10. N-RS. TREŠDIENA, 1970. GADA 11. FEBRUĀRIS 20. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249

Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

Dievs dod tautas darbiniekam . . .

RAKSTNIECES UN FOLKLORISTES BIRUTAS SENKĒVIČAS GODINĀŠANA TORONTO (2)

Kanadas latviešu katoļu apvienības 31. janvārī Toronto rīkotajā rakstnieces un folkloristes Birutas Senkēvičas godinājuma vakarā, par kuŗa sākuma daļu jau informējām mūsu laikraksta iepriekšējā numurā, 37 apsveicēju virkni uzsāka LNAK valdes pr-dis T. Kronbergs, pēc humoristiskā garā teiktiem ievadvārdiem norādot, ka parasti pateicas sievām, kuŗas savus vīrus mudinājušas uz darbiem, taču šoreiz jāpateicas V. Ziemaņa kungam, kurš pacietis dzīvesbiedres B. Senkēvičas gandrīz mūžīgo prombūtni no mājām, dažādos sabiedriskos pienākumus veicot. „Tu esi gan runājusi Latvijas radiofonā," cita vidū teica T. Kronbergs, „bet ne pašreizējā okupētās Latvijas radiofonā, kāda tieksme konstatējama dažos mūsu trimdas rakstniekos, kuŗi, ja nesaņem kārotos godinājumus še, brauc tādus meklēt uz Latviju. Tevi godina draugi še, tevi godinātu arī Latvijā propagandas interesēs, bet tu šādu godkārību neesi izrādījusi. Par to tev paldies! Šai vakarā še pulcējusies gandrīz visa LNAK valde, nozaru vadītāji un mūsu organizāciju vadītāji. Šī ir tava lielākā diena, jo bez še klāt esošajiem latviešu dzīve Kanadā neeksistētu, nevarētu eksistēt!"

Ja pirmajā runā šķita mazliet dīvaini, ka runātājs lietoja uzrunu „tu", šī savādā izjūta izzuda, kad to pašu darīja gandrīz visi nākošie apsveicēji, liekot mosties jautājumam: cik vispār ir tādu, kuŗi savstarpējās sarunās ar B. Senkēviču nav uz „tu"? Liekas, arī šis fakts liecina par godinātās iecienītību un stāvokli latviešu sabiedrībā.

Sveicot konkordijas Zintniece vārdā, L. Reimane cita vidū uzsvēra: „Tavs 10.000 dol. novēlējums jaunatnei ir pierādījums tavam ideālismam un ticībai nākotnes Latvijai!" — Konkordijas Zelmenis globālais seniors E. Ozols savukārt norādīja: „Latvijā par veikumiem deva goda zīmes; tev tādu nav, bet tava lielākā goda zīme ir še klāt esošie. Runu bijis daudz, darbu maz jaunatnes labā. Tu esi devusi darbus!"

Latviešu preses biedrības kopas vārdā priekšnieci sveica vicepr-dis A. Vinčels, nožēlojot, ka nevar vēlējumus izteikt visu kopas biedru vārdā, jo bijuši daži gadījumi, kas viņu kavē „ņemt šādas tiesības". Viņš nolasīja arī „Latvijas Amerikā" redakcijai iesūtītu Valdas Moras dzejoli „Tāda ir sirds", veltījumu B. Senkēvičai „Tāda ir sirds, kas mīl — / Saulei līdzīgi staro, / Sasilda ledaino zemi, / Palīdz pumpuriem vērties, / Palīdz dzīvībai elpot / Trauslos un vārīgos stādos, / Palīdz ticībai ziedēt / Sarkanbaltsarkanā gaismā, / Palīdz — ziedojot sevi. / Tāda ir sirds, kas mīl!"

Sveicēju tālākā sekā Kanadas DV valdes un Kanadas vanadžu vārdā M. Jonāne runāja par zelta lāsēm jubilāres centienos, no kuŗām daudzas iepilējušas arī DV organizācijas darba sekmēšanā, un vēlēja: „Paliec tāda pati, kāda esi! Visu Latvijai!" — Toronto latviešu kreditsabiedrības vārdā apsveica K. Boriss.

TLTA ģimnazijas direktrise V. Slavieša izteica prieku, ka B. Senkēviča ir skolas lielākā draudzene, pie tam liela pārgalvniece, jo iedrošinājusies to, ko neviena vīrieša galva nav spējusi, neziedojot kausus sportam un līdzīgas lietas, bet katru gadu dodot prēmijas skolēniem par latvisku stāju un labu latviešu valodu. — LNAK jaunatnes nozares vadītājs A. Zaķis norādīja, ka B. Senkēviča, sveicot jauniešus, vienmēr atradusi piemērotu pantiņu, tādēļ arī viņš šoreiz atnesis līdz zelta graudu: „Īsta brīvība nav patvaļa domāt un darīt, ko iegribas, bet gan paklausība tam, ko liek darīt mūsu sirds balss." — TLB sestdienas skolas pārzine A. Martinsone savukārt pauda: „Kopš esmu Kanadā, neatceros neviena skolas sarīkojuma, kad neesi bijusi mūsu vidū, esi kļuvusi it kā skolas saimes locekle. Atnesu sveicienam visas sirdis, kas domā par tevi, un visas mirdzošās acis, kas ir ar tevi." — Klātesošo Kanadas latviešu skautu un gaidu jendu priekšnieku E. Dāvidsona un G. Upītes uzdevumā B. Senkēviču sveica mazskauts Roberts Vāgners un guntiņa Aina Černenoka, pasniedzot uz bērza mizas rakstītu veltījumu un noskaitot katrs pa pantiņam, bet Gaujas (14.) gaidu vienības Toronto vārdā sveica pr-ce Inta Kalniņa.

Saslimušā režisora J. Pukata vārdā B. Senkēviču sveica Ruta Atvasara-Sabanska, nolasot godināmās dzejoli „Mana dzimtene", bet Latviešu virsnieku apvienības Kanadā vārdā J. Šmits izcēla, ka sumināmā dzejā cildinājusi latviešu kaŗavīrus no sirmās senatnes līdz mūsdienām, bet pati ir kā kaŗavīrs vienmēr pirmajās cīnītāju rindās ar augstu paceltu brīvības lāpu. — Latviešu kaŗa veterānu strēlnieku biedrības Kanadā pr-ks T. Zandersons: „Vecie Tīreļpurva vilki ir pateicīgi, ka neesi mūs aizmirsusi un arvien cel saulītē!"

DV Toronto nodaļas vārdā sveica valdes pr-dis I. Zamlovskis, bet Latviešu katoļu studentu apvienības Dzintars Toronto kopas vārdā Dr. V. Mileiko, atzīstot: „Jūsu veikums ir liels, tādēļ jums ierādīta vieta dižo tautas darbinieku vidū." Runājot korporācijas Lacuania vārdā, J. Grodnis pēc daudz nopietnības lika pasmaidīt ar humora caurstrāvotiem vārdiem, tikai nobeigumā kļūstot nopietns un atzīstot: „Tu nepiederi Lacuaniai, bet tu nepiederi arī nevienam, jo piederi visiem!"

TLB tautas deju kopas Diždancis vārdā „krustmātei" par 21 gada audzināšanu pateicās Daina Āpše, bet Toronto latviešu biedrības pr-ks I. Alksnis vērtēja: „Katrā laikmetā un sabiedrībā izaug personības, kuŗas ar savu darbu, dzīves veidu un morālisko stāju iegūst sabiedrības uzticību un atzīšanu. Toronto ir maz pasākumu, kur savu roku nav pielikusi arī B. Senkēviča — vai nu ar tiešu darbu, vai vismaz ar padomu." Līdzīgi domāja arī Latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā valdes un Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas pr-dis Ž. Šmits: „Biruta Senkēviča ir tikai viena, un viņa piedalījusies visur, kur roka jāpieliek!" Dainas koŗa vārdā U. Maksiņš mazāk vēlēja, bet vairāk vēlējās: „Lūdzam krustmāti latviskās audzināšanas darbā, kā daudzus citus, iekļaut arī kori."

Latviešu nama valdes vārdā apsveica A. Kristapsons, bet no Toronto latviešu katoļu draudzes pr-ks V. Miklaševics. Toronto Austrumu ev.-lut. draudzes pr-ks E. Zipļāns uzsvēra, ka no B. Senkēvičas nekad nav dzirdēta kritizēšana, bet tikai konstruktīva doma, neko necenšoties nopelt, bet vienmēr celt un vienot. Sv. Andreja ev.-lut. draudzes pr-ks R. Roze teica paldies par labestību, kuŗu godināmā vienmēr izrādījusi draudzei, sevišķi Sidrabenei ar Jāņu uzvedumiem, tāpat paldies par nacionālo stāju, par domām un darbiem skolām un jaunatnei.

Žurnālists R. Norītis sveicienam nolasīja sava gara brāļa Krīša Ķepala ventiņu mēlē jubilārei rakstīto veltījumu feļetona jeb pekstiņu veidā, kā pats izteicās, par „storķa atnesto Birutu" un viņas dzīves gaitām. — Runājot Jelgavas apriņķa Tērvetes pagasta iedzīvotāju vārdā, J. Bārs

(Nobeigums 8. lpp.)

ŽIBULĒŠANAS MEISTARI SACENŠAS

Hamiltonas, Toronto un Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku kluba žibulēšanas sacīkstes uz Simko ezera ledus Virdžīnijas līcī 1. februārī notika ideālos laika apstākļos — saulainā un siltā dienā, par kuŗu priecājās arī niagarietis Džems Ligurs, sacensību norisi iemūžinot fotouzņēmumos. Augšējā uzņēmumā četri Toronto kluba biedri (no kreisās) Kārlis Šverns, Jānis Birznieks, Otto Pauders un Ilmārs Purmalis ceļā uz sacensību vietu, bet viņu izskats liek domāt par kādu ziemeļpola ekspedīciju . . . Apakšā pa kreisi: Katrīnietis Pēteris Odiņš jau sacensības sākumā vilka laukā asari pēc asara un jau šķita uzvarētājs, taču individuālajā vērtējumā palika 2. vietā, jo tiesneši par derīgiem atzina tikai 20 „strīpaiņu", par 8 collām īsākos neatzīstot. Apakšā pa labi: Varenu ķērienu — 12 mārciņu smagu un 37 collas gaŗu līdaku rāda torontietis Jānis Markēvics.

Foto: Dž. Ligurs

Nomainījies LAA prezidijs

LATVIEŠU APVIENĪBAS AUSTRĀLIJĀ DELEGĀTU SAPULCE MELBURNĀ

Latviešu apvienības Austrālijā delegātu sanāksmi 25. janvārī Melburnā atklāja pr-dis J. Ritenis. Māc. R. Reinfelds no Jaunzēlandes svētbrīdī cita vidū uzsvēra: „Vienīgā un īstā Latvija ir tā, kuŗu nesam savās sirdīs, kuŗu neviens nevar okupēt. Šī Latvija ir tik liela, cik lielu to paši gribam." Aizlūgumā mācītājs pieminēja mirušos centrālo organizāciju vadītājus — kādreizējo LAA prezidija priekšsēdi A. Krīpenu, Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdi J. Niedru un nesen aizsaulē aizgājušo Austrālijas lietuviešu apvienības priekšsēdi St. Naruši. Pēc svētbrīža organizāciju delegātus apsveica Latvijas konsulārais pārstāvis O. Rozītis, sakot: „Ļoti cienījamie tautas vietnieki! Atkal stāvam lielas Latvijas upes malā un gaidām pārcēlēju. Dievs, svētī Latviju!" Sapulci apsveica arī jaunais Austrālijas DV valdes pr-dis V. Rolavs, novēlot sekmes un prātīgu darbu, bet no skautu un gaidu organizācijām — Z. Leitis.

Par sapulces vadītāju ievēlēja prof. E. Dunsdorfu, bet par sekretāriem Z. Apsīti un L. Buku. Mandātu komisija ziņoja, ka sapulcē pārstāvētas 36 organizācijas ar 44 delegātiem, kuŗiem kopskaitā 66 balsis.

Par LAA un BPLA darbību ziņoja J. Ritenis. Tā kā LAA prezidija izgatavotajā pārskatā par LAA darbību aizvadītajos 3 gados sniegta plaša informācija, tad viņš, tāpat kā vēlāk citi, sniedza tikai papildinformāciju — to, kas nav minēts pārskatā. Protams, laikraksta slejās nav iespējams minēt kaut daļu no tā, kas lasāms pārskatā, tādēļ jāapmierinās galvenokārt ar to, ko pārrunāja, izdebatēja un izlēma sapulcē.

J. Ritenis nolasīja arī ALAs un LNAK 10. janvāra kopīgo lēmumu attieksmē uz BPLA (par ko jau ziņots mūsu laikrakstā), konstatējot, ka visumā pieņemti LAA ierosinājumi. LAA uzticēta demografisko datu vākšana un demografisko jautājumu pētīšana, kurā ietelp arī latviešu tautas pārkrievināšana. Pēc debatēm, kuŗās piedalījās A. Gārša, J. Ritenis, K. Sātiņš, A. Auziņš u.c., sapulce principā akceptēja prof. P. Lejiņa šā gada 15. janvāra rakstu.

Par Austrālijas baltiešu padomes un Informācijas centra darbību ziņoja A. Auziņš, norādot, ka Austrālijas valdība atzinusi Baltiešu padomi, bet pavalstniecības konvencijā tās delegāts nav aicināts, vēlāk paskaidrojot, ka baltiešus pārstāvot Labo kaimiņu komiteja (Good Neighbours Council). Sapulce pieņēma rezolūciju, ka jaunajam LAA prezidijam šī lieta jāvirza tālāk un jāpanāk baltiešu delegāta pielaišana pavalstniecības konvencijā.

Par Latvijas dibināšanas atceres fondu un par Latvijas atbrīvošanas fondu ziņoja LAA kasieris G. Bērzzariņš, lūdzot delegātus izteikties, kā Latvijas atbrīvošanas fonds veidojams. Debatēs runātāji ieteica gan šo lietu atstāt jaunā LAA prezidija ziņā, gan ievēlēt īpašu komisiju. Beidzot vienojās, ka komisiju izraudzīs jaunais LAA prezidijs. Fondam asignēti 1000 dol. darbības uzsākšanai. Tuvākajā nākotnē jāizstrādā un jāreģistrē šī fonda statūti. — No Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres fonda līdzekļiem nodibināts LAA grāmatu apgāds, kas jau izdevis latviešu valodas mācības grāmatu „Runāsim latviski", kuŗa guvusi atzīšanu ne tikai Austrālijā, bet arī ASV un Kanadā. Tās pirmie 1000 eksemplāri jau gandrīz izpārdoti.

Tā kā izrādījās, ka dažas organizācijas nav samaksājušas biedru naudu un nav arī sūtījušas delegātus uz šo sapulci, pieņēma rezolūciju, ka jāatgādina šīm organizācijām to solījums, aicinot pildīt savus pienākumus.

Runājot par LAA un Austrālijas DV gadskārtējām ziedojumu vākšanas akcijām, debatēs izskanēja doma, ka laikrakstos jāsniedz sabiedrībai sīkāki paskaidrojumi par līdzekļu sadali un izlietošanu. Sapulce arī pieņēma rezolūciju, ka turpmāk gadskārtējo nodevu maksātājiem (izvairoties no vārda „zie-

(Nobeigums 5. lpp.)

Aleksandrs Vilks

Mēs nerimsim!

LIETUVAS VALSTSSVĒTKOS 16. FEBRUĀRĪ

Savas valsts neatkarības izkaŗošanai un nostiprināšanai mūsu dienvidu kaimiņiem lietuviešiem upuŗu un asiņu nasta bija daudz lielāka un smagāka nekā mums un igauņiem. Lietuviešiem vajadzēja cīnīties ar lieliniekiem, bermontiešiem un kaimiņiem poļiem. Ilgāk šīs cīņas ievilkās ar pēdējiem, notiekot Viļņas un tās apgabala dēļ, uz kuŗu pretendēja arī Polija, kaut vēsturiski, etniski un politiski Viļņa piederēja Lietuvai.

Cīnīdamies ar lieliniekiem, 1919. gada pavasarī Viļņu ieņēma poļu kaŗaspēks, bet jau nākošajā gadā lielinieku plaši izvērstais uzbrukums piespieda poļus Viļņu atkal atstāt. Tā kā starplaikā Lietuva bija parakstījusi miera līgumu ar Pad. savienību, tad lietuvieši beidzot atguva savu vēsturisko galvaspilsētu, bet tikai uz diviem mēnešiem. Poļi pie Varšavas satrieca lielinieku spēkus un atkal sāka uzmākties Viļņas apgabalam. Tikai ar rietumu sabiedroto starpniecību notika izlīgums, pēc kuŗa Viļņa palika lietuviešiem.

Taču jau pēc pāris dienām ģenerālis Želichovskis, Polijas valsts prezidenta maršala Pilsudska slepena akcepta iedrošināts, atņēma lietuviešiem Viļņu un ar 1922. gadā izsludināto plēbiscītu pievienoja to Polijai. Lietuvas - Pad. savienības 1926. gada nolīgums atzina, ka Viļņas iekļaušana Polijā ir nelikumīga. Tas iedrošināja Lietuvu. Vardarbīgais un beztiesiskais akts ārkārtīgi saviļņoja lietuviešu tautu, kuŗa saliedētā vienprātībā un nacionālā pašlepnumā sauca: „Mēs bez Viļņas nerimsim!" Ikviens lietuvietis sevī apzinājās pienākumu — darīt iespējamo, lai seno Lietuvas galvaspilsētu ar tās apgabalu iekļautu legālajā territorijā — Lietuvas brīvvalstī.

Šīs nacionālās sāpes lietuvieši cieta un ilgas loloja visā pašu valsts patstāvības laikā, nenorimdami cerībās, kamēr radās jauni satricinājumi un pārmaiņas.

1939. gada septembrī, sākoties kaŗam starp Vāciju un Poliju, Pad. savienība steidzās sagrābt savā varā Austrumpolijas apgabalus kopā ar Viļņu, kuŗu tā paša gada 10. oktobrī nodeva atpakaļ Lietuvai. Taču tas bija sarkanā negantnieka maskēts viltības žests, jo jau 1940. gada 15. jūnijā sarkanarmija iebruka Lietuvā, sagraujot ne tikai Viļņas, bet visas Lietuvas brīvību, pakļaujot lietuviešus zvēriskai iznīcināšanai, postam un terroram. Sauciens „Mēs bez Viļņas nerimsim!" tagad kļuva par vispārēju lietuviešu saucienu pēc brīvības un zaudētās patstāvības atgūšanas.

Pārciešot komūnistu okupācijas pirmā gada žņaugus, lietuvieši, līdzīgi saviem ziemeļu kaimiņiem, cirtās spītā pret sarkano varu, cik un kā vien varēdami. Arī sekojošās vācu okupācijas varas gados lietuvieši nerima ilgās pēc brīvības savai tēvzemei. Okupācijas slogs bija jāiznes ar paceltu galvu. Vēl vairāk: lai arī no savas puses dotu spēku cīņai pret Pad. savienību, kuŗa ar savu 1940./41. gada okupāciju bija atstājusi dziļas un asiņainas pēdas lietuviešu tautā un zemē, lietuvieši noorganizēja 21 bataljonu, apmēram 20.000 vīru, kuŗi plecu pie pleca ar vācu armiju cīnījās pret Pad. savienību austrumu frontē, dodot smagu asins maksu savas tēvzemes brīvības labā. Lietuviešu ģenerālis Pļechavičus noorganizēja pat otru armiju ap 8000 vīru sastāvā, deklarējot, ka cīnīsies tikai uz Lietuvas zemes. Diemžēl, vācieši to uzskatīja it kā par draudiem sev, un tā pēc dažiem mēnešiem šī armija tika izformēta.

Pēc otra pasaules kaŗa atkal sākoties padomju okupācijai, Lietuvā izveidojās milzīgs pretestības spēks, kas lietoja partizānu taktiku un paņēmienus. Ap 35.000 vīru, labi apmācīti, slēpti un pārdroši savā rīcībā, sagādāja asinspirti turpat 100.000 sarkanajiem — kā padomju regulārajām kaŗaspēka daļām, tā arī speciālajām vienībām, kuŗas gandrīz nepārtraukti „ķemmēja" visu Lietuvas territoriju. Taču šī lietuviešu „pagrīdes armija"" noturējās 12 gadu pēc otra pasaules kaŗa beigām, tad tomēr bija spiesta padoties.

1956. gadā tās komandieris ģenerālis A. Ramanauskas iznāca no slēptuves. Viņš bija iecerējis izraisīt atklātus nemierus, jo lietuviešu studenti, simpatizēdami ungāru brīvības cīnītājiem, pauda dziļu sašutumu par Kremļa sarīkoto asinspirti Budapeštā. Tā ģen. A. Ramanauskas ar saviem atlikušajiem vīriem krita okupantu rokās. Protams, žēlastības nebija. Taču lietuvieši vēl ilgi lika okupantiem izjust tautas spītu un nicināšanu, arvien par jaunu apliecinot neatlaidīgu cīņas gribu par Lietuvas brīvību.

Arī šobrīd nav citādi. Lietuviešu pagrīdes cīnītāji gan vairs neverš zalves uz apspiedējiem, taču izteikta un apņēmīga, kaut konsekventi pasīva pretestība joprojām pastāv, kļūst pat arvien lielāka un asāka. Sevišķi tas manāms lietuviešu jaunajā paaudzē, kuŗa uzņēmusi sevī Lietuvas brīvības ideju un mērķus.

Arī lietuvieši trimdā ir viengabalaina saime, strikti atturīga jebkādu sakaru uzņemšanā ar okupantu varu tēvzemē. Lietuvieši kā tēvzemē, tā arī svešumā dziļi izjūt un pārdzīvo mūžīgu saistību ar savu zemi un tautu.. Ir tikai dabīgi, ka arī lietuviešiem trimdā ir vēlēšanās redzēt savu tēvzemi, bet viņi, ja dodas apmeklējumos, dara to klusēdami un noslēgušies, mazrunīgi un apvaldīti. Un kas vēlējies tēvzemi apmeklēt, tas tur ticies vienīgi ar saviem piederīgajiem. Lietuvieši arī prot godāt savu cīnītāju nestos upuŗus, atceroties tos, kuŗi sadeguši uz tēvzemes brīvības altāŗa: neviens lietuvietis, apmeklēdams dzimteni, nav atkalredzēšanās sentimentā dzīrojis vai priecājies kopā ar okupantiem, neviens nav tencinājis vai glaimojis Lietuvai uzsūtītās posta varas pārstāvjiem vai to iestādījumiem. Cepuri nost šādai brāļu tautas konsekvencei un rīcībai! Lietuvieši nedodas baros cauri dzelzs priekškaram, bet, kas to dara, arī atgriezies trimdas mājvietā, paliek sirdī, domās un apņēmībā uzticīgs savai tautai.

Arī svešumā lietuviešu cīņa un rīcība brīvības atgūšanai un savas tautiskās sejas saglabāšanai ir slavējama. Cik atļauj rocība un iespējas, lietuvieši ir nerimtīgi savu mērķu piepildīšanā. Varbūt tas izskaidrojams ar viņu raksturu, kas ir atšķirīgs no ziemeļu kaimiņiem, arī ar lielāku ticību savām iecerēm un dziļāku paļāvību savai sūtībai.

Savus kaimiņus dienvidos sveicot, lai arī mēs kopā ar viņiem atjaunojam kopīgo apņemšanos: mēs bez brīvības nerimsim!

LASĪTĀJU VĒSTULES

VIENPUSĪBA VAI PĀRPRATUMS?

Pēdējā laikā sāk parādīties gudri raksti par okupētās Latvijas apciemojumiem un kultūras darbu apmaiņu. Šiem sakaru cienītājiem un ciemos braucējiem nevajadzētu aizmirst dažus ļoti svarīgus faktus. Tā sauktā „padomju" Latvija nav nedz krieviem pārdota, nedz dāvināta vai citādi atstāta zeme, bet Pad. savienība to okupējusi visbrutālākā kārtā, laužot visus līgumus un starptautiskos likumus, tagad cenšoties iznīcināt gan pašu latviešu tautu, gan tās gadsimtus veco kultūru. Latviešu un arī starptautiskajā izpratnē šī mūsu zeme pašreiz apzīmējama par krievu okupēto Latviju. Tāpat nav pareizi rakstīt „Latvijas apciemojumi", jo neviens apciemotājs nav ticis tālāk par Rīgu un tās tuvāko apkaimi. Ikvienu apciemotāju novieto šim nolūkam paredzētajā viesnīcā, kur katru soli izseko. Tādēļ jēdziens „Latvijas apciemojums" pats par sevi atkrīt un paliek tikai „Rīgas apciemojums".

Ikviens var mēģināt nosūtīt uz Latviju kādu šejienes grāmatu, skaņu plati vai citu priekšmetu apdrošinātā veidā, un viņš to saņems atpakaļ ar atzīmi franču valodā „Nepiemērots iesūtīšanai". Tas pats notiks ar vēstuli, ja tā būs apmaksāta ar ASV 15 centu pastmarku, kurā lasāms „Brīvību visiem".

Esmu redzējis arī šejienes skolām un koledžām piesūtītus krievu propagandas žurnālus labā angļu valodā, iespiestus uz laba papīra, ar labiem fotoattēliem, kuros galvenokārt rāda Latvijas neatkarības laika celtnes — Ķemeru viesnīcu un Tiesu pili, bet pārējie uzņēmumi — pēdējā laika celtnes un dzīvokļu bloki — ir maza formāta, sablīvēti un pelēki krievu gara darbi.

Šai sakarā šobrīd runāt par kādu kultūras darbu apmaiņu nozīmē vienīgi palīdzēt krieviem šķelt mūsu stāju. Ja kāds no šejienes tautiešiem publicējas „Svešuma Balsī", „Karogā" vai citos izdevumos, nosūtot savus darbus uz Rīgu speciāli nozīmētam ierēdnim, tad tas vēl nenozīmē kaut kādu kultūras apmaiņu, bet gan apmierina tikai sūtītāja publicēšanās kāri, pie kam šos darbus nelasa tauta, bet tos ievieto propagandas izdevumos piesūtīšanai tikai trimdiniekiem.

„Latvijas Amerikā" pag. gada 85. numurā Modris Lorbergs lasītāja vēstulē gribēja noskaidrot nesaprotamo, nezinādams, kādā veidā trīs Kanadas latviešu literātu dzejoļi iekļuvuši krievu propagandas izdevumos. Pilnīgi solidarizējoties ar M. Lorbergu, domāju, ka arī daudzi citi, sevišķi tie, kuri dziļā ticībā un patiesā dzimtenes mīlestībā upurējušies par savu zemi Latviju un lējuši savas asinis, ir tādā pašā neskaidrībā. Laikrakstus taču tādēļ izdod, pērk un lasa, lai gūtu skaidrību, neliedzot arī jautātājām personām telpu atbildei.

Turpretim „Latvijas Amerikā" 89. numurā Tālivaldis Ķiķauka savā lasītāja vēstulē ļoti asā, lai neteiktu rupjā, veidā pieraksta M. Lorbergam „analfabētismu", aizrādot, ka LPB kopas dalībniekiem neklājas jautāt citiem kopas biedriem šādus jautājumus. Latviešu preses biedrība taču nav monopolizēta literātu biedrība, bet apvieno arī brīvās preses darbiniekus. Runājot T. Ķiķaukas vārdiem, „literārs analfabētisms un šķelšana" gan piedzīvota LPB Kanadas kopas 20 gadu darbības atceres svētkos (skat. atreferējumu „Latvijas Amerikā" 79. numurā), par ko gan neviens līdz šim nav uztraucies.

Ne pret vienu latviešu literātu, ieskaitot T. Ķiķauku, man nav nekāda naida, jo viņu darbi visā cienībā ir lasīti un rotā arī manu grāmatu plauktu, taču attieksmē uz publisko un politisko stāju mums visiem ir tiesības jautāt nesaprotamo un gaidīt paskaidrojumus. Pieminēt šai sakarā Eglīti, Jaunsudrabiņu un Raini ir nevietā. Krievi Jaunsudrabiņu centās iespaidot, lai viņš atgriežas okupētajā Latvijā. Jaunsudrabiņš tam nepiekrita, bet aizbrauca uz Austrumberlīni tikai parakstīt pilnvaru, novēlot savu darbu honorāru tuviniekiem Latvijā. Vai šis viņa novēlējums ir īstenots, to neviens nezina.

Neviena kultūras apmaiņa nav un nedrīkst būt tikai vienpusēja. Kamēr krievi savus nepaklausīgos rakstniekus ievieto nenormālo mītnēs vai vergu nometnēs, kamēr mēs, trimdas latvieši, nevaram brīvi saviem radiem un draugiem Latvijā sūtīt šejienes laikrakstus, grāmatas, skaņu plates un citu, tikmēr mēs nedrīkstam savas kultūras vērtības sūtīt čekas ierēdņiem, lai vēlāk mūs pašus piesmietu.

Nezaimosim un neniecināsim viens otru, bet apzināsimies, ka neviens neesam absolūta pilnība. Atmetīsim savu „es" kā gudrības pilnību un jautāsim vajadzīgo atklāti viens otram, tikpat atklāti arī atbildot.

K. Eiduks, Mičigenā

★

NOVĒLOTS SUMINĀJUMS

Slimības dēļ nevarēdams ierasties Birutas Senkēvičas godināšanas vakarā 31. janvārī Toronto, laipni lūdzu redakcijas starpniecību šī publiskā suminājuma nodošanai:

Esmu bijis Jāņu sarīkojumu rosinātājs dzimtenē un it sevišķi še trimdā — Sidrabenē. Man jāsaka, ka neesmu sastapis diženāku un cildenāku Jāņu māti par Birutu Senkēviču! Esam cīnījušies daudzus gadus kopīgi, lai Jāņu tradicijas še neapsiktu. Tādēļ no visas sirds viņu suminu goda dienā ar dziesmas vārdiem: „Es uzliku Jāņu mātei, līgo, līgo/ Skaistu ziedu vainadziņu, līgo,/ Lai ziedētu Jāņu māte, līgo, līgo,/ Kā tas ziedu vainadziņis, līgo!"

Birutas Senkēvičas darbi šai laukā palika ilgi, ilgi vēl pēc viņas. Lai Dieviņš viņai dod veselību vēl ilgi dzīvot un strādāt!

Eduards Freimuts, Toronto

★

RAPK VALDES PASKAIDROJUMS

Sakarā ar dažiem rakstiem trimdas presē un ziedotāju aptaujām Raiņa un Aspazijas pieminekļa komitejas (RAPK) centrālā valde paskaidro:

Kastaņolas pilsētas valde nekad nav lēmusi celt Rainim un Aspazijai pieminekli uz pilsētas rēķina. 1969. gadā tā gan lēmusi uzstādīt Raiņa un Aspazijas kādreizējā dzīvesvietā piemiņas plāksni (ne pieminekli), kas neizslēdz RAPK projektētā pieminekļa celšanu citā vietā.

Kastaņolas pilsētas valde nekad nav pārtraukusi sarunas ar RAPK. Sarunas par pieminekli turpinās. Ja tās nevestu pie RAPK vēlamā rezultāta, tad pieminekli cels citā RAPK CK vairākumam pieņemamā vietā. Par to runāt ir vēl priekšlaicīgi, kamēr nebūs pabeigtas sarunas ar Kastaņolu.

Ziedotāju vārdus, dzīvesvietas un ziedoto summas paredzēts paziņot grāmatā par pieminekli, kura iznāks pēc tā uzcelšanas ar tā attēlu un vēsturi. RAPK mēģinājumi ievietot trimdas laikrakstos ziņojumus par noziedojumiem nesekmējās. Laikraksti atsaucas uz telpu trūkumu, kas saprotams, jo ziedotāju skaits, pieskaitot RAPK loterijas lozu pircējus, sniedzas tūkstošos. Ikviens no ziedotājiem var saņemt ziņas par savu ziedojumu no RAPK kasiera L. Neimaņa: W. 51 Oakdale Lane, Mundelein, Ill. 60060, U. S. A., pieliekot atbildei sev adresētu un apmarkotu aploksni. RAPK aktīvs pieminekļa celšanai un modestam tēlnieka honorāram pašlaik ir drusku vairāk par 7000 dol., no kuriem 5500 dol. pārvesti uz Šveices banku — Societa Di Banca Svizzera, Lugano.

RAPK izsludinātajā tēlnieku sacensībā pieminekļa metam piedalījās 4 latviešu tēlnieki. Tēlnieku žūriju nevarēja sastādīt, jo nebija trimdā atrodami vēl vismaz 3 vispāratzīti latviešu tēlnieki, kuŗus varētu aicināt žūrijas komisijā kā spriedējus. Par labākajiem metiem RAPK prezidijs vienbalsīgi atzina L. Briedīša un J. Plātes projektus. Tie tika ievietoti arī presē un par tiem notika diskusijas. RAP KCK vairākums noteikti izšķīrās par Plātes nacionālo, simbolisko un dinamisko projektu. RAPK Austrālijā atzina to par lielisku. J. Plātes projektu bez iebildumiem pieņēma arī Kastaņolas valdes un padomes kopīgās sēdēs 1968. gada decembrī un 1969. gada janvārī.

1969. gada jūnija/jūlija vēlēšanās ar trīs ceturtdaļu RAPK CK locekļu balsu vairākumu ievēlēta saskanīga RAPK centrālā valde un revīzijas komisija, kas sastāv no pazīstamiem sabiedriskiem darbiniekiem. RAPK lietas ir vislabākā kārtībā, un nav nekāda pamata bažām vai neuzticībai.

Ziedojumi turpina ienākt. Piemineklis būs. RAPK centrālā valde izsaka visiem, kas atbalstījuši cēlās nacionālās ieceres īstenošanu ar ziedojumiem un citu sirsnīgāko pateicību.

RAPK centrālā valde

Redakcijas piebilde: Sniedzam šo RAPK centrālās valdes paskaidrojumu bez jebkādiem komentāriem, kaut tādi būtu vietā, lasītāju zināšanai, bet lūdzam šai jautājumā lasītāju vēstules mūsu redakcijai nesūtīt, jo esam ieskatos, ka pieminekļa celšanai Rainim un Aspazijai būs labāk pakalpots, ja polemika neizraisīsies. Šī iemesla dēļ turpmāk pieminekļa lietā sniegsim tikai informāciju, kuŗu guvis tiešs mūsu laikraksta pārstāvis, piedaloties RAPK valdes sēdēs, bet atturēsimies publicēt RAPK amatpersonu sniegtos ziņojumus.

LATVIJA AMERIKĀ

10. N-RS. TREŠDIENA, 1970. GADA 11. FEBRUĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Vai revolūcija var dot atrisinājumu garīgajai krizei?

P. Priede savā lasītāja vēstulē „Latvija Amerikā" 89. numurā, iesūtot māc. Dr. Visvalža Klīves apsveikuma tekstu LELDAAs vidienes apgabala konferencē, apzīmē šo apsveikumu par ļoti nozīmīgu, kas skar mūsu garīgo dzīvi pašos pamatos. Izlasot to, nevar tā tik piekrist viņa metodu, jo visumā V. Klīve apmierinājies ar pašreizējo apstākļu uzskaiti (ar ko gan parādot zināmu drosmi, ko parasti neredz), nepūloties saskatīt viss cēloņus, ne arī meklējot atrisinājumu, kas, manuprāt, būtu vissvarīgākais. Par atrisinājumu nevarētu pieņemt V. Klīves minēto (tā drīzāk ir apstākļu raksturojums): „Atbilde ir revolūcija. Kristietībai no organizācijas ir jākļūst par kustību. Un pēc iespējas ātri, pirms mēs pazaudējam visu (atskaitot statūtus un protokolus) . . . Jaunās paaudzi šodien saista sacelšanās pret institūcijām, organizācijām un noteikumiem. . ." Var saprast, ka V. Klīve domā jaunās paaudzes „sacelšanos" pašas sacelšanās jeb „noārdīšanas prieka dēļ", nemeklējot dziļāku izskaidrojumu. Bet vai tā nu tīri būs? Vai tā tikai nebūs aiziešana pavisam greizos ceļos?

Tiesa, jaunās paaudzes nemiers šajā kontinentā izpaužas pret sastingušajām tradicijām sadzīvē un arī reliģijā, kas nesaskan ar mūsdienu zinātni. Pašiem neredzot un arī nespējot atrast skaidrību, tad nu rodas tā „revolūcionārā" noskaņa (kuŗu daudzreiz vēl „uzkurina" samaksāti aģitātori). Mūsu latviešu jaunā audze, sekojot visām vietējo izdarībām, daudzreiz pašiem nekā neizdomājot, pieņem arī šo revolūcionāro nostāju (citreiz tīri kā kādu „modi"). Tikai izprotot visus cēloņus, var meklēt atrisinājumu, un tā tas ir arī ar šo jaunās audzes nostāju vispār.

Viens no šādiem iemesliem varētu būt reliģijas mācību pretrunas ar mūsdienu zinātni, kā rezultātā vērojama jaunās paaudzes atraušanās no draudzēm. Katra reliģiska kustība, vienalga, vai tā liela vai maza, ir radusies zināmā laikā un lielā mērā atspoguļo sava laika sabiedrisko dzīvi, sociālo stāvokli un zinātniskos uzskatus. Ja nu kāda radusies reliģiska kustība sastingst sava laika tradicijās un neprogresē reizē ar dzīves attīstību, tad viss būs labi tik ilgi, cik ilgi tās locekļi bez iebildumiem pieņem un pilda visas tradicijas. Savā laikā katoļu baznīca ilgi visus reformistus iznīcināja kā ķeceŗus, kamēr beidzot Mārtiņam Luteram laimējās tās īstenot dzīvē. Radās reformētā jeb Lutera baznīca. (Pēdējos 100 gados radies tik daudz jaunu reliģisku kustību, kas reliģijas mācību nav vis reformējušas tālāk, bet to drīzāk sagrozījušas un vairāk regresējušas nekā progresējušas.) Bet dzīve neapstājas progresēt ar Lutera laiku, un tā mūsdienu izpratnē Lutera reformas un baznīcu koncilos pieņemtie lēmumi jāuzskata par novecojušiem (es nesaku, ka reliģija kā tāda būtu novecojusies, bet gan daudz kas no „baznīctēvu likumiem"). Piemēram, vai ticības apliecinājumā pašā jau nav daudzas pretrunas mūsdienu zinātnes uzskatiem, kas savā laikā konservatīvo uzskatu aizstāvju uzspiestas un kuŗas jau sen vajadzēja labot? Tāpat arī citur. Senos laikos tādus un pat daudz mazākus iebildumus atzina par „ķecerību". Tas kā maģisks vārds visu aizklāja, bet atrisinājumu tas nav devis un nedod. Ja vēl mācītājs savos sprediķos Bībeles citātus izskaidro līdzībās, pieejot visam no reliģiski filozofiskā viedokļa, tad pretrunas it kā pazūd. Bet paklausīsimies šī kontinenta mācītāju sprediķos (arī svētvārdos radiofonā). Tur lielāko tiesu visu pieņem un izskaidro burtiski fiziskā uztverē, bet mēs ikdienas lasām presē un žurnālos, mācamies skolās un ikdienas dzīvē pavisam citu. Tā kā še visvairāk ir iecienītas eksaktās zinātnes nozares, humānitārās atstājot dažkārt pilnīgā novārtā, tad tas izpaužas arī zināmā nevarībā rast pašiem sevī skaidrību uz visām reliģijas un zinātnes pretrunām. Sekas nu ir zināmā „sacelšanās" pret visām mācībām un reliģijām. Še nu vietā būtu nākt ar reformām, kuŗas gan būs daudziem „sāpīgas", bet tās nepieciešamas, ja vien ir vēlēšanās, lai reliģijas spētu sniegt garīgo veldzējumu mūsdienu vidējai un jaunajai audzei, arī tiem, kas nāks pēc tam. Bez tālejošām reformām reliģiju mācības kļūs „mirušas mācības".

Ka dziļi izglītots cilvēks nav un nevar būt reliģijas noliedzējs, to var pārliecināties, lasot Latvijas universitātes kādreizējā rektora prof. Dr. Jūlija Auškāpa grāmatu „Zinātnei un tēvijai". Kaut profesors ir pavisam sausas zinātņu nozares speciālists, viņš tomēr nav apmaldījies skaitļos un neredz te visam atrisinājumu, bet gan skatās uz visu ar daudz lielāku izpratni. Var droši apgalvot, ka viņa Dievs gan nebūs tāds, kādu to domā un dažkārt vēl šobrīd sludina un pielūdz, bet gan tāds, kuŗu mūsdienu zinātnes sasniegumi nevar ne apēnot, ne arī izdzēst. Kādā savā darbā Anšlavs Eglītis teicis, ka eiropiešu lielākais spēks esot šaubas un spēja šaubīties. Spēja šaubīties ir arī progresa atslēga. Atliek visiem novēlēt šaubīties, bet reizē arī bezspēcīgi nepalikt šaubās. Tie izglītotie, kuŗi sevi dēvē par Dieva noliedzējiem, gan būs tādi, kas nav tikuši ārā no savām šaubām — nav atšķīruši reliģiju tradicijas no mācību gara. Kaut nu arī mūsu vidējā un jaunā audze tiktu pāri šaubām un iznāktu no tām kā uzvarētāja!

J. R., Bramptonā

ED KEISA LATVIEŠU VALODAS KURSS (12)

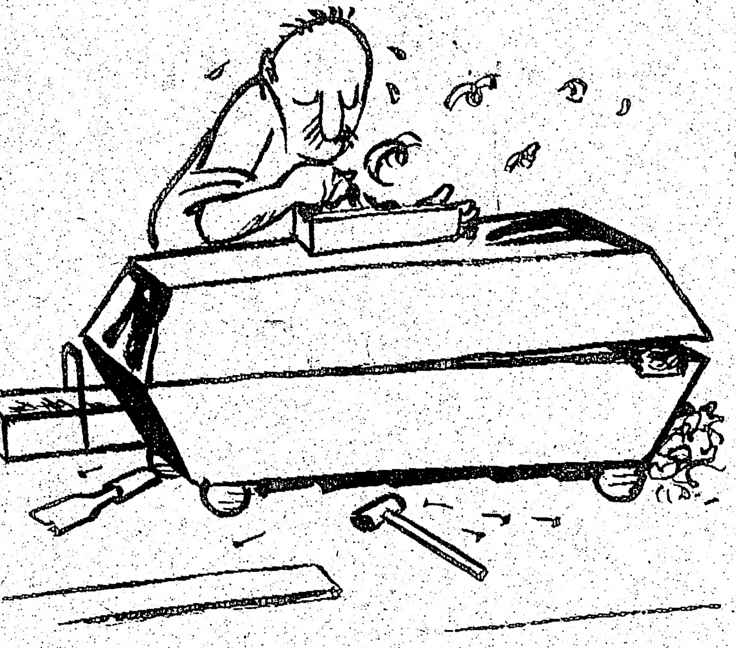

. . .taisīja secinājumu. . .

RAIBĀ PASAULE

■ Vinipegā apcietināts Tanderbejas Kristus baznīcas mācītājs Donalds Eldons Mims. Viņš bija pazudis kopš 3. janvāra. Pazudušā sieva atrada baznīcā atstātu paziņojumu mašīnrakstā, ar kuŗu par mācītāju pieprasīta 10.000 dol. izpirkšanas nauda. Otru, līdzīgu paziņojumu, rakstītu zīmētiem burtiem viņa saņēma pa pastu. Mācītāja ģimene izsludināja 1000 dol. atlīdzību pazudušā atradējam. To tagad atradusi policija. „Upuris" saukts pie atbildības par maldināšanu.

ELLA ANDERSONE

Galotnes lapa

PASAKA

Kad ārā vēl aukstie pavasaŗa vēji koku zarus purināja un pakalnē bērzu birzs tikko sirmot sāka, pirts ceļmalas ozola galotnē pumpura apvalkā ievīstītā lapa kļuva nemierīga un kustīga.

„Taču rimsties," brūnais apvalks viņu brīdināja. „Tu esi pārāk strauja. Saplēsīsi mani nelaikā un pati nosalsi."

Bet lapa nerimās. Tikko saule debesīs pakāpās augstāk, viņa rosījās un kustējās. Aukstos vējus pumpura biezais apvalks atturēja, un tā saules siltie stari tam cauri lapu sasildīja.

„Tu esi pārāk tūlīgs", lapa aizstāvējās. „Varu derēt, ka citas lapas jau sen saulītē gozējas. Bet tu jau zini — tiklīdz degunu laukā dabūšu, tevi kā nederīgu nosviedīšu. Tas tevi baida. Tāpēc tu mani nelaid laukā."

„Kad būsi gatava plaukt, es varēšu pazust, jo savu uzdevumu būšu veicis," apvalks runāja gudru valodu, bet lapa viņā nemaz neklausījās.

Kādā rītā, kad saules stari šūpojās ozola zaros un kutināja lapu pumpurus, galotnes lapai izdevās no apvalka pašu deguna galiņu laukā izbāzt. Ārā bija tik gaišs un tik daudz gaisa, ka lapa noreiba. Bija tomēr labi, ka biezais apvalks vēl viss nebija nokritis.

„Tev jau teica, ka esi pārāk strauja," arī pats ozols lapu pamācīja. „Neskaitāmus gadus stāvu šeit un katru pavasari lapas plaucēju. Jau tad, kad mans zaru kronis vēl bija pavisam sīks. Palēnām. Katram savs laiks."

— Vecais muļķis! — lapa domāja, bet ozolam pretī nerunāja.

Tikko reibonis pārgāja, viņa līda vairāk un vairāk no apvalka laukā. Vēl pirms saules rieta lapa jau bija izplaukusi. Drusku saburzīta, augumā vēl pamaza, bet, pasauli skatot, viņai acis ziņkārē dega.

Žēl, ka pirmajā dienā nekāda lielā skatīšanās neiznāca. Kā sarkana ripa saule iekrita slaido egļu galotnēs, paņemdama līdz dienas gaismu. Īsu brīdi rietumi vēl sarkani kvēloja, bet no meža jau līda laukā krēsla un vēlās tieši pāri tīrumiem uz ozolu. Gan lapa steidzās mest skatienus pa labi un kreisi, bet skaidri saredzēt nekā vairs nevarēja. Viņai jau vērās mute, lai uzbāzīgo krēslu un tai papēžos mīnēju tumsu sabārtu, bet ozols bija veiklāks.

„Cik nu gaŗa pavasarī nakts," viņš, miegā laižoties, teica. ‚Un katru dienu tā sarausies vēl īsāka un īsāka. Atpūties arī tu, lai rītā gaišākām acīm varētu pasauli skatīt."

„Atpūties, atpūties!" lapa dusmojās. „Neesmu vēl vienu dienu nodzīvojusi, bet jau man ausīs atpūšanos skandini!"

„Tev vajadzētu būt laimīgai, ka kādreiz vari atpūsties," ozols nebeidza gudrās pamācības dalīt. „Manām saknēm nav laika atpūsties nekad. Diena vai nakts, tās strādā, sūc no zemes sulu un mūs baro. Gādā, lai mēs dzīvotu."

‚Ko tad līda zemē? Tur pat redzēt nekā nevar! Laiku īsinot, lai tad strādā."

Kaut negribot, lapa tomēr iesnaudās. Bet viņas miegs bija tikpat īss, cik pavasaŗa nakts. Tikko ozola zaram piestiprinātajā būrī sāka rosīties un svilpot strazdu pāris, kad cīrulis, skaņu triļļus līdzi raudams, skrēja debesīs, lapa sapurināja galvu, miegs bija prom. Arī strazdu tēvs ilgi būrī netupēja. Pabāza galvu laukā, pastaipīja kaklu un vienā lēcienā izlēca uz tapiņas, kuŗa bija iedzīta būrī zem ieejas. Iesviedis labrītam ozola zaros gaŗu svilpienu, viņš savicināja spārnus, pacēlās gaisā un aizlaidās uz tīrumu, kur, cepuri pakausī atgrūdis, aiz zirga soļoja vīrs. Patecējis kādu laiku tam pēdās, strazdu tēvs, kaut ko knābī turēdams, atgriezās pie ozola un ar steigu ielīda būrī. Viņš bija kustīgs un nemiera pilns, būrī palika tikai īsu brīdi. Tad viņš atkal savicināja spārnus un šoreiz, gaŗām laižoties, ierāva galotnes lapai malā sīku robu.

„Ak tu tāds!" lapa dusmojās, norūpējusies par savu izskatu. „Vai neredzi, cik man skaistas, ieapaļas malas? Tagad vienā pusē tāds asums. . . Kaut es varētu laisties, tad noķertu tevi un pārmācītu!"

Jo vairāk lapa putnos skatījās, jo vairāk viņa vēlējās lidot. Ak, kā gribējās pacelties spārnos un būt brīvai! Īsti brīvai. Ne tikai apkārtni, visu plašo pasauli tad apskatītu.

„Ko tu dusmojies?" ozolam pie kājām atskanēja sīka balstiņa, kuŗu galotnē tikko varēja sadzirdēt. „Tevi putns, gaŗām laižoties, tikai knābi iecērt, bet tu jau brēc. Šite zemē mūs dažādas kājas mīda, lielas un mazas, bet jāiztur."

Lapa paskatījās lejup. Kā tad! Mazā, sīkā zālīte sāks viņu, kas ozola visaugstākajā zarā sēž, mācīt. Ar tādu nemaz nav vērts runāt. Tad jau arī vējam varētu iestāstīt, lai nepūš no austrumiem, bet tikai no dievidiem. . .

Lapa pagrieza virspusi tieši saulītē, sildījās un skatīja pasauli. Visur ļaudis. Tīrumā. Ganībās. Sētā saimniece, it kā nemiera dzīta, tekāja no istabas uz kūti, pagrabu un klēti. Pagrābusi priekšautā graudus, viņa tos pasvieda visur pakaļ skraidelētājām vistām. Graudi mirdzēja saulē un kā zelta lietus nolija uz zemes. Arī saimnieks tīrumā jau visu rīta cēlienu kaisīja graudus zemē. Sētuvi kaklā pakāris, viņš pagrāba pilnu sauju graudu un vienmērīgiem rokas atvēzieniem pasvieda tos vienreiz drusku pa labi, otrreiz drusku vairāk pa kreisi. Vienā virzienā ejot, saimnieks bārstīja graudus zemē, pretējā, uz tīruma otru malu ejot, viņš tikai vienu kāju kārtīgam solim cēla, bet otru, no zemes nepaceldams, vilka līdz kā ragavas slieci. Saimnieks vilka sējamai birzij robežu.

Tūlīt aiz sējēja ar atspeŗu ecēšām blakus soļoja dēls. Zirgiem muguras kūpēja, bet pusaudzis tikai svilpoja un ne sliktāk par strazdu.

Un paskat! Blakus cūku aplokam ganījās aitas. Lielās plūca ar steigu tikko no zemes degunus laukā pabāzušos skostu un zāli, bet jēri nebija tik mierīgi. Tie, galvas gaisā izslējuši, vairāk skrēja un lēkāja nekā purnus pie zemes turēja. Arī tas maziņais, kuŗu pirmajā dienā ganos dzenot, zēns gandrīz visu cēlienu klēpī auklēja, tagad lēca gaisā ar visām četrām kājām reizē.

Un tur tālāk kā milža acs zilajās debesīs vērās ezers. Līmenis mierīgs un kluss. Kad vēsma pāri skrēja, sīki vilnīši, līdzīgi kumeļiem vieglā rikšī, visi vienā virzienā vēlās, atsitās pret platajām kā plaukstām ūdensrožu lapām, apmeta tām līkumu un skrēja tālāk, kamēr saplaka krastā.

Pasaule bija skaista. Ko skatīt un redzēt bija daudz, bet — vienai tomēr garlaicīgi. Lapa pameta skatienu uz leju. Tikai drusku, drusku zemāk bija vesels lapu puduris. Ozolam visi zari un zariņi bija pilni tādām pašām lapām kā viņa. Visas vieglā vējiņā locījās un šūpojās, trinās viena gar otru. Kļuva gandrīz vai žēl, ka vienai pašai tik augstu galotnē jāpavada visa gaŗā diena. Bet tad viņā atkal pamodās iedomība un lepnums. Lapa pacēla galvu un sevi mierināja: — Jā, ko gan citu viņas lai dara? Arī es šūpojos, arī mani vējš groza, un pie katra pagrieziena es skatu citu debess pusi. Viņas, turpretim, tikai viena otru redz.

Pamalē auga biezi un tumši mākoņi, auga un kāpa augstāk. Sākumā tikai pa retam, bet tad arvien biežāk un biežāk tumšos mākoņus it kā ar nazi pāršķēla uguns bultas. Pēc laiciņa tālumā kaut kas norībēja. Izklausījās tā, it kā zem darba ratiem ganu ceļa apaļo koku tiltiņš rībētu. Bet mākoņi tikai kāpa augstāk un augstāk, arvien biežāk tos graizīja uguns naži un smagie rībieni nāca tuvāk. Atskrēja vējš, sapurināja ozolu un pats paslēpās zaļajā lapu kamolā. Tik vien noteica, ka būs negaiss.

(Turpinājums sekos)

Herta Krauja

PŪCEI

Gudrā pūce,
stāvi man klāt,
sargi no purviem
un staigniem ceļiem
Tavi biezokņi
mani vilina
un tavā tumsā
es ieraugu
mēness dimantus
spožus.
Gudrā pūce,
stāvi man klāt —
noņem tumsu
no manām acīm,
lai es kā tu —
nakts biezokņos
saredzu Patiesību!

Herta Krauja

PŪCEI

Gudrā pūce,
stāvi man klāt,
sargi no purviem
un staigniem ceļiem.
Tavi biezokņi
mani vilina
un tavā tumsā
es ieraugu
mēness dimantus
spožus.
Gudrā pūce,
stāvi man klāt —
noņem tumsu
no manām acīm,
lai es kā tu —
nakts biezokņos
saredzu Patiesību!

Mag. philos. et phil. Ludvigs Vīks

Valoda un raksturs

KĀ DZIMTĀ VALODA SPĒJ NETIEŠI SEKMĒT JAUNATNES RAKSTURA VEIDOŠANOS SVEŠUMĀ (1)

Dzimtajai valodai rakstura veidošanā ir ierobežota, sekundāra nozīme, tā nav aktīva rakstura veidotāja. Tāpat kā stāds aug un veidojas augsnē, kurā ir vajadzīgās barības vielas, tāpat dzimtā valoda ir viena no augsnes — tautas dvēseles — sastāvdaļām, kas padara to auglīgāku. Tā ir tikai augsnes sastāvdaļa, ne pati augsne. Augsne ir tautas dvēsele, kurā dažādu attīstības tieksmju veidā paglābta gadu simtiem gūtā dzīves pieredze un gudrība. Dzimtā valoda, ja tā pārdzīvota, padara tautas dvēseles augsni auglīgāku un izraisa krāšņus augļus dažādu spēju un tikumu veidā.

Dzimtā valoda ir it kā atslēga, kas spēj atvērt mums tautas dvēselē nogrimušās gaismas pils durvis. Tikai šādā ierobežotā veidā saprotama dzimtās valodas nozīme tautas rakstura veidošanā.

Lai noskaidrotu dzimtās valodas lomu mūsu iekšējā dzīvē, jāapskata arī tie ārpasaules faktori, kas ietekmē tautas rakstura veidošanos. Parasti mēs, vecā un vidējā paaudze, savstarpējā satiksmē saprotamies dzimtajā valodā. Domājot dzimtajā valodā, mēs jūtamies, izņemot lielu daļu jaunatnes, ērti, netraucēti, iekšēji brīvi. Mēs nemanām un neapzināmies, ka dzimtajā valodā mēs arī iekšēji dzīvojam, to vairāk vai mazāk pārdzīvojam. Dzimtā valoda mūsu apziņā izraisa priekšstatus, izjūtas, kas savā kopdarbībā rada mūsos īpatu ieskaņu, gaisotni, kurā brīvi un netraucēti raisās tautas dvēselē iedzimtie iekšējie spēki. Mana apcerējuma nolūks ir noskaidrot, kā dzimtā valoda spēj modināt, atraisīt, iedzīvināt pašreizējo iespēju robežās mūsu jaunatnes dvēselē iedzimtos iekšējos spēkus, kas padarītu jaunatni ne tikai par apzinīgiem latviešiem, bet arī morāli stiprinātu viņus dzīves cīņai.

Kā zināms, Ziemeļamerikā nav vienveidīgas kultūras. Ir tautas mistrojums. Katra tauta tiecas saglabāt savu dzimto valodu un savas tradicijas. Angļu valoda ir tikai savstarpējas sazināšanās un saprašanās līdzeklis, tā nav angļu kultūras gara tradiciju paudēja, tā ir internacionāla.

Turpretim katra tautas valoda sakņojas tautas dvēselē, tā ir tās gara un tradiciju glabātāja, rosinātāja un paudēja. Savas dvēseles dzīves savilņojumus un spēcīgākos pārdzīvojumus katras tautas pārstāvis, ja viņš nav pilnīgi asimilējies, parasti pauž savā dzimtajā valodā. Iedomāsimies, piemēram, ka dažādu tautību pārstāvji iesaistīti kādā satiksmes klizmā. Kā katrs uz to reaģēs? Italietis, domājams, lielā satraukumā izlēks no savas automašīnas, temperamentīgi žestikulēs un veselā teikumu plūdumā draudēs savam pretiniekam. Krievs lādēsies. Latvietis, būdams apvaldītu tieksmju cilvēks, būs arī satraukts, bet ārēji apvaldīsies, mēģinādams darīt visu iespējamo, lai bojājumu novērstu.

Domājams, ka katrs satraukums sākumā ārēji izpaudīsies nevis angļu, bet dzimtajā valodā. Katras tautas pārstāvis, ja viņš nav pārtautots, parasti domā un savu satraukumu pauž dzimtajā valodā. Satraukuma brīžos cilvēka dvēseles dzīve saviļņojas un parasti izpaužas katras tautas īpatos valodiskās izteiksmes veidos. Šāda reakcija uz ārējiem notikumiem ir iedzimta. Tā nav fiziska vai fizioloģiska, bet gan psīchiska iedzimtība, kas gan nav visai spilgta, bet noteikti ietekmē individa rīcību. Tās iedīgļiem katras tautas dvēselē ir noteiktas attīstības tendences, kas netieši izpaužas katras tautas dzimtajā valodā. Psīchisko iedzimtību mēs ārēji nespējam uztvert, bet tā nemanāmi iedarbojas tautas rakstura veidošanā. Tās ietekme var būt pozitīva, var būt arī negatīva. Psīchiskā iedzimtība, kas veidojusies dažādos sadzīves apstākļos, var padarīt individa raksturu vāju, vai arī to stiprināt, tai var būt pozitīva, var būt arī negātīva ietekme uz tautas tikumisko apziņu. Tā, piemēram, latviešu zemkopju grūtā cīņa ar dabu attīstīja viņā izturību, neatlaidību darbā, veicināja uzņēmību, censonību, pienākuma apziņu pret savu ģimeni. Turpretim grūtais dzimtniecības laiks bojāja tautas raksturu, veicinot liškību, izlikšanos, pārmērīgu taupību, kas bieži pārgāja mantrausībā. No šīm rakstura īpašībām mēs arī vēl tagad neesam pilnīgi atbrīvojušies.

Tā veidojās tautas raksturs ar saviem pozitīvajiem un negatīviem iedīgļiem. Šie iedīgļi iedzimtības ceļā pārgāja no paaudzes uz paaudzi, dažādi modificējoties. Arī vēl tagad tie spējīgi attīstīties un iedarboties tautas iekšējā dzīvē. Šie iedīgļi noteica individa iekšējās dzīves apstākļus, dažādos apstākļos, tie veidoja tautas garīgo seju. Tā pie savādāka nekā, piemēram, mūsu kaimiņiem lietuviešiem un igauņiem, kaut sadzīves apstākļi bija apmēram vienādi. Tātad, katras tautas raksturā ar laiku izveidojies kaut kas īpats, vienreizējs, kas ir katras tautas pārstāvja individuālo īpašību un spēju pamatā. Šie dažādos sadzīves apstākļos laika tecējumā iedzimtie psīchiskie iedīgļi noteic individa personības veidošanos, viņa dzīves uztveri un tikumisko apziņu.

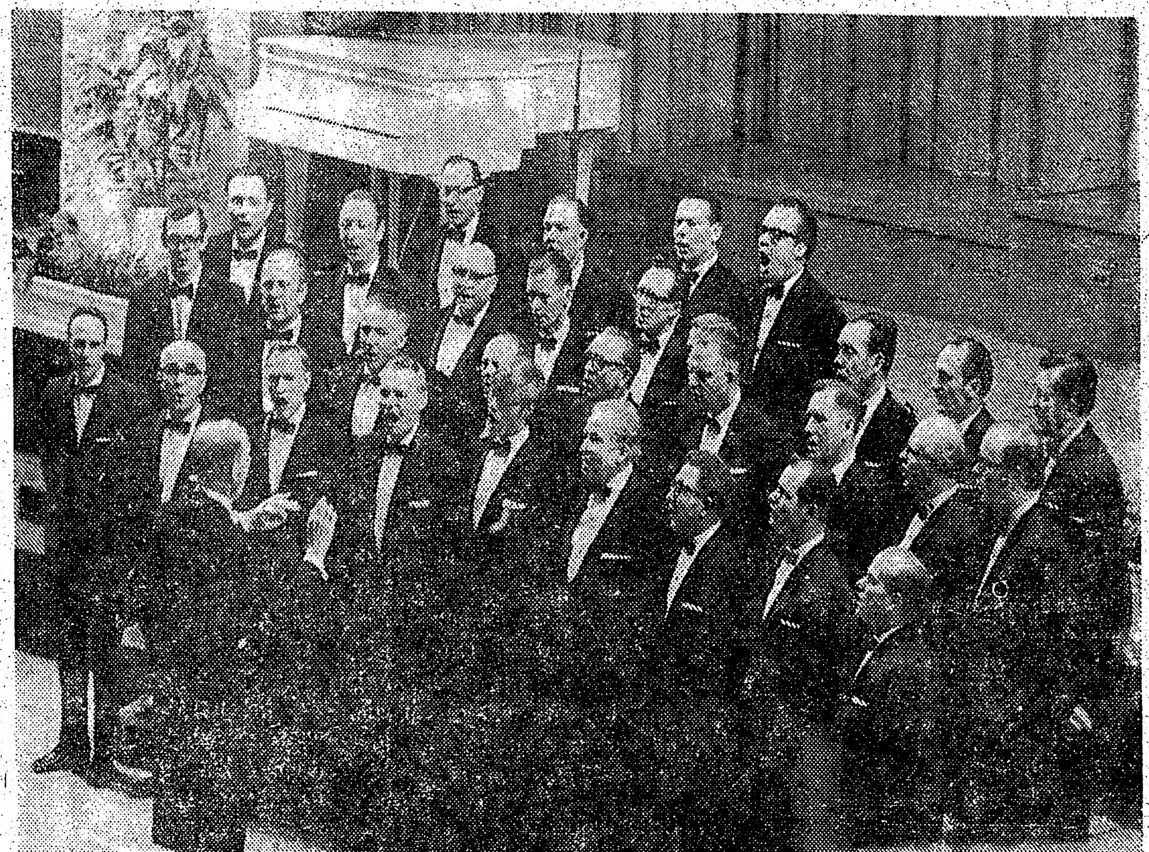

Jānis Barušs diriģē vīru kori Viesturs 24. janvārī Toronto notikušajā gadskārtējā koncertā (skat. novērtējumu 7. februāra numurā). Trešajā rindā otrs no kreisās — koŗa priekšnieks Žanis Šmits. Foto: J. Liģers

Piemēram, noteiktā dzīves situācijā katras tautas pārstāvis izturēsies savādāk. Uzsākot kādu darbu, latvietis to parasti veiks pēc iespējas kārtīgi un labi, ar pienākuma apziņu pret to. Gadu simtos, dažādos dzīves apstākļos katrā tautā izveidojies kāds garīgs kodols, kas ir tautas dzīves uztveres, paradumu un tikumu pamatā. Dzīves apstākļi mainās, paradumi un tikumi pārveidojas, bet iedzimtās attīstības tendences paliek. Piemēram, krievs un vācietis darbu izjūt kā nevēlamu slogu. Uz to norāda vārda etimoloģija. Darbs jāveic vergam, brīvais cilvēks to bieži ignorē. Turpretim latvietim darbs ir viens no izcilākajiem tikumiem. Darbu latvietis parasti veic ar prieku, viņš dzīvo darbā, kā to vērojam J. Janševska romānos. Latvietis pēc dabas ir apzinīgs censonis, neatlaidīgs izvēlēto mērķu sasniegšanā, ar izcilu pienākuma un atbildības apziņu. Latvieša jūtu dzīve ir spraiga, intensīva, bieži trauksmaina. Tikai tā ir prāta apvaldīta, tā mazā mērā izpaužas uz āru.

Tāds ir latviešu iekšējās dzīves kodols, kas radies un veidojies zemkopja dzīves apstākļos. Neatkarīgās Latvijas apstākļos tautas rakstura iedzimtie iedīgļi varēja brīvi attīstīties. Arī trimdā Latvijā dzimušie un augušie tautieši ar lielu neatlaidību un izturību cēla savu materiālo labklājību, ieguva augstāko izglītību.

Citādi ir ar svešumā dzimušajiem jauniešiem, par kuŗiem gādā un rūpējas viņu vecāki. Viņi aug divās kultūrās, viņu dzīves uztvere un izpratne veidojas svešā vidē. Tā allaž nomāc viņu apziņu par piederību savai tautai. Tautai iedzimtā iekšējās dzīves attīstība bieži ir svešu ietekmju nomākta, pat atrofēta. Tā jauniešos bieži rodas garīgs tukšums, nevarība, svārstība savos spriedumos un rīcībā. Iekšēji nenobriedusi jaunatne viegli pakļaujas svešas vides negatīvajiem iespaidiem. Par to liecina daudzas slejas mūsu presē. Mēs vērojam jauniešus, kas, nezinādami ko iesākt, mētājas apkārt, bieži neredz nekāda satura, nedz jēgas savai dzīvei. Liela daļa mūsu jaunatnes svešumā ir etniski apdraudēta.

Reizē ar to izvirzās mūsu tautības saglabāšanas problēma svešumā. Dzimtenē, pašiem savā valstī, tautības saglabāšanas problēma nebija akūta. Citādi tas ir svešumā, kur mēs dzīvojam citu, mums svešu kultūru vidē. Šī svešā vide tiecas mūs asimilēt, un bieži mēs apzināti vai neapzināti šai asimilācijai arī ļaujamies.

Mūsu pašu valstī latviešu valoda kļuva par vispāratzītu savstarpējas saprašanās un satiksmes līdzekļi valsts mērogā. Tās pamatā bija valoda, kāda tā izveidojusies gadu simtos lauku dzīves apstākļos. Mūsu valoda ir veca. Tās pirmsākumi meklējami indoeiropiešu pirmtautā. Par to liecina salīdzināmā gramatika un vietvārdi. No baltu valodām saglabājušās tikai lietuviešu un latviešu valodas. Par senprūšu valodu vēl liecina daži garīga satura raksti.

Baltu tautas ir senas zemkopju tautas, kuru valodas veidojušās zemkopju dzīves apstākļos. Cīņa par eksistenci nebija viegla, bet tā norūdīja tautas raksturu. Tautas rakstura īpatības izpaužas tieši vai netieši dzimtajā valodā — leksikā, valodas struktūrā, tās iekšējā likumībā. Valodu bieži raksturo kā tautas ārējās un iekšējās kultūras pazīmju glabātāju, tautas iekšējās dzīves rosinātāju un paudēju.

(Nobeigums nākošajā numurā)

Latviskā gara sargātāja

RAKSTU KRĀJUMS LATVIEŠU TAUTISKĀS SAVIENĪBAS 50 GADIEM

„Latvijas ideja Amerikā" — ir nosaukums rakstu krājumam, kuŗš pagājušajā gadā izdots Amerikas latviešu tautiskās savienības 50 gadu pastāvēšanas atcerei. Divi autori — Osvalds Akmentiņš un Lidija Bērziņa — apcerējuši šīs biedrības svētīgo un nacionāli nozīmīgo darbību.

Daudziem nebūs zināms, kā Latvijas brīvības cīņas atbalsojās tā laika ASV latviešos un kāda bijusi viņu loma šo vēsturisko notikumu ietekmēšanā. Daudzi no ASV ieceļojušajiem latviešiem bija tādi, kas gribēja izvairīties no iesaukšanas cariskās Krievijas armijā; citi bija ieceļojuši t. s. „zelta drudža" laikā, lai meklētu laimi un labklājību, bet politiskie bēgļi — brīvību. Apvienot visus kopīgam darbam nebija viegli. Par spīti tam, ALTS ar savām nodaļām kļuva par spēcīgu nacionāli patriotisku organizāciju ASV, un tās darbība ir cieši saistīta ar Latvijas valsts tapšanu. Tai ir arī lieli nopelni Latvijas de jure atzīšanā no ASV puses.

Bija laiks un atsevišķi brīži, kad ASV latviešos patriotisko jūtu saviļņojums izrādījās ļoti liels, īpaši Latvijas brīvības cīņu laikā pirmā pasaules kaŗa izskaņā un vēlāk palīdzības darbā trūkuma cietējiem Latvijā. ALTS vārds cieši saistās ar nesavtīgo un allaž palīdzīgo Amerikas „latviešu tēvu" J. Zībergu. Viņa mudināta, biedrība sāka vākt līdzekļus palīdzībai latviešu strēlniekiem un bēgļiem. J. Zīberga mājā Bostonā tika sasaukta interesentu sanāksme, kuŗa nodibināja Bostonas latviešu kaŗa biedrību (1917. — 1918. g.), kuŗas mērķis bija novērst kaŗa postu. Kad vēlāk par šīs biedrības darba turpinātāju kļuva ALTS, tā stingri deklarēja savu darbu un centienus par brīvu Latviju. Šo jautājumu apskatīja presē un sabiedrībā, jau sākot ar 1916. gadu.

Pati ALTS dibināta divus mēnešus pirms Latvijas neatkarības pasludināšanas. Ar šo brīdi sākās sevišķs saviļņojums ASV latviešu sabiedriskajā dzīvē. Kur vien dzīvoja kādi septiņi latvieši, kas domāja līdzīgi un vēlējās atbalstīt jaundibināto Latvijas valsti, tika dibinātas ALTS nodaļas.

Kā izcils Baltijas tautu sapratējs pieminams ASV senāta ārlietu komisijas vadītājs H. Kabots, kas 1918. gada 3. decembrī iesniedza senāta ārlietu komisijas notu par brīvām Baltijas valstīm.

ALTS sasauca arī pirmo ASV latviešu kongresu, kuŗā pieņemto rezolūciju — prasību pēc neatkarīgās Latvijas atzīšanas — nosūtīja ASV prezidentam un sabiedroto valstu sūtņiem. Šai laikā iespieda arī Latvijas himnu „Dievs, svētī Latviju". Ar šo kongresu ASV latvieši bija ievadījuši cīņu par Latviju un latviešu tautas tiesībām, kaut ALTS darbiniekiem bija jāpārvar asa pretestība un pat nicināšana arī pašu tautiešu vidū.

Lidija Bērziņa izdevumā raksturo biedrības darbību pēc otra pasaules kaŗa — 1949. gadā, kad Bostonā ieradās arvien lielākā skaitā latviešu bēgļi, no kuŗiem daudzi stājās ALTS biedru rindās. Ar to gadu skrejā pagurušajā biedrības darbībā radās jauns uzplaukums. Jau 1950. gadā noorganizēja Ņujorkas latviešu teātŗa izrādi, gadu vēlāk biedrību oficiāli reģistrēja valsts iestādēs. Rīkotas protesta demonstrācijas 14. jūnijā deportēto piemiņai. Beidzot biedrība iegādājās arī savu namu, kuŗā novietots J. Zīberga mūzejs; ir arī latviešu skola un bibliotēka ar daudziem retiem izdevumiem. Biedrība rīko arī dažādas atceres ar piemērotām skatēm.

Amerikas latviešu tautiskā savienība veikusi daudz svētīga darba un turpina to darīt. Gaŗa ir tās darbinieku rinda, kuŗi biedrības darbā nav taupījuši ne pūļu, ne līdzekļus.

Rakstu krājumu jauki papildina daudz vēsturisku attēlu no ALTS darbības pirmajām dienām līdz šim laikam. Tas ir izdevums, ar kuŗu būtu jāiepazīstas ikvienam, lai redzētu, kā ASV latvieši dzīvojuši līdz savas tautas un zemes liktenim.

Z. Ritmanis

KULTŪRAS CHRONIKA

Absurdā teātŗa „tēvs" Eižens Jonesko 22. janvārī ievēlēts par Franču akadēmijas locekli. Jonesko dzimis Rumānijā tikai viņa māte ir francūziete, kas vairo vispārējo izbrīnu par supermodernā drāmatiķa uzņemšanu Francijas izlases rakstnieku nopietnajā „olimpā". Vispārējā parīziešu reakcija izteikta šādā vērtējumā: „Tas ir it kā kad Graučo Marksu (populārs amerikāņu filmu komiķis) ieceltu tiesu palātā."

Stokholmas universitātes filoloģijas fakultāte iersinājusi Zviedrijas valdībai nodibināt lietuviešu un latviešu valodas katedras, minot par profesori Dr. Veltu Rūķi-Draviņu. Paredzētas arī lekcijas senprūšu valodai. Dr. V. Draviņa ir minētās universitātes palīgprofesore.

KĻŪDU LABOJUMS

Mūsu laikraksta 4. februāŗa numurā publicētajā rakstā „Vērtīgs devums memuāru literātūrā" ieviesušās dažas iespiedumkļūdas. Raksta sākumā 3. lappusē 2. slejas 4. rindā no augšas pareizi jābūt: „Dr. M. Valters atmiņas sācis rakstīt 1957. (ne 1951.) gadā..." Raksta turpinājumā 5. lappusē 3. slejā 20. rindā no augšas jābūt: jautātājs." Turpat 27. rindā jābūt: iestādēs, (bez pēdiņām galā). 4. slejā 3. rindkopas sākuma teikums savukārt pareizi lasāms: „Šoreiz Berlīnē viņš palika tikai dažas dienas (ne stundas)."

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(60. turpinājums)

„Protams, mēs labprāt kaut ko dzirdētu," ierunājās Kvjatkovskis, ar servjeti slaucīdams muti. „Laikrakstos jau bija rakstīts daudz, bet vai tad nezinām, kas vajadzīgs lielajai publikai? Sensācijas, lasāmviela, kas satrauc vai veicina miegu... Mēs gribam dzirdēt patiesību."

„Patiesību ir grūti atrast, bet vēl grūtāk ietvert vārdos," lēni iesāka Česlavs, nodūris acis, it kā raudzītos atkal drausmīgās nakts ainās, kad gāja bojā lēdija Kesvika. „Tas viss jau tik sen noticis, pārsāpējis, ogles pārklājušās pelniem." Viņa kalsnā seja kļuva it kā vēl kalsnāka, tikai acis iekvēlojās. „Taisnību sakot, es nekad neaizmirsīšu šo ziemu, kuŗu pavadīju Ungārijā, lasīdams Imres Madača 'Cilvēku traģēdiju' un vērodams cilvēkus, kuŗi man deva vairāk nekā visgudrākās grāmatas un augstskolas. Es tur ieraudzīju cilvēkus, kuŗiem ceļi neļodzas nāves briesmās un kuŗu skatienu neaptumšo savtīgi priekšstati par sīko laimi un labklājību, pēc kuŗas gandrīz visi tiecas kā pēc apsolītās zemes. Šos cilvēkus nevarēja salauzt, kaut viņus meta cietumos un tūkstošiem aizveda uz Sibirijas taigām, kur viņi kļūs vilkiem par barību. Patiesību tomēr neizdeldēt ar lodēm un cietumiem, tā arvien ceļas augšā, jo patiesībā ir zelta graudi. Imre Madačs 'Cilvēku traģēdiju' pabeidz ar vārsmu:

Nebaidies, kaut arī pūlis
Nepateicīgais tev draud...
Lai tie nīst, ja kviešu kūlis
Mierina — ik vārpā grauds.

To zina tie, kuŗi, sēžot tērauda torņos, tēmē uz pusaudžiem, sirmgalvjiem un sievām, ja visi pilngadīgie jau nopļauti. Atmaksa neizpaliks. Asins traipus nomazgā tikai asinis. Kas īsti Ungārijā notika? Ungāru tautai bija apnikušas Maskavas svētbildes, kuŗas rāda viņu elku dievus. Ungāri meklēja īsto, nevis elku dievus, tādēļ nebaidījās likt ķīlā dzīvību. Pavasaris, diemžēl, iesākās oktobrī, pali apsika. Tiem bija jāapsikst, jo ziemeļu vējš pūta ne vien no Sibirijas, bet arī no Aļaskas. Otrkārt, ungāri bija aizmirsuši, ka materiālisms, kuŗu dzemdējusi kapitālisma iekāre un kuŗa tēvs ir cilvēku vājības, spēj rīkoties kā katra diktātūra, kuŗai draud bojā eja, bez žēlastības, bez morāles. Jaunajai šķirai, kuŗu izveidojis Ļeņins, pats pēc pūlēm tagad atdusēdamies marmora mauzolejā, derdzas viss cits, kas apdraud tās varas robežas: citas valodas, citas kultūras, citas paražas. Augstprātības viņiem ir gana, lai paši sevi pārliecinātu, ka aicināti ne vien sēt pasaulē polītiskas doktrīnas, bet arī likt logatus šo doktrīnu īstenošanai. Daudz runā par personības kultu, bet vai šis kults varēja nebūt, ja kopš 1917. gada nepārtraukti ir daudzināta diktātūra? Nav tādas diktātūras, kuŗa pastāvētu bez diktātora. Ja arī Džugašvili nekad nebūtu piedzimis, tad Krievijas komūnistu partijai būtu jārada Staļinam līdzīgs fainomens, kas to satur kopā. Diktātūras gaisotne necieš tukšumu, tādēļ šis tukšums ir jāaizpilda ar kādu personu, kuŗai tad pieraksta visas iespējamās un neiespējamās īpašības..."

Kvjatkovskis raudzījās znotā. Viņa domu gājieni likās būtiski sveši. Advokāts vēl arvien ticēja, ka Krievija palīdz sargāt Polijas robežas pret teitoņu atriebību viņam likās, ka, tikai pastāvot Kremļa garantijām, var pastāvēt arī Polija. Viņa patriotisms bija kā kucēns, kas vēl nav ieguvis redzi.

„Varas narkoze noveda pie tā, ka partija, kuŗa solījās īstenot vishumānākos sadzīves apstākļus un panākt, lai cilvēks cilvēkam nav vilks, lika nošaut miljoniem savu biedru, apvainojot nodevībā. Nodevēji viņi arī būtiski bija, jo ticēja sociālismam tā patiesajā veidā, neatskārzdami, ka katra doktrīna pielaikojas videi, kuŗa to vēlas izmantot. Doktrīnas parasti ir kā kurtizānes. Neatkarīga inteliģences doma nedrīkstēja pastāvēt, jo neviena vara necieš sāncensus. Brīva doma ir vara... Šajos apstākļos, kuŗi nobrieduši parmaiņām, Ungārijā spēji oktobrī sākās atkusnis. Tas varēja iesākties arī Polijā, bet Gomulka izrādījās viltīgāks par Maskavas satrapiem Budapeštā. Gomulka, lai glābtu padomju varu, solīja visu, labi zinādams, ka, varu saglabājot, viņam neviens solījums nebūs jāpilda..."

Pie blakus galdiņa pieci jauni cilvēki strīdējās par to, ko darīs britu lēboristu partija, kad tā nākošajās vēlēšanās gūs varu: nacionālizēs rūpniecību vai ne. Trīs no jaunajiem cilvēkiem (visi bija ar augstskolas kakla saitēm), aizstāvēja viedokli, ka rūpniecības uzņēmumi, vismaz lielākie, pārņemami valsts ziņā pret atlīdzību, bet abi pārējie studenti centās pārliecināt savus pretiniekus, ka bez privātās ierosmes saimniecība zaudē iniciātīvu, kļūst sacensības nespējīga. Jaunie cilvēki, katram par savu taisnību stāvot, bija manāmi iekarsuši. Savu tiesu bija palīdzējis arī viskijs, kuŗš nepārtraukti atveldzēja strīdnieku mutes.

Česlavs, pacēlis acis pret lustrām, kuŗas apgaismoja ēdamzāli, turpināja:

„Partija bija audzinājusi jauno paaudzi par savu avangardu, bet iznāca otrādi. Kādēļ? Atbilde ir vienkārša. To sniedza jauns mechaniķis, kas pats bija piedalījies cīņās Čepeles salā. Ištvans atzinās: 'Visi viņus ienīda. Plaisa starp teoriju un īstenību bija tik liela, ka tie, kas sākumā ticēja komūnismam, kļuva tā pretinieki. Komūnisms būtībā bija mums svešs, mēs to uzskatījām par svešķermeni. Otrkārt, režīms bija tik pilns ar korrupcijas kukuļošanu, ka sākās tā iekšējā sairšana'. Krievu kaluma sociālisms nav pieņemams rietumu strādniekiem, inteliģencei un zemniekiem, jo tas ir naidīgs rietumu tautu tradicijām, viņu kultūrai un izpratnei par individuālo brīvību. Jau vācu komūniste Roza Luksemburga 1904. gadā rakstīja, kritizēdama Ļeņina autoritārās tieksmes: 'Jāatzīmē, ka, pēc Ļeņina uztveres, centrālkomitejai ir tiesības organizēt visas apakškomitejas, visas lokālās partijas komitejas no Pēterpils līdz Tomskai un Irkutskai, partijas varas interesēs atstādinot vecos un ieceļot jaunus vadītājus, lai ietekmētu partijas kongresu lēmumus. Izglītoto strādnieku uztvere nevar samierināties ar šādu centrālizētu partijas varu, nevar piekrist, ka partija nosaka, kas strādnieku masām jādara, kaut būtībā vajadzētu būt otrādi — centrālkomitejai jāuzklausa masas.'

Partijas autoritārā nemaldība, ar kuŗu lielākā vai mazākā mērā samierinājušies paši krievi, kaut jāšaubās, vai visi, nav pieņemama un nekad nebūs pa prātam strādniekam, skolotājam un zemniekam Rietumos. Leģendai par staļinismu ir daudz dziļākas saknes, nekā mēs domājam, un tādēļ ir naīvi ticēt, ka varas turētāji labprātīgi izlaidīs varas sviras no rokām, jo šī vara ir dibināta uz neskaitāmiem noziegumiem, miljoniem cilvēku dzīvību. Ungārijā sadūrās Rietumu un Austrumu sociālisma uztveres, krievu tanki ņēma virsroku. Protams, kā visās traģēdijās, tā arī ungāru traģēdijai ir savas komiskās nianses, nesalaužamās pretestības izpausme attapībās. Uz jautājumu, kādēļ padomju vienības iesākušas savu otru uzbrukumu Budapeštai 4. novembrī pulksten 4 no rīta, atbilde ir: 'Tādēļ, ka šai stundā ungāru puikas vēl guļ.' Kad Budapešta pēc sīvām cīņām bija par jaunu okupēta, divi vecāki strādnieki, Donavas malā, kur apstādījumos gulēja vēl neapbedīti ungāru cīnītāji, stāvēdami runāja: 'Cik labi, ka atnāca mūsu vecie draugi! Kas būtu noticis, ja atnāktu ienaidnieki?'"

(Turpinājums sekos)

Atskats uz paveikto

DV Hamiltonas nodaļas gada sapulci Latviešu biedrības namā, piedaloties 40 biedriem, 1. februārī pēc DV dziesmas nodziedāšanas un mūžībā aizsauktā biedra A. Reimaņa pieminēšanas atklāja priekšsēdis Edmunds Pulciņš, aicinot biedrus stāvēt plecu pie pleca darbā un organizācijas mērķu īstenošanā. Par sapulces vadītāju ievēlēja J. Gailīti, par protokolisti B. Šmitu-Kalēju, bet balsu skaitītājiem J. Dubinski un A. Grīnbergu.

Valdes pr-dis E. Pulciņš darbības pārskatā ziņoja, ka aizvadītajā gadā notikuši 11 dažāda rakstura sarīkojumi, no kuriem plašākais bija DV dienas. Nodaļa piedalījusies Kanadas DV jaunatnes un sporta svētkos Sidrabenē, pretkomūnistiskajā seminārā Čikagā, archibīskapa A. Lūša godināšanā Toronto un veicinājusi DV jauniešu salidojumu Boltonā 14. jūnijā un Ziemsvētkos izkārtotas tradicionālās ziedojumu vākšanas akcijas, bet nodaļas biedrs R. Kreišmanis ziedojis 700 dol. pretkomūnistiskā stenda iekārtošanai Kanadas nacionālajā izstādē Toronto, jauniešu sūtīšanai uz Divreizdivi nometni un kāda Eiropas jaunieša ceļa izdevumu segšanai uz Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem šovasar Toronto. Pie nodaļas pastāv sporta kopa Sparta, kuru vada I. Leja, šaušanas sekcija, kuru pārzina N. Ozoliņš, kas ir arī Kanadas DV valdes sporta daļas šaušanas sekcijas vadītājs, un šacha sekcija A. Amoliņa vadībā. Vairāki nodaļas biedri darbojas Kanadas DV valdē un ir galvenās amatpersonas jaundibinātajā akciju sabiedrībā Amber Printers & Publishing Ltd. Izdoti 3 informatīva rakstura biļeteni, atbalstīta vietējā latviešu skola, gaidu un skautu vienības, Minsteres latviešu ģimnazija Vācijā, DV stipendiju fonds, jauniešu pasākumi un grūtībās nonākušie tautieši. Pabeidzot ziņojumu, E. Pulciņš pateicās vanadzēm un visiem darba atbalstītājiem, nolasot kādas nodaļas atbalstītās Vācijas latviešu ģimenes pateicības vēstuli.

Pēc kasiera A. Aditāja sniegtā finanšiālā pārskata biedrzinis E. Reinis ziņoja, ka nodaļā pašreiz 152 biedri, no tiem 55 vanadzes, bet tikai 105 biedri nokārtojuši savus maksājumus, kamēr 21 no tiem atbrīvots. Aizvadītajā gadā nodaļā iestājušies 4 jauni biedri, bet 3 izstājušies un 1 miris.

Vanadžu kopas pr-ce N. Pulciņa darbības atskatā minēja, ka bez piedalīšanās nodaļas sarīkojumu izkārtošanā vanadzes patstāvīgi sarīkojušas vakaru „Pavasara plūdos", I. Saksa referātu un kopas eglītes vakaru, kā arī piedalījušās Rosmes dienās Sv. Katrīnās, Kanadas DV jaunatnes un sporta svētkos Sidrabenē un DV jauniešu salidojumā Boltonā, bet 14. jūnijā ar ziediem rotājušas altāri baznīcā. Nosūtīts sainis ar lietotām drēbēm bāreņiem Vietnamā, tāpat Ziemsvētku sveicienu sainīši latviešu izcelsmes karavīriem turpat. Kopas dalībnieces piedalījušās dažādos DV sarīkojumos arī citās pilsētās un darbojas Kanadas vanadžu valdē, kā arī izgatavo Kanadas vanadžu biļetenu. Pēc vanadžu darbības pārskata vanadžu kopas sapulces vadītājs J. Gailītis paziņoja, ka Nora Pulciņa arī šim darbības gadam ievēlēta par nodaļas vanadžu kopas priekšnieci.

Sporta kopas Sparta vadītājs I. Lejas rakstveidā iesniegtajā ziņojumā bija norādīts, ka darbība bijusi sekmīga, vīriešu sekcijai vienībai gūstot uzvaras Kanadas latviešu meistarsacīkstēs un jaunatnes un draudzības dienu turnīrā Niagarā, sieviešu vienībai abos šais sarīkojumos gūstot 2. vietu. Spartas volejbolisti veidojuši arī pamatsastāvu Kanadas latviešu vīriešu izlasē, kura uzvarēja baltiešu meistarsacīkstēs Toronto. Spēlējot kā „Hamilton Latvians", kopas galda tenisa vienība ieguvusi 3. vietu Ontario līgā un 2. vietu fināla sacensībās, bet M. Žulps sekmīgi piedalījies vietējos un starptautiskos galda tenisa turnīros, pārstāvot arī Kanadas krāsas pasaules meistarsacīkstēs Vācijā. V. Ozols pie šī ziņojuma piebilda, ka Hamiltonas pilsētas valde vairākiem Spartas dalībniekiem piešķīrusi zelta gredzenus ar pilsētas vapeni.

J. Gailītis nolasīja arī šacha sekcijas rakstveida ziņojumu, no kura izrietēja, ka pagaidām šacha nodarbībās piedalās tikai 7 dalībnieki, tādēļ nodaļas biedri aicināmi piedalīties spēlēs, kuras regulāri notiek katru svētdienu plkst. 10 rītā Latviešu biedrības namā. A. Grīnbergs nolasīja atzinīgu revīzijas komisijas ziņojumu un aicināja sapulci izteikt valdei pateicību par veikto darbu.

Šoreiz nākošajiem 2 gadiem valdē bija pārvēlami tikai 2 locekļi — V. Dāboliņš un A. Aditājs, kurus par jaunu ievēlēja amatā. Revīzijas komisijā ar aklamāciju izraudzīja līdzšinējos J. Rozīti, A. Grīnbergu un J. Dubinski, bet par nodaļas pārstāvjiem Kanadas DV delegātu sapulcē — E. Pulciņu un I. Krūziņu.

Sekojošajās pārrunās V. Tuklers sniedza tuvākus paskaidrojumus par Amber Printers & Publishers Ltd. — pirmo latviešu publisko akciju sabiedrību Kanadā, aicinot tautiešus iegādāties tās akcijas, jo paredzama laba peļņa. Bija vēl pārrunas par aizdevuma procentiem DV namam Toronto, biedru naudas nemaksāšanu, jaunatnes atbalstīšanu un rakstnieku nosodīšanu, kuri publicējas komūnistu izdotajos propagandas izdevumos.

Pēc gada sapulces nodaļas vanadzes tās dalībniekus aicināja pēc runāšanas sēsties atkal pie galda, šoreiz čaklu roku klāta, lai „iestiprinātos" un iebaudītu kādu gardumu. „Hamiltonas dvīņi" E. Pulciņš un A. Grīnbergs nodziedāja 3 jautras dziesmas ģitaras un akordeona pavadījumā, tad akordeonistu pāris A. Grīnbergs un V. Leonovs duetā sniedza „Vēl jau viss nav pagalam", vēlēk vadot kopīgās dziesmas un spēlējot deju mūziku. Vakara stundas aizritēja, klausoties J. Vilka solo dziedājumu, V. Leonova akordeona solo gabalā, V. Tuklera „S-toņkārtas" akordeona mūzikā, komponista I. Saksa vijīgajās klavieŗskaņās, kopīgās dziesmās gan akordeona, gan ģitaras pavadījumā, asprātībās, anekdotos, kas nu kuram bija pūrā. Kam pēc visa vēl pietika spēka, palīgojās arī dejās.

BŠK

Toronto žibulētāju uzvara

Hamiltonas latviešu mednieku un makšķernieku klubs 1. februārī rīkotās trīs klubu žibulēšanas sacīkstēs Virdžīnijas līcī uz Simko ezera ledus piedalījās 44 dalībnieki — 19 no Sv. Katrīnām, 15 no Toronto un 10 no Hamiltonas. Vienību vērtējumā ar 9.66 punktiem uzvarēja Toronto latviešu mednieku un makšķernieku klubs, otru gadu iegūstot ceļojošo balvu, 2. vietā ierindojās Sv. Katrīnu klubs ar 6,15 punktiem, bet rīkotājiem — Hamiltonas klubam — šoreiz nācās apmierināties ar 4,83 punktiem un 3. vietu. Individuālajā vērtējumā sekmīgākais bija A. Audze (Toronto) ar 25 izvilktiem asariem, 2. vietā izvirzījās P. Odiņš (Sv. Katrīnas) ar 20 asariem, kamēr 3. vietu ieņēma J. Jaunzems (Hamiltona) ar 19 asariem, bet jaunatnes grupā balvu izpelnījās Vija Kraukle no Hamiltonas. Sacīkstes vadīja Hamiltonas kluba medniecības sekcijas vadītājs L. Ozoliņš.

Mainoties salam un atkusnim, janvāra pēdējā nedēļā Toronto izveidojās daudzas „brīvdabas slidotavas", kurās arī TLB sestdienas skolas audzēkņi labprāt paslidinājās. Uzņēmumā skolas pagalmā savu māku veikli slidināties apkārt kokam arī bez slidām rāda 3. klases audzēkne Zaiga Frīdenberga (pa kreisi) un 4. klases skolniece Diana Lapiņa.

Foto: J. Liģers

TORONTO ZIŅAS

● TLB inženieru un techniķu kopas valde pēc dažu locekļu pārvēlēšanas 22. janvāra gada sapulcē tagad darbojas šādā sastāvā: priekšsēdis inž. K. Tikmanis, viņa vietnieks V. Sabanskis, sekretārs E. Broders, kasieris R. Vecmanis un valdes loceklis A. Ancāns. Jaunais kopas priekšnieks K. Tikmanis beidzis Toronto universitāti 1959. gadā ar elektroinženieŗa gradu, bet 1966. gadā ieguvis maģistra gradu. Viņa adrese: 572 Broadway Ave, Toronto 350, Ont. Canada; tālr. 425-9109. Kopas revīzijas komisijā darbojas priekšsēdis L. Vēveris, sekretārs E. Tiltiņš un O. Kļavenieks.

● Pianistes Edītes Timermanes-Ozolas 6. gadskārtējā audzēkņu vakarā 1. februārī Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē piedalījās tikai 17 audzēkņu, jo daudzi bija saslimuši ar gripu, kura jau kopš vairākām nedēļām „plosās" arī Toronto. Viņu sniegumā noklausījās ap 100 audzēkņu vecāku un viesu. E. Timermanes-Ozolas studijā, kura darbojas jau vairāk nekā 15 gadu, mūziku, sākot ar 7 gadu vecumu, galvenokārt mācās latviešu jaunieši.

● Baltiešu 31. janvāra radioraidījumā angļu valodā klausītājus iepazīstināja ar Ziemeļamerikas baltiešu sporta federācijas darbību, sniedzot informāciju par tās vadību un baltiešu panākumiem dažādās sporta nozarēs. Raidījumu kuplināja baltiešu mūzika un dziesmas. Citu vidū atskaņoja arī „Kāzu maršu" no Jāņa Kalniņa operas „Baņuta", Emīla Dārziņa „Melancholiskais valsis" un vairākas Paulas Brīvkalnes iedziedātas latviešu tautas dziesmas. Šie raidījumi, kurus ar šā gada sākumu noorganizējis pašreizējais BTFK prezidija priekšsēdis lietuvietis J. Simanavičus, katru sestdienu no plkst. 2 — 3.30 pēcpusdienā pārraida Okvilles raidītājs CHWO (viļņu garums 1250), iedalot tos 3 pusstundās — igauņiem, latviešiem un lietuviešiem pa vienai.

● DV Toronto nodaļas 1. februāra valdes sēdē izraudzīja īpašu nominācijas komisiju — P. Broku, J. Grīnbergu un O. Kļavenieku, kura jau iepriekš apzinās piemērotus kandidātus un tos ieteiks pārvaldes amatpersonu vēlēšanās nodaļas biedru gada sapulcē, kura notiks 15. februārī plkst. 12 dienā DV namā. Bez nominācijas komisijas minētajiem kandidātiem valdes, revīzijas komisijas un citiem amatiem kandidātus varēs minēt arī sapulces dalībnieki pirms vēlēšanu sākuma. Sēdes gaitā nodaļas valde no aizvadītā gada budžeta summas, kura bija domāta jaunatnes atbalstam, piešķīra 100 dol. TLB sestdienas skolai, 75 dol. TLTA ģimnazijai un ik pa 50 dol. Rīgas (72.) skautu un Gaujas (14.) gaidu vienībai.

● TLB sestdienas skolas vecāku padomes kopīgi ar TLB dāmu komiteju rīkotais bazārs līdzekļu iegūšanai skolas vajadzībām notiks 15. februārī plkst. 12.30 dienā Latviešu namā. Skola, plānojot darbības gada budžetu, ielēsusi tajā arī paredzētos bazāra ienākumus ap 2000 dol. apmērā, tā kā šī summa noteikti vajadzīga, lai budžets īstenotos, it sevišķi vēl tādēļ, ka noma par skolas telpām šai gadā palielinājusies sakarā ar kanadiešu skolā nodarbināto algu celšanos. Šai sakarā bazāra rīkotāji cer, ka sabiedrība stāvokli izpratīs un, atbalstot skolas centienus un vajadzības, „piemirsīs", ka tai pašā laikā Toronto notiek arī citi sarīkojumi, kuplā skaitā ierodoties bazārā un sekmējot tā labu izdošanos, reizē ar to arī skolai spiedīgajā financiālajā stāvoklī.

● Lai neatrautu apmeklētājus TLB sestdienas skolas bazāram, Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja atsaukusi savu 15. februārī paredzēto draudzes pēcpusdienu ar archibīskapa A. Lūša stāstījumu par viesošanos pie Venecuēlas latviešiem, atliekot to uz 22. februāri tūlīt pēc dievkalpojuma.

● Toronto korporāciju kopā tradicionālajā rotācijas kārtībā nomainījies prezidijs, līdzšinējā seniora J. Dreifelda pienākumus pārņemot viceseniōram, pēdējā vietā stājoties sekretāram, bet sekretāra amatā nākot jaunam prezidija loceklim, kuŗu kārta dot bija korporācijai Vendia. Tā kopas prezidijā tagad ir seniors Aleksandrs Joma (Frat. Lataviensis), viceseniors Tālivaldis Kronbergs (Patria) un sekretārs Voldemārs Galdiņš (Vendia), bet oldermaņa pienākumus veic Elmars Tauriņš (Frat. Lataviensis). Pašreiz kopa gatavo savus gadskārtējos plkv. Kalpaka piemiņas sarīkojumus: 8. martā plkst. 3 pēcpusdienā prezidijs apmeklēs kalpakiešu atdusas vietas Jorkas kapsētas latviešu nodalījumos, noliekot ziedus; plkst. 4 pēcpusdienā Sv. Jāņa baznīcas zālē paredzēta kopas prezidija un kalpakiešu sanāksme, bet plkst. 5 pēcpusdienā Sv. Jāņa baznīcā svinīgais Kalpaka piemiņas dievkalpojums, piedaloties visām kopas korporācijām ar karogiem. Tradicionālā Kalpaka balle notiks 13. martā plkst. 7.30 vakarā viesnīcas Inn on the Park telpās — Simtgades zālē (Centennial Ballroom). Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku laikā kopa savukārt paredzējusi plašu komeršu, kurš notiks 3. jūlijā Igauņu namā, aicinot dalībniekiem iepriekš pieteikties pie kopas prezidija locekļiem.

● Pilnīgi jauna valde ievēlēta Dainas korim 19. janvāra gada sapulcē Sv. Jāņa baznīcas zālē, kurā piedalījās 41 no 67 koŗa dalībniekiem. Līdzšinējam Alfrēdam Purvam vairs nekandidējot, par koŗa priekšnieci ievēlēta Aija Kārkliņa, bet valdē Herta Višnevska, Uldis Maksiņš, Alberts Butāns un Herta Plempere. Komponistes Ērikas Freimanes piemiņas fonda valdē palika līdzšinējā priekšsēde Emma Dzeguze un sekretāre Maiga Rubene, bet no jauna izraudzīta kasiere Anna Vītola. Koŗa revīzijas komisijā ievēlēti E. Skujevskis, Z. Rācene un R. Bērziņa. Turpmāko ieceŗu plānošanu pašreiz kavē koŗa diriģentes Almas Skudras-Kārkliņas atrašanās slimnīcā pēc pārciestas operācijas, jo viņai nepieciešams vēl ilgāks atveseļošanās laiks, taču mēģinājumus, gatavojoties dziesmu svētkiem, koris turpina.

● DV Toronto nodaļas tradicionālais karnevāls, kuram šogad izvēlēts nosaukums „Pārpratums pirtī", notiks 14. februārī plkst. 8 vakarā DV namā. Ieejas maksa 3,50 un 2 dol. Spēlēs igauņa H Arro kapella. Paredzēta labāko masku godalgošana, to vērtēšanu nododot pašu ballinieku ziņā.

● Edmunda Bērkes biedrība 16. februārī plkst. 8 vakarā Latviešu namā rīko nacionālās Ķīnas (Formozas jeb Taivanas) preses atašeja Otavā Šinsena pārrunu vakaru politiskos jautājumos. Referents sniegs paskaidrojumus un atbildēs uz apmeklētāju jautājumiem attieksmē uz pašreizējām aktuālitātēm pasaules politikā.

● DV Toronto nodaļas makšķernieku sekcijas internās žibulēšanas sacīkstes, pēdējās šai sezonā, notiks 1. martā plkst. 7.30 rītā uz Simko ezera ledus Gilforda līcī. Sacensībās var piedalīties tikai nodaļas biedri, kā vanagi, tā vanadzes.

● Rīgas (72.) skautu un Gaujas (14.) gaidu vienību kopīgie 19. gadasvētki notiks 15. februārī plkst. 5 pēcpusdienā Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.

Uzsāks sen iecerētos pārbūves darbus

LĪDZ DZIESMU SVĒTKIEM LATVIEŠU NAMS BŪS JAUNĀ TĒRPĀ ● TLB SESTDIENAS SKOLAS BAZĀRU PĀRBŪVES DARBI NETRAUCĒS

Kad pirms vairāk nekā 6 gadiem Toronto latviešu sabiedrība ieguva savu īpašumu — Latviešu namu, kura pirkšanai vajadzēja 122.000 dolaru, kopīgajā pasākumā tūlīt piedaloties 43 organizāciju biedriem un individuāliem dalībniekiem, kopskaitā vairāk nekā 360 personām, toreizējais nama organizācijas komitejas prezidija priekšsēdis Elmars Škobe nama atklāšanas dienas programmas īpašā pārskatā 1964. gada 6. jūnijā rakstīja: „Lai šis nams pilnībā atbilstu latviešu sabiedriski - kultūrālā centra vajadzībām, tad blakus tam plāno jaunceltni, kuras pagraba telpas kopā ar jaunām ugunsdrošām kāpnēm, kas kalpotu kā vecajai, tā jaunajai celtnei, ceram jau nodot latviešu sabiedrības rīcībā šā gada rudenī. Šī nodoma īstenošana izmaksās 40.000 dolaru, kopā ar izdevumiem augšstāva zāles paplašināšanai un citiem remontiem pārējā daļā izdevumi var svārstīties ap 50.000 dolaru." Tai pašā pārskatā citā vietā bija lasāmas mazāk optimistiska rakstītāja rindas: „Vairāk kā 10 gados ideja iedzīvināta... Bet nu ir tik tālu. Tāpēc arī daudzu skeptiķu nostāja mainījusies, un cerēsim, ka nevajadzēs atkal 10 gadu, lai īstenotu arī iecerētos paplašināšanas projektus."

Kopš šī laika nav pagājuši desmit gadi, bet „tikai" seši. Architekta E. Janiša jau toreiz izstrādātais nama pārbūves un paplašināšanas projekts vēl šogad nebija apstiprināts un iedzīvināts, bet pēdējos mēnešos radušies jauni sarežģījumi, jo pilsētas būvinspekcija cēla iebildumus, ka nams apsaimniekots, neievērojot likumā paredzētos ugunsdrošības noteikumus. Vispirmā kārtā līdzšinējās koka kāpnes, kuras savieno nama atsevišķos stāvus, aizstājamas ar ugunsdrošām kāpnēm. Šis darbs, kas bija apsolīts jau nama pirmajā darbības gadā, tagad steidzīgi izdarāms dažās nedēļās.

Latviešu nama akciju sabiedrības valde jau pagājušajā gadā saņēma aicinājumu 20. novembrī ierasties tiesā sakarā ar ugunsdrošības noteikumu ievērošanu. Stājoties sakaros ar advokātu un pilsētas būvniecības departamentu, nama valdes pr-dim M. Tožam izdevās panākt tiesas datuma atlikšanu uz 23. decembri, pēc tam to vēl pagarināja līdz 10. februārim, cerot līdz šim laikam saņemt pārbūves plāna apstiprinājumu un uzsākt darbus. Iespējams, ka, šīm rindām nokļūstot pie lasītājiem, plāns jau būs apstiprināts, par ko bija cieši pārliecināts valdes pr-dis M. Toža, kad par šo stāvokli informēja. Līdz šim termiņam nama valde, kuras sēdēs pēdējā laikā šai jautājumā notika dzīvas pārrunas, paredzēja ugunsdrošības darbus steidzīgi uzsākt, izdodot tos mazāksolīšanā. Par zemāko izmaksu — 20.000 dol. tos nosolījis būvuzņēmējs K. Suntažs. Kāpņu pārbūvi cer paveikt līdz marta vidum. Nojaucama arī līdzšinējā garderobe pagrabstāvā, iekļaujot to kopīgajā kāpņu telpā.

Šie steidzīgie darbi prasa lielākus pārkārtojumus nama apsaimniekošanā pārbūves laikā. Vidējā stāvā, kurā atrodas galvenā sarīkojumu zāle, DV grāmatnīca un TLB telpa, nekādu grūtību nebūs. Šim stāvam pārbūves laikā būs „jāuzņem" abi pārējie stāvi. Lai nerastos nekādi traucējumi Toronto latviešu kreditsabiedrības darbā, bankas operācijas uz laiku notiks Toronto latviešu biedrības telpās, ko cer nokārtot, sazinoties ar TLB pr-ku I. Alksni. Konsuls V. Tomsons jau piekritis savu istabu pārbūves laikā nodot nama kancelejas vajadzībām. Nebūs traucēts arī TLTA sestdienas ģimnazijas darbs.

Iznomājot telpas dažādu sarīkojumu vajadzībām, tās centīsies apmierināt ar galvenās un pagrabstāva zāles izmantošanu pēc kāpņu pārbūves šai stāvā. Dažiem sarīkojumiem augšstāva zāle tomēr iznomāta jau agrāk. Ja būs nepieciešams, šiem nomātājiem nodos galveno zāli. Tuvākais lielākais sarīkojums Latviešu namā būs TLB sestdienas skolas rīkotais bazārs 15. februārī plkst. 12.30 dienā, kuru vadīs M. Radziņa no skolas vecāku padomes. Telpu ziņā bazārs varēs netraucēti darboties, kas noskaidrojās Latviešu nama 2. februāra valdes sēdē, kurā piedalījās arī TLB sestdienas skolas pārzine A. Martinsone un vecāku padomes pr-dis R. Kurzemnieks. Bazāru iekārtos galvenajā un augšstāva zālē, kāpņu pārbūvi pagrabā netraucējot. Bazārā būs arī daiļamatniecības novietnes un īpaši stendi bērniem.

Plānā paredzētie nama pārbūves darbi ilgs dažus mēnešus, paredzot arī vairākus pārkārtojumus nama iekšienē — jaunas virtuves un garderobes izbūvi, modernas gaisa ventilācijas iekārtošanu, priekštelpas un jauna bāra izveidošanu nama galvenajā ieejā. Šī posma darbus paredzēts pabeigt jau līdz dziesmu svētku sākumam jūnija beigās, kad Latviešu namā notiks virkne dažādu svētku sarīkojumu un sanāksmju.

Otra posma darbi aptvers jau pirms 6 gadiem plānotās ieceres — nama kopīgās fasādes izveidošanu vēl neapbūvētajā zemesgabala daļā, pašreizējā automašīnu novietošanas laukumā, jaunas pazemes mašīnu novietnes izbūvi pagrabā 14 spēkratiem un citu. Tomēr šie plāni ir tālākas nākotnes un galvenokārt līdzekļu jautājums. Kā izteicās nama valdes pr-dis M. Toža, pašreizējā nama pārbūvei līdzekļu pietiek, lai darbus varētu līdz dziesmu svētkiem paveikt bez traucējumiem. Par tālāko, iespējams, lems akcionāru kārtējā gada sapulce, kura paredzēta 29. martā plkst. 2 pēcpusdienā Latviešu namā.

Nobeigumā vēlreiz atsaucami atmiņā nama atklāšanas dienas programmas pārskatā rakstītie vārdi: „Cerēsim, ka nevajadzēs atkal 10 gadu, lai īstenotu arī iecerētos paplašināšanas projektus." Šie vārdi rakstīti 1964. gada 6. jūnijā. Vēl atlikuši 4 gadi no pieminētajiem 10 gadiem. Laika ir daudz!

—sd—

ZĒNS AR LĀDĪTI ...

„Ir gadījumi rādīti, kad aiziet zēns ar lādīti..." Savā laikā populārais zīmētājs Dreksiers Rīgas žurnālā „Atpūta" rādīja šos zēnus ar lādītēm — jaunkareivjus ierodamies dienesta vietās un tālākajās gaitās. Arī Kanadā, sākoties ziemas sezonai, modē nāk atkal lādītes, tagad gan žibulētājiem, lai būtu kur apsēsties un iemest notvertos asarus. Uzņēmumā redzams hamiltonietis Hermanis Reņģītis, kuru draugi mīlīgi saukā arī par „Siļķīti", dodamies ar lādīti plecā uz žibulēšanas sacensību vietu. Jāpiezīmē, ka H. Reņģītis 1. februāra trīsklubu sacīkstēs bija vislabāk ģērbtais „džentlmenis" dalībnieku vidū savā speciālajā „snovmobilista" tērpā, kas maksā vairāk nekā 60 dolaru, bet ir ļoti piemērots žibulēšanas priekiem, jo ir silts un nelaiž cauri vēju. Šādā tērpā bez bažām var gulēt pat sniega kupenā...

Foto: Dž. Ligurs

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

● Ventas (10) gaidu un Aiviekstes (39) skautu vienību rīkotais vadītāju un to piederīgo mītnes vakars „Brauc, draudziņ, droši, nebaidies!" 17. janvārī bija pulcinājis ap 40 dalībnieku. Vakaru ievadīja ar dažādām nodarbībām un veiklības rotaļām, kuras sagādāja prieku kā jaunāko, tā arī vecāko gadagājumu dalībniekiem. Pēc nodarbībām bija klāts azaida galds, pie kura A. Budrēvics informēja par īpašo gaidu un skautu dienu 1. jūlijā Toronto. Pārējā vakara daļa aizritēja, dziedot gaidu, skautu un tautas dziesmas. Mītnes vakara nodarbības vadīja Aiviekstes skautu vienība, bet par garšīgo azaidu bija rūpējusies Ventas gaidu vienība. Kaut sniegs bija snidzis visu dienu, tas tomēr neatturēja mītnes vakarā ierasties viesiem arī no Toronto un Sv. Katrīnām. — Aiviekstes skautu vienības dalībnieki arī šā gada sākumā bija kopā ar vecākiem un dažiem pirmā pasaules kaŗa dalībniekiem bija pulcējušies mežā pie svecītēm rotātas eglītes, lai pieminētu latviešu strēlniekus un viņu cīņas. Pēc īsas E. Dēvidsona uzrunas visi nodziedāja „Dievs Kungs ir mūsu stipra pils", bet prologu un īsu atskatu uz mūsu tautas vēsturi, tērpies seno latviešu virsaišu ģērbā, teica rovers Vilnis Jerva, kamēr roveri U. Tora, A. Jēkabsons un M. Valdmanis sniegbaltos tērpos stāvēja goda sardzē, kopīgi nodeklamējot Ed. Vīrzas „Nakts parādi". Mazskauts P. Jerva savukārt deklamēja E. Ķezberes dzejoli „Ziemsvētki". Atceres brīdi pie meža eglītes pabeidza ar Latvijas himnu.

E. D.

● Ventas (10.) gaidu un Aiviekstes (39.) skautu vienību 18. gadasvētki notiks 14. februārī plkst. 6.30 vakarā Kristus draudzes baznīcas zālē (18 Victoria Ave. S.). Programmā: garīgs ievadījums, gaidu un skautu apbalvošana un priekšnesums „Mudžeklis uz mēness". Nobeigumā pakavēšanās pie tējas un kafijas galda.

● Jaunatnes pulciņa Rota gada sapulce notiks 15. februārī plkst. 2.30 pēcpusdienā Latviešu biedrības telpās. Pulciņš gaida ierodamies arī jaunus biedrus.

BŠK

DV Toronto nodaļas vanadžu kopas valde sasauc vanadžu kopas sapulci šāgada 22. februārī, pl. 2 p.p. DV namā, 125 Broadview Ave., Toronto 8. Kvoruma nesanākšanas gadījumā sapulce būs tiesīga pie katra vanadžu skaita pl. 2.30 tanī pašā vietā.

Toronto vanadžu kopas valde

Diskusiju paneļos būs jaunā paaudze

PAREDZĒTAIS ALAs RĪKOTAJĀS KULTŪRAS DIENĀS BOSTONĀ

DV apvienība Bostonā jau pirms gada nolēma savu namu pārdot, bet izrādās, nav arī tik viegli izdarāms, nav arī tik viegli no tā šķirties, kā bija domāts, un tā DV namā Roksberijā (23 Kenilworth St.) šis nedēļas nogalē atkal valdīs dzīvība un plūdos latviešu valoda, jo še 14. un 15. februārī notiks Amerikas latviešu apvienības rīkotās kultūras dienas. Kultūras dienas bostonieši rīkojuši jau agrāk, piemēram 1952. gadā, ar visai plašu programmu, taču tām bijis lokāls raksturs, piedaloties vienīgi pašu mājas kultūras darbiniekiem. ASV latviešu vispārējās kultūras dienas Bostonā tagad notiks pirmo reizi, jo še darbojas arī ALAs kultūras birojs ar tā vadītāju Dr. Valdu Melngaili un vairumu atsevišķo sekciju darbiniekiem. Tādēļ arī izraudzītājā kultūras dienu rīcības komitejā darbojas vairāk nekā 20 locekļu inž. J. Bebra vadībā.

Bez trīs dažādām izstādēm kultūras dienu norisē būt aktuāli referāti par mūsu kultūru, sabiedrību, jaunatni, baltiešu sadarbību un latviešu kultūras jaunradi. Diskusiju paneļos būs tikai jaunās paaudzes pārstāvji, bet pašās diskusijās varēs piedalīties arī publika. Kultūras dienas 14. februārī plkst. 12.30 dienā atklās ALAs kultūras biroja vadītāja Dr. V. Melngaile, piedaloties arī izglītības biroja vadītājam J. Blumbergam, bet 15. februārī ieradīsies un runu teiks arī ALAs valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš.

Kultūras dienu rīcības komitejas pr-dis Jānis Bebris avīžniekam par paredzēto izteicās: „Ieteicu visiem apmeklēt šīs kultūras dienas, kuras notiek lielu pārmaiņu laikmetā. Pirmo reizi diskusiju paneļos darbosies jaunā paaudze, izteicot savus ieskatus par politisko trimdinieku stāvokli svešumā un kultūras turpināšanu. Pirmo reizi debatēs arī par visu trīs baltiešu tautu sadarbību. No latviešu puses šai diskusiju panelī piedalīsies BATUN pārstāvis Uldis Blukis un Juris Slesers. Domāju, ka tās būs ļoti interesantas debates, taču arī publikai vajadzētu tajās jo atsaucīgi piedalīties. Bez tam gribu uzsvērt Bostonas latviešu organizāciju sirsnīgo atsaucību un piedalīšanos šī plašā sarīkojuma noorganizēšanā. Ir viegli un patīkami strādāt, ja apkārt strāvo sirsnība un atsaucība! Jau tagad vēlos izteikt pateicību DV apvienības vanadzēm, kuras abās dienās rūpēsies, lai kultūras dienu tiešajiem dalībniekiem un apmeklētājiem tukšs nepaliktu arī vēders. Vanadzes par atspirdzinājumu un uzkodām gādās arī īsajos kultūras dienu norises pārtraukuma laikos."

J. Bebris, kurš, pēc paša izteicieniem, šādu organizēšanas darbu pārzina un vada pirmo reizi, sarunas turpinājumā informēja, ka kultūras dienās ieradīsies arī pazīstami viesi — jau minētais U. Blukis, Jānis Bičolis, Alma Mača, Aina Berķe, Leons Rumaks, O. Grīns, V. Belzēns un citi, kuŗi piedalīsies programmas norisē, bet aizmirsti nav arī pašas Bostonas kultūras darbinieki — režisors R. Birzgalis, prof. J. Gabliks, M. Slesere, A. Liepkalns, K. Grīnbergs, E. Dzelzkalējs un citi, kuŗi tāpat pieliks savu roku un pūles, netaupot laiku un naudu, lai šīs kultūras dienas būtu par izdevušos reprezentāciju.

Paredzētas arī trīs izstādes: daiļamatniecību reprezentēs O. Grīna iekārtota skate, grāmatniecību aizvadītajā gadā rādīs L. Rumaks, bet grafika prof. R. Zariņa 100 gadu dzimšanas dienas atceres izstādē [illegible] iekārtos E. Dzelzkalējs, kurš kultūras dienām jau izdevis arī īpašu pastkarti pēc M. Sleseres zīmējuma, kuras pamatā ir pirmā 1635. gadā iespiestā latviešu daina tā laika rakstībā (gotu burtiem): „Manne Balte Mamelyt / Dod mann weene Katkenyt / Mann pelyte peejukus / Py ta sweeste bundeling." Šī tautas dziesma par jaunu iespiesta Tērbatas universitātes vēstures profesora Fredericija Menija vēsturisko rakstu krājumā Tērbatā (Syntagma de origine Livonorum, 1632. g.).

Tālruņa sarunā ar ALAs kultūras biroja vadītāju Dr. V. Melngaili Bostonas koledžā, kur viņa ir vēstures profesore, dzirdēju arī viņas ieskatus: „Domāju, ka latviešu emigrācijā pienācis lūzuma brīdis. Nav vairs svarīgi tikai pagātne, bet mums jāraugās nākotnē, lai tā mūsu dzīvi padarītu tikpat latviski vitālu, kāda tā bijusi aizvadītajos 25 trimdas gados. Mums jāsaskata jaunas problēmas un jācenšas ar tām tikt galā. Es ceru, ka kultūras dienu referāti un diskusijas mums dos pareizo ieskatu šai psicholoģiskā lūzuma laikā, tādēļ ir ļoti svarīgi piedalīties pēc iespējas lielam interesentu skaitam." Uz jautājumu, vai arī viņa pati piedalīsies kādā diskusiju panelī, V. Melngaile atbildēja: „Nē, bet es piedalīšos vispārējās debatēs, jo mums visiem jārunā un jācenšas atrast pareizais ceļš!"

Kultūras dienu ietvaros notiks arī mūsu pasaku meistara un dzejnieka K. Skalbes 20 g. nāves dienas atcere, kurā aktrise Alma Mača no Toronto teiks Skalbes dzejoļus, bet dziesmas ar dzejnieka tekstiem dziedās K. Gribergs. Prof. J. Gablika vadībā iecerēta arī kultūras darbinieku godināšana.

O. A.

Jaunā DV apvienības Ņujorkā valde, revīzijas komisija un vanadžu kopas vadība, dažiem ievēlētajiem iztrūkstot: ap galdu no kreisās — K. Liepiņš, vanadžu kopas priekšniece I. Upmale, jaunais apvienības priekšnieks K. Kitners, gada sapulces vadītājs A. Puķite, vanadžu kopas priekšnieces vietniece (arī ASV vanadžu priekšniece) V. Freija un revīzijas komisijas loceklis (arī ASV DV valdes priekšsēdis) A. Valters; aizmugurē — līdzšinējais apvienības priekšnieks J. Lācis, V. Svētulis, O. Reinholds, J. Kuškis, V. Irbe, K. Plūmanis, J. Baltiņš un O. Baumanis. Foto: B. Rozītis

Bažas par nama uzturēšanu

DV APVIENĪBAS BIEDRU SAPULCE ŅUJORKĀ

DV apvienības Ņujorkā biedru sapulcē 31. janvārī DV namā pr-ks J. Lācis ziņoja, ka apvienībā uz šāgada 1. janvāri ir 259 biedri, no tiem 47 vanadzes un 23 biedri - veicinātāji. Aizvadītajā gadā notikušas divas ziedojumu vākšanas akcijas — 14. jūnijā un Ziemsvētkos, pēdējā pirmo reizi lietots citāds līdzekļu vākšanas veids, izsūtot ap 900 aicinājumu Ņujorkas tautiešiem. „Ja DV atbalsta visu sabiedrību, tad var arī vākt līdzekļus no visas sabiedrības," bija J. Lāča secinājums. Tomēr līdzekļi ienākuši tikai no 174 atsaucīgajiem, pie tam no 240 DV biedriem tikai 70 atsūtījuši savu devumu. Vērojams, ka tieši tautieši, kuŗiem lieli ienākumi, nav ne ziedotāji, ne darbu veicēji.

Apvienība pērn sarīkojusi 17 dažāda veida sarīkojumus,, bet tās nams izmantots 80 reižu. Tā kā daži sarīkojumi ilguši vairāk par vienu dienu, it sevišķi 6 notikušās izstādes, sarīkojumiem pavisam izmantotas 120 dienas. Darbība gandrīz pilnīgi apsikst vasarā, tāpat darbdienu vakaros nama telpas reti izmantotas. Tā kā daļa apvienības biedru ir arī citu organizāciju amatpersonas, J. Lācis ieteica ar šo biedru starpniecību vairāk izmantot DV nama telpas. J. Pētersons norādīja, ka Latviešu preses biedrība panākusi vienošanos ar apvienību par nama telpu izmantošanu reizi mēnesī kultūrāliem sarīkojumiem, izteicot bažas, ka tie varētu nelabvēlīgi ietekmēt pašas apvienības sarīkojumus, mazinot tajos apmeklētāju skaitu, jo arī DV reizi mēnesī organizē kultūrālus sarīkojumus. Viņa iebildums tomēr neguva pārējo sapulces dalībnieku atbalstu.

Ienākumi par DV nama izmantošanu ir palielinājušies, bet arī izdevumi. Kopš nama iegādes nodokļi pieauguši divkārši, tagad jāmaksā 845 dol. Arī apdrošināšanas prēmijas palielinājās, jo palielinājās arī nama vērtība. Aizvadītajā gadā namā izdarīti arī daži pārbūves darbi un izkrāsota augšējā zāle. Apvienība kāda testamenta novēlējumā saņēmusi vairāk nekā 200 latviešu grāmatu, bet trīs tautieši dāvinājuši gleznas.

Vanadžu kopas pr-ce I. Upmane ziņoja, ka vanadzes palīdzējušas sarīkojumu izkārtošanā, sūtījušas aprūpes sainīšus, teātra izrādēs pārdevušas programmas. Ieņemti 2460 dol; atlikums ir 960 dol.

No sekojošajiem ziņojumiem izrietēja, ka DV apvienības šacha kopā ir 13 dalībnieku, bet 23 futbola kopā, kuŗa latviešu vienībā Ziemeļamerikas latviešu meistartitulu un vienu gadu ieguva izdevēja H. Rudzīša ceļojošo Latvijas kausu, pieveicot Toronto DV vienību. DV nama vērtība pašreiz ir 18.338 dol., inventārs iegādāts par 1750 dol., bet mākslas darbu, dažādas vērtības, kopā 22.416 dol. Ziemsvētku ziedojumu akcijā ieņemts 1131 dol., bet 14. jūnija akcijā 1077 dol. Vispārējo darbības budžetu šim gadam pieņēma 2270 dol., bet nama budžetu 2200 dol apmērā.

Revīzijas komisijas pr-dis D. Majinovskis savā ziņojumā norādīja, ka apvienības rīcībā ir samērā mazi operatīvie līdzekļi. Namu nevarētu uzturēt, ja valdes locekļi ar savu darbu to neatbalstītu.

Sekojošajās pārrunās R. Turks ieteica organizēt vairāk sarīkojumu, bet J. Lācis aizrādīja, ka nav pietiekami darbinieku, kas varētu ziedot laiku sarīkojumu sagatavošanai. A. Valters norādīja, ka iepriekšējos gados, rīkojot koncertus, apvienībai vienmēr nācies piemaksāt, dažos gadījumos vairāk nekā 200 dol., bet pērn pie apvienības sākusi darboties koncertu apvienība. Tā jau izkārtojusi divus koncertus ar citu valstu māksliniekiem, garantējot 200 dol. honorāru par vakaru. Iespējams, ka šai gadā honorāru varēs paaugstināt, par spīti faktam, ka abonementa karte vienam koncertam maksā tikai 2 dol.

Plašas debates izraisījās par līdzekļu sagādi. Amatpersonas un atsevišķi biedri uzsvēra, ka apvienības darbam nepieciešami lielāki līdzekļi. V. Gobiņš ieteica ikvienas apvienības biedram katru gadu piemaksāt 3 dol. nama uzturēšanai. Turpretim tie, kuŗi ieņem amatus zemes valdē, domāja, ka arī zemes valdei vajadzētu vairāk līdzekļu. Pieņēma A. Valtera ieteikumu šāgada ASV DV appvienību delegātu sapulcē Detroitā ierosināt biedru naudas palielināšanu ar labprātīgu 1 stundas izpeļņas pielikumu. Pārrunāja arī Tautas balvas nepiešķiršanu kādam kaŗavīram, kaut aizvadītais gads bija izsludināts par kaŗavīru gadu. J. Šāberts savukārt norādīja, ka šis ir arī latviešu teātŗa 100 gadu atceres gads, tādēļ nevajadzētu aizmirst arī aktieŗus, kas līdz šim parasti noticis.

Līdzšinējam apvienības priekšniekam J. Lācim pēc 9 amata gadiem vairs nekandidējot, par jauno priekšnieku ar 41 no 43 balsīm ievēlēja K. Kitneru. Bez viņa šai gadā valdē darbosies O. Baumanis, V. Upmanis, J. Baltiņš, J. Kuškis, O. Reinholds, G. Bumburs, V. Irbe, K. Dravnieks, K. Liepiņš un V. Midziņš. Par valdes amata kandidātu palika R. Turks. K. Dravnieks pēc vēlēšanu rezultātu pavēstīšanas paziņoja, ka neatzīst šo nobalsojumu par saistošu, jo lūdzis savu vārdu no kandidātu saraksta svītrot.

Vanadžu kopas priekšniece arī turpmāk būs I. Upmane, viņas palīdze V. Freija, sekretāre A. Skara un kasiere E. Pavele. Apvienības revīzijas komisijā ievēlēja K. Plūmani, A. Valteru un V. Svētuli, par delegātu ALAs kongresā izraudzīja A. Puķīti, ASV delegātu sapulcē A. Valteru un J. Lāci, bet Ņujorkas latviešu organizāciju padomē K. Kitneru un J. Lāci.

Sapulci vadīja A. Puķite, protokolēja V. Svētulis, piedaloties 46 biedriem.

—be

Nomainījies LAA prezidijs

(Pārnesums no 1. lpp.)

dojumi") izsniedzami detalizēti pārskati par iepriekšējā gadā savākto līdzekļu sadali un izlietošanu, kā arī par nākošā gada vajadzībām. Pagājušā gada akcijā kopsummā savākti 8555,67 dol.

Gaŗāku pārskatu par LAA kultūras daļas un tās nozaru darbību sniedza daļas vadītājs E. Voitkuns, sevišķu vērību veltījot skolu jautājumam. Viņš ziņoja, ka darbojusies skolu lietu pētīšanas komisija, kuŗa tagad darbību izbeigusi, un ieteica tādu atkal noorganizēt jaunā LAA prezidija sēdekļa pilsētā Melburnā. Skolas jāuztur vietējām organizācijām. Ir mainīgas vajadzības skolu darbā, jo tās sāk apmeklēt bērni, kuŗu vecāki latviešu skolās nav gājuši. Tāpat būtu jāmēģina kaut kā saskaņot zināšanu līmenis jaunatnes kursos. Vērts izmēģināt akciju, lai latviešu valodu atzītu par matrikulācijas priekšmetu, taču nelaime tā, ka mums trūkst baltu filologu, kuŗi valodu varētu mācīt. Gleznu izlozes var palielināt Kultūras fonda budžetu pat par 1400 dol. Māras Veikertes braucienam uz Minsteres latviešu ģimnaziju Vācijā piešķirta 600 dol. stipendija. Viņa ir „pirmā bezdelīga" no Austrālijas, bet jāgādā par to, lai sekotu citas. Ļoti vēlama etnografisko stendu iekārtošana, kādi ir ASV un citur. Pertas mūzejs ir ar mieru dot vienu telpu starptautiskam stendam, un latviešiem jābūt pirmajiem, lai tajā tiktu. Šādam stendam noteikti vajadzētu būt Austrālijas galvaspilsētā Kanberā. Latviešu tautas deju sarīkojumos vajadzētu pieaicināt arī igauņu un lietuviešu grupas.

Ziņojumu par LAA skolu nodaļas darbību sniedza tās vadītājs Ed. Šmugajs, norādot, ka, ja vēlas skolās strādāt pēc ASV un Kanadas kopīgajām programmām, kuŗas skolu lietu pētīšanas komisija atzinusi par ļoti labām, tad jāpārveido Austrālijas latviešu skolu iekārta, pārejot no 7-klašu uz 8-klasīgām skolām. Viņš arī lūdza atvēlēt līdzekļus, lai jaunais skolu nodaļas vadītājs varētu apmeklēt visas skolas vismaz divreiz gadā, bet bija neapmierināts ar līdzekļu sadali skolām. Programmu jautājumā pēdējais vārds būtu dodams LAA prezidijam saziņā ar skolu nodaļas vadītāju. Debatēs izskanēja domas, ka mācību programmu pieņemšana vajadzētu atstāt katras skolas vadībai, ka vadlīnijas jādod attiecīgajiem LAA iestādījumiem, ka pašreizējās programmas uzskatāmas par maksimālām. Pēc debatēm sapulce pieņēma šādas Ed. Šmugaja iesniegtās un E. Voitkuna saskaņotās rezolūcijas: 1) Skolu programmas jāpieņem un jāapstiprina LAA prezidijam saziņā ar skolu nodaļas vadītāju. 2) Sapulce ieteic paredzēt līdzekļus skolu nodaļas vadītāja apmeklējumiem katrā skolā (vēlāk šim nolūkam atvēlēja 300 dol.). 3) Nodibināma skolu lietu pētīšanas komisija pie LAA kultūras daļas, kuŗā jābūt arī skolu nodaļas vadītājam. 4) Sapulce ieteic nākošajam LAA prezidijam saziņā ar skolu nodaļas vadītāju rūpēties par to, lai, sākot ar 1971. mācību gadu, latviešu skolas Austrālijā pāriet uz 8-gadīgu kursu, tādējādi pieskaņojoties ASV un Kanadas latviešu skolu sistēmai, programmām un mācību grāmatām. 5) Vietējām organizācijām rūpēties par to, lai skolas būtu apgādātas ar līdzekļiem, kuŗi nodrošinātu programmas izpildīšanu

LAA jaunatnes nozari turpmāk vadīs Latviešu jaunatnes apvienības Austrālijā (LJAA) valdes pr-dis J. Laķis. Tai piekritīs arī jaunatnes kursu rīkošana. Ieteikums nākošos jaunatnes kursus rīkot Brisbenā tūlīt pēc 20. Austrālijas latviešu kultūras dienām.

LAA skaņu mākslas nozarei Kultūras fonds piešķīris 850 dol. Izmaksāti honorāri autoriem vai to piederīgajiem 546 dol. apmērā. Skaņu mākslas nozare strādājusi ļoti sekmīgi.

Pēc debatēm par Kultūras fonda līdzekļiem pieņēma rezolūciju, ka par katru sarīkojumos pārdoto biļeti rīkotājiem līdzšinējo 2 centu vietā jāiemaksā fondam 5 centi, kuŗi pieskaitāmi ieejas kartes maksai, ar ko būs panākts, ka šo nodevu samaksās sarīkojuma apmeklētāji, bet ne rīkotājas organizācijas. Arī kultūras dienu sarīkojumu ieejas kartes apliekamas ar šo nodevu. Iestājās nepatīkams klusums, kad jaunais Austrālijas DV valdes pr-dis V. Rolavs paziņoja, ka dienu iepriekš notikušajā DV delegātu saulcē nolemts Kultūras fondam iemaksāt tikai 300 dol. gadā līdzšinējo 800 vietā. Pēc gaŗākām debatēm vienojās, ka šo lietu nokārtos Austrālijas DV valde ar LAA prezidiju tā, lai nebūtu jāmaina Kultūras fonda budžets, kas paredzēts nākošajiem 3 gadiem, jo DV delegātu sapulces notiek katru gadu, tādēļ šo jautājumu var vēlreiz pārrunāt un pārlemt.

Gaŗākas pārrunas izraisījās sakarā ar priekšlikumu nodibināt pie LAA kreditkooperātīvu nozari un namu kooperātīvu nozari. Melburnas kreditkooperātīva vadītājs A. Prods sniedza plašākus paskaidrojumus šai lietā, kā arī informēja par tā saucamo Draudzīgo biedrību (Friendly Societies) dibināšanas iespējām, kuŗas varētu būt kaut kas līdzīgs latviešu slimo kasēm. Pēc debatēm sapulce nolēma nodibināt pie LAA saimniecisko organizāciju nozari un ka katrai saimnieciskajai organizācijai LAA delegātu sapulcē būs viena balss, ja tā iemaksās minimālo summu 12,50 dol. gadā. Kas pāri šai summai, tas uzskatāms par ziedojumu.

Pārrunāja arī otras veco ļaužu mītnes būvi Austrālijā un vienojās, ka vispirms pilnīgi jāpabeidz jau esošā veco ļaužu mītne Sidrabene pie Adelaides, tad jākrāj līdzekļi mītnes būvei Sidnejā. Apspriežot Austrālijas latviešu sporta pārvaldes ziņojumu, sapulce atzina sporta klubu darbību par vērtīgu un nozīmīgu latviešu nacionālās apziņas stiprināšanā, tādēļ to darbība atbalstāma. Tāpat sapulce atzina, ka skautu un gaidu darbība ir nozīmīga sastāvdaļa nacionālās audzināšanas laukā, tādēļ ieteica LAA prezidijam atbalstīt šo organizāciju darbību morāli un materiāli, uzklausot skautu un gaidu vadītāju ieteikumus.

Sapulce vienprātīgi pieņēma LAA prezidija un revīzijas komisijas ziņojumus, izteicot pateicību par līdzšinējo darbību. LAA prezidija priekšsēdis J. Ritenis savukārt pateicās prezidija locekļiem, nozaŗu vadītājiem un organizācijām, it sevišķi DV saimei, par izcilo sadarbību.

Jauno LAA prezidiju, kas nākošos 3 gadus darbosies Melburnā, ievēlēja šādā sastāvā: priekšsēdis Vilis Eglīte, vicepr-dis Jēkabs Ziedars, kasieris J. Vērnieks, sekretāri K. Sātiņš un D. Brēmane, kultūras daļas vadītājs E. Līdums, informācijas daļas vadītājs A. Auziņš, prezidija loceklis A. Kenne. Par kandidātu izraudzīja V. Aufmani.

Revīzijas komisijā savukārt ievēlēja A. Impolu, U. Meritu un V. Sniedzi, bet kandidātos I. Piekusi un R. Priedi.

Par Kultūras fonda priekšsēdi ievēlēja V. Dulmani, bet valdē E. Līdumu (no LAA kultūras daļas), Z. Apsīti (sekretārs), K. Ābeli un J. Muzikantu.

LAA vicepriekšsēži citās pilsētās būs: Adelaidē — E. Voitkuns, Brisbenā — J. Kūkums, Pertā — J. Pētersons un Sidnejā — G. Bračs.

Sapulce papildināja LAA statūtus ar noteikumu, ka delegātu sanāksmēm jānotiek ik pa diviem gadiem, bet kopsanāksmei ne retāk kā 3 gados reizi, taču vajadzības gadījumā arī starplaikā.

Vēl pārrunāja jautājumus par kultūras dienu rīkošanu, teātŗa festivāliem, rakstnieku dienām, jaunatnes dienām un jaunatnes kursiem, tāpat apsprieda jautājumu par latviešu vidusskolas radīšanu Austrālijā un draudu Minsteres latviešu ģimnazijai sakarā ar Rietumvācijas valdības politikas maiņu.

Ed. Šmugajs

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

NUJORKA

Kā priekšstrādnieks nakts maiņā Tīnekā, Ņudžersijā, pārraugot smago automašīnu piekraušanu un pārbaudot kādas mašīnas kravu, smagu negadījumu piedzīvojis Jānis Priedītis no Bronksas. Aizveŗot mašīnas durvis, lai tās aizplombētu, mašīna uz noledojušā pamata pēkšņi sāka slīdēt, ko J. Priedītis nepamanīja, kā rezultātā viņu iespieda starp mašīnu un noliktavas durvīm. Spiedienu tomēr samazināja apstāklis, ka mašīna stāvēja ieslīpi, pret noliktavas durvīm atsitoties tikai vienam tās sānam. Cietušo nogādāja Tīnekas katoļu slimnīcā, kur konstatēti kaulu lūzumi. Viņu aprūpē viens no ievērojamākajiem amerikāņu kaulu lūzumu speciālistiem. J. Priedīša veselības stāvoklis jau uzlabojies, briesmām vairs nepastāvot.

Latviešu preses biedrības literārajā sarīkojumā 1. martā DV namā piedalīsies vismaz ducis Ņujorkas literātu. Nākošais sarīkojums, arī DV namā, paredzēts 11. un 12. aprīlī, kuŗā aicināti piedalīties arī viesi no Toronto, Montrealas, Čikagas, Bostonas, Vašingtonas un citām pilsētām. Šai sarīkojumā savus darbus lasīs tikai viesi, bet pārrunās aicināti arī Ņujorkas literāti. Sarīkojuma nolūks ir dot iespēju citu pilsētu literātiem lasīt savus darbus Ņujorkas klausītājiem un savā starpā pārrunāt literātu problēmas, izvērtējot dažādās domas un mēģinot panākt atrisinājumu vai izlīdzinājumu.

GRAND RAPIDI

Latviešu katoļu draudzē mainījies dāmu komitejas sastāvs. Par priekšnieci izraudzīta M. Buklovska, viņas palīdze ir J. Eriņa un kasiere-sekretāre L. Sālzemniece.

ELIZABETE

Elizabetes - Ņuarkas latviešu ev.-lut. draudzes ilggadējam padomes un valdes loceklim Kārlim Lielmanim, kas 64 gadu vecumā bija miris 6. janvārī, veltīts aizlūgums Makkrakena bēŗu namā notika 9. janvārī, to vadot draudzes mācītājam T. Vēdzelem un piedaloties amerikāņu Sv. Marka draudzes mācītājam H. Kugleram. Sērās liecoties korporācijas karogam, no nelaiķa Patrias vārdā atvadījās G. Ziediņš un A. Zāģeris, bet draudzes vārdā atvadījās pr-ks E. Krūmiņš. Ap 125 aizlūguma dalībnieku un 50 vainagu liecināja, ka aizgājējs bija iecienīts ne tikai latviešu, bet arī amerikāņu sabiedrībā, izceļoties ar lielu pienākuma apziņu un krietnu darbu. Dienu vēlāk, piedaloties ap 80 izvadītājiem, nelaiķi guldīja zemes klēpī Rāveja kapsētā līdzās viņa dēlam ltn. Atim Lielmanim, kas kā gaisa spēku navigātors krita Vjetnamā 1963. gadā. Kā bēŗu namā, tā kapsētā stāvēja korporācijas Patria goda sardze. K. Lielmanis bija dzimis 1905. gada 26. oktobrī Duntes pagastā, studējis Latvijas universitātē tautsaimniecību, strādāja Rīgā plaši pazīstamajā Pavasara konditoreju uzņēmumā par grāmatvedi, vēlāk Nacionālajā operā par inspektoru, trimdas gadus Vācijā aizvadīja Ansbachā kā IRO noliktavas pārzinis, 1950. gadā ieceļoja ASV un apmetās Kvēkertaunā, kur strādāja zeķu fabrikā un vēlāk par grāmatvedi, bet 1962. gada oktobrī pārcēlās uz Elizabeti un saistījās amerikāņu Sv. Marka draudzē par baznīcas un draudzes nama pārvaldnieku, ar 1963. gadu rosīgi darbojoties arī latviešu draudzē, visu laiku ieņemdams tās vadības amatus. Par nelaiķi sēro dzīvesbiedre Pauline, 90 gadu vecā māte Alvīne Brauska, meita Aina Stiebre ar vīru un bērniem un citi radi ASV, Kanadā un Latvijā.

V. N.

DRAUDZĪGAIS AICINĀJUMS ČIKAGĀ

Kr. Barona latviešu skolas Čikagā rīkotajā Draudzīgā aicinājuma atcerē galveno runu šogad teica kaimiņpilsētas Milvokų Plkv. Kalpaka latviešu skolas pārzinis un pazīstamais jaunatnes audzinātājs Arvīds Bolšteins. Viņš pateicās kādam anonimam ziedotājam par grāmatu velti Plkv. Kalpaka skolai un paziņoja sapulcējušamies akta dalībniekiem Dr. Aivara Zepa izcilo velti Gaŗezeram jaunatnes audzināšanas vajadzībām 10.000 dol. apmērā. Klātesošie atzinību un pateicību ziedotājam izteica aplausiem. Savā runā A. Bolšteins pakavējās pie Draudzīgā aicinājuma idejas, kuŗu tieši pirms 35 gadiem iedzīvināja Latvijas pēdējais valsts prezidents Kārlis Ulmanis. Prezidenta aicinājums guva dzīvu atbalsi, skolu bibliotēku plaukti pildījās grāmatām, telpu sienas gleznām, skolu absolventi atcerējās savu skolu un pateicībā nodeva savu ārtavu. Šis cēlais pasākums atdzimis arī trimdā, latviešu skolām saņemot organizāciju un atsev. tautiešu ziedojumus. „Laimīgs, kas var lasīt," runu pabeidzot, teica A. Bolšteins. „Ieinteresēsim mūsu jaunatni, atbalstīsim jauniešus, lai reiz dzejnieka Virzas apdziedātais grāmatu putenis aizrautu arī viņus un kļūtu par viņu gara neatņemamu daļu."

Sveicienus un aploksnes Kr. Barona skolai nodeva no Čikagas latviešu organizāciju apvienības R. Kiršteins, Sv. Jāņa draudzes pr-ks V. Pavasars, no Čikagas korporāciju kopas T. Ozoliņš, no DV apvienības Čikagā R. Ārums, no Latviešu biedrības K. Legzdiņš, pieteicot arī sacensības latviešu valodā godalgu naudā un, kā ikkatru gadu, absolventu nozīmes, bet no Čikagas latviešu inženieŗu biedrības sveica R. Nīkurs. Rakstveida sveicienus un ziedojumus bija sūtījuši Studenšu korporāciju kopa, Konkordiju kopa, korporāciju Frat. Livonica un Gersicania Čikagas kopas, Dr. R. Gailītis, Čikagas latviešu baptistu pulciņš Gaisma, Čikagas akadēmiskās vienības, katoļu studentu apvienība Dzintars, Čikagas latviešu katoļu draudze, A. Kalnāja izdevniecība, studentu biedrības Frat. Rusticana biedri Čikagā u.c. Kā negaidītu, bet vērtīgu pārsteigumu Kr. Barona skolai Staburaga (70.) skautu vienības dižskautu pulciņa Lāčplēsis vadītājs V. Dātavs sen. pasniedza pulciņa gatavoto valodu koku, kurš skautu vispasaules sacensībā ieguvis 2. godalgu.

Visiem ziedotājiem un apsveicējiem pateicību izteica skolas pārzinis H. Kreicers un prezidija pr-dis A. Birkens.

Programmas daļu izpildīja skolas audzēkņi un absolventi Jānis Eizis un Kristina Jaremko (klavieres), Laura un Armands Birkeni (gitaru dueti), Irisa un Gundars Šīmaņi (kokles un stabule), Uģis Sprudžs (deklamācijas), Gaujas (6.) gaidu vienība un Staburaga (70.) skautu vienība (uzvedums) un V. Dzelmes tautas deju kopas bērnu grupa.

I. S.

ČIKAGAS PIECĪŠU BRĪNIŠĶĪGIE PIEDZĪVOJUMI (4):

Sidnejā visīsākie minisvārciņi nav piedauzīgi

ALBERTS LEGZDIŅŠ RAKSTA, KĀDĒĻ DAŽI AUSTRĀLIEŠI ČIKAGAS PIECĪŠUS NOTURĒJA PAR AMERIKĀŅU DĀRZNIEKIEM ● KĀ PIECĪŠI TIKA GALĀ AR SIDNEJAS PUBLIKU UN KĀ TĀ PĒC TAM AR VIŅIEM IZRĪKOJĀS ● CIK MAZI IR PELDKOSTĪMI SIDNEJAS PLŪDMALĒ ● KĀ PIECĪŠI TIKĀS AR HAIZIVI UN KAS PĒC TAM NOTIKA

(Serijas 4. raksta nobeigums)

Pēc pusdienām mazliet atpūtāmies, tad sēdāmies mašīnās braucienam uz sestdienas izrādes vietu. Satiksme nebija pārāk liela, jo visi austrālieši izrādījās aizskrējuši uz zirgu skriešanās sacīkstēm vai alus bāros klausījās to pārraidījumu. Piebraucot pie Latviešu nama, konstatējām, ka no ārpuses tas pārāk iespaidīgs neizskatās, taču iekšpusē atradām milzīgu zāli ar 7 pēdu augstu skatuvi. Rīkotāji bija gādājuši, lai mums būtu piekomandēti apgaismotājs, skaņu speciālists un skatuves meistars, jo citādi mēs, droši vien, pazustu uz milzīgās skatuves. Ar bažām rau dzījos uz neskaitāmajām krēslu rindām un apvaicājos, vai šovakar kaut kur nenotiek lielas kāzas vai iesvētības. Bet Latviešu biedrības priekšnieks Siliņš mani mierināja un paskaidroja, ka vienīgais notikums bez mūsējā šovakar būšot kādas korporācijas paukošanas stundas— bēniņu istabiņā virs sarīkojuma zāles. Brīdi sagrīļojos, jo garā jau redzēju Janīnas apjukušo sejiņu, kad starp „Es redzēju jūriņā" rindām viņa pēkšņi sadzird rapieru metallisko žvadzēšanu un ievainoto vaidus... Klusībā cerēju, ka paukotāji ātri piekusīs vai mūsu dziesmu vaidelošu iespaidā noliks ieročus.

Bez techniskajiem palīgiem mums talkā nāca arī Sidnejas latviešu teātra dzinējmotori – aktrise Lita Zemgale un viņas vīrs režisors Kārlis Gulbergs. Vispirms mums ievajadzējās sestais vīrs — brūtgāns kāzu skečam, un par tādu pieteicās nama pārvaldnieka Dušeļa dēls Jānis, kad bija vērīgi nopētījis mūsu Janīnu. Tad atcerējos, ka Losandželosā esam atstājuši policista jostu un cepuri un lūdzu Litas Zemgales palīdzību. Viņa mani noveda pagrabā pie lieliem drēbju skapjiem kuros karājās, laikam, visu Sidnejas teātra spēlēto lugu kostīmi, no laucinieku vadmalas līdz karalisku galminieku brokāta apmetņiem, pa starpām karavīru uniformas, ieroči, jostas un cepures. Kad apvaicājos pēc jostas, man stingri noprasīja: „Kādu jostu jums vajaga? Austrāliešu armijas, vācu virsnieka vai skautu jostu?" Apmierināts paņēmu vācu virsnieka jostu un prasīju pēc cepures. Atkal mani tirdīja: „Kādu cepuri? Zemnieka naģeni, vācu karavīra vai pastnieka cepuri?" Priecīgs par tik lielu izvēli paķēru pastnieka cepuri un devos atpakaļ uz skatuvi. Zālē pirmie apmeklētāji jau grūstīja krēslus un čaukstināja programmas. Rāvām aizkarus ciet un vēlreiz mēģinājām iesākuma dziesmas. Nekā jauna jau nesniedzām, tikai 8 gados sakrāto un tagad Austrālijai speciāli izlasītos gabalus.

Atskanēja pirmais zvans. Devāmies lejup uz ģērbtuvi un uzvilkām savus hipiju demonstrantu kostīmus. Pie otra zvana jau stāvējām skatuves sānos. Vēl daži norādījumi aizkaru vilcējam, tad trešais zvans un pieteicēja pēdējie vārdi: „...dāmas un kungi — Čikagas Piecīši!"

Aplausiem ieskanoties, uzsoļojām uz skatuves ar plakātiem rokās un, laikam, mazliet pārsteidzām publiku, jo tā nebija gaidījusi mūs uzsoļojam Berkelejas studentu drēbēs. Vienmēr ir tāda dīvaina sajūta, kad jāstājas svešas publikas priekšā, apmēram tāda kā namatēvam, kuru ciemiņi pārsteiguši vannas istabā, tādēļ tikai ar dvieli aptītam jāskrien cauri viesistabai cerībā, ka to uzņems kā joku un smiesies. Un tādi izrādījās sidnejieši. Viņi smējās, aplaudēja, tikai ne par ko negribēja dziedāt līdz. Priekšējās rindās sēdēja tipiskā pirmizrāžu publika: sakrustotām kājām un tādiem pašiem skatiem. Visumā tomēr izrādes pirmo pusi pabeidzām labi. Jutāmies paši apmierināti, priecājās arī mūsu „sponsori" par sniegto.

„Es nezinu, kā jūs to vēl pārspēsit otrā daļā," smaidīdama jautāja Laila Lauļa, un es viņu mierināju, ka tā būs vēl labāka un skatītāji vārtīsies pa grīdu. Viss tomēr ņēma mazliet savādāku virzienu, jo otrā daļā bija vairāk sologabalu un lēnās dziesmas, bet publika izrādījās gaidījusi kāpinājumu. Jutos kā makšķernieks, kuram pie āķa piekērusies milzīga zivs, bet nevar to pievilkt tuvāk, lai ieveltu laivā. Tikai tad, kad bijām nonākuši pie beigu „Heilaili" un dziedājām par papīra trūkumu Sidnejas latviešu namā, publika beidzot kapitulēja un labprātīgi ievēlās mūsu laivā. Aizkars vilkās ciet pēc teātrinieku modes, bet mēs tā neesam paraduši, tādēļ mēģinājām pārkliegt publikas aplausus, lai tur aizkaru vaļā. Un tad jau uz skatuves rāpās apsveicēju bari un ziņkārīgie, kuri gribēja mūs tuvāk apskatīt, arī autogrammu kārotāji ar nopirktajām skaņu platēm. Uz tām mēs parakstījāmies divkārši priecīgi, jo katrs grasītis bija vajadzīgs ceļa naudai.

Pēc izrādes mūs nodzina pagrabā, kur notika „apkūlības". Tā ir veca Sidnejas teātrinieku tradicija — pēc pirmizrādēm pateikt taisnību acīs, aktieriem, autoriem un režisoriem, tādēļ daži nākot uz šīm apkūlībām, pašu izrādi nemaz neredzējuši, tikai lai „kārtīgi sadotu". Mūs visus piecus nostādīja pagraba vidū kā pirms eksekūcijas, iespieda katram rokās pa glāzei, un tāds vecāks meiteņu trio iejūtīgi nodziedāja vietējās dzejnieces Elgas Lejas sacerētos „Heilaili" pantiņus par mums. Piemēram:

„Četri puiši, viena meita,
Kam uz miesas minikleita.
Atbrauc šeit uz Ķengurkrastiem
Ažēt mūs ar jokiem prastiem."

Nekas, atskaņas bija labas, un mēs sāji smaidījām. Tomēr par laimi visa desmitpantīgā dziedāšana beidzās ar „...gaidīsim jūs citu gadu, tā kā mīļu tuvu radu". Tad mūs katru atsevišķi nogrāba mocītāji un sāka zvilināt. Es izdarīju stratēģisku kļūdu, mēģinādams aizslēpties aiz bāra, jo man izeju tūliņ nosprostoja trīs fiziski varenu dāmu ķīlis un es biju kā vepris aizgaldā. Labi, ka līdzjūtīgi cilvēki vismaz vienmēr uzpildīja manu glāzi, jo tas palīdzēja sameklēt atbildes, kamēr spēlējos ar ledus gabaliņiem. Nekā jauna un satriecoša jau nu gan mums neviens neteica. Vienam gribējās vairāk dziesmu, otram vairāk skeču. Kāds sūdzējās par dikciju, bet to es noraidīju: „ASV un Kanadā jau 8 gadus par to želojas!" Kādam kungam bija licies, ka esam skečus pabeiguši pārāk ātri. Šai gadījumā viņš runāja par tiem, kuri beidzās ar gaismas izdzēšanu, bet nevarēju tam piekrist, jo nedomāju, ka sidnejiešiem tumsā būtu lēnāka domāšana.

Uz rīta pusi bijām atkal mājās. Atgaiņājoties no uzbāzīga saules stara, sapņoju, ka svētdienas izrāde būs izpārdota. Pēcpusdienā, kad pārējie vēl aizbrauca skatīt pilsētu, sēdos pie rakstāmmašīnas un mēģināju aprakstīt dienas noticis, lai rakstītu par tiem redaktoram A. Vinčelam "Toronto", bet pēc pāris lappušēm pasākumu pārtraucu, jo iedomājos, ka šāsdienas izrādē vēl var atgadīties kaut kas interesantāks.

Tā tiešām arī bija. Zālē saradās kādu pārsimt skatītāju mazāk nekā dienu iepriekš, bet to vidū izrādījās daļa no pirmās izrādes skatītājiem, un tie nu visi dziedāja līdz kā kājās. Arī programmu mazliet mainījām, un šī, liekas, bija pareizā recepte. Žēl, ka arī šai vakarā nebija apkūlības, jo labprāt būtu izdziedājies mainītās domas. Tomēr pagrabā vēl nokāpu, piespraudu tur pie aktieru ziņojumu dēļa Piecīšu programmu, atvadījos no daudzu jocīgu skeču autora Ulža Siliņa un Spodra Klauverta, kurš tieši gatavojās savas jaunākās lugas „Augstiene 273" pirmizrādei. Tad vēlreiz no skatuves pārlaidu skatienu zālei, kura tagad izskatījās auksta un nemīlīga, bet tomēr dod patvērumu vitālai un augošai Sidnejas latviešu teātra saimei.

Nolēmām vakarā vēlreiz aiziet uz Kingskrosu un apskatīties Sidnejas nakts dzīvi, bet pirms nodoma īstenošanas mūs savā vīna pagrabā ieaicināja Uldis Āboliņš. Galvas pieliekuši, iegājām mājas tēva pašā izbūvētā pagrabā, kuram par materiāliem lietoti ieguvumi no vecās Sidnejas nojauktajām mājām. Sienām un griestu velvēm lietotie ķieģeļi ir vēstures liecinieki — savā laikā par to salu izsūtīto dedzināti, daži vēl ar ierakstiem. Iedobumos gar sienām sveču gaismā spīguļoja 150—200 pudeļu ziņkārīgi izstieptie kakli. Mājastēvs paskaidroja, ka vīnu gatavo no visa, kam vien ir sula. Šai darbā aizvadot gandrīz visu brīvo laiku, tomēr par 5 gadiem, jo vīna pagrabiņā bieži iegriežoties draugi. Sveču gaismā dažādās krāsās laistījās augļu vīns, un mēs visi dziedājām vecās Piecīšu dziesmas — tik vecas, ka pantiņus vairs paši nevarējām atcerēties. Jutāmies kā kāpuri pirms izšķilšanās, silti un dzīves problēmu neskarti, bet pilsēta ar vilinošajām ugunīm likās 1000 jūdžu tālu....

Pirmdienas rītā tomēr konstatējām, ka nepieciešama totāla atpūta, tādēļ braucām uz slaveno Bondai plūdmali. Atgūlāmies baltajās smiltīs un sākām minēt garāmslīdošo meiteņu trijstūrus, tikai nekā daudz vairs nebija apslēpta, ko minēt. Tik maz drēbes peldkostīmiem, laikam, nekur citur neizliecot, un šim austrāliešu meitenēm uzvilkt kaut ko tādu, kas vairāk apsedz, būtu, liekas, personīgs apvainojums. Man visapkārt klikšķēja filmu kameras, jo Ilmārs ar Jānīti sacentās, kurš vairāk var izfilmēt. Pats es abas stundas nogulēju uz vieniem sāniem, galvas nepagriezis, un par to vēlāk dabūju samaksāt ar baismīgām apdeguma čulgām. — Vienīgo reizi paskatījos, kad atskanēja griezīgs sirēnas kauciens un visi peldētāji, kas bija ūdenī, uzsāka mežonīgu sacensību, vairākkārtīgi laužot kādreizējo Jāņa Konrada pasaules rekordu, peldot uz krastu. „Haizivs trauksme", man paskaidroja pastāvīgā pavadone Sane Āboliņa, un dažus simt jardus tālāk ūdenī patiešām ieraudzījām tumšu haizivs spuru, kura ātri šķēla ūdens virsmu un tad pazuda mūsu skatienam. Jānītim bija izdevība to visu nofilmēt un ar to atspēkot vēlāk dzirdētās baumas, ka tā „neesot bijusi haizivs, bet gan Ilmārs, kurš, peldējis ar nirgans virs ūdens..."

Otrdienas rītā beidzot devāmies atkal uz lidlauku, sirsnīgi atvadījāmies no viesmīlīgās Āboliņu ģimenes un steidzāmies uz lidmašīnu, jo tai ir paradums tūlīt pacelties tiklīdz pasažieri saskrējuši, no paredzētā starta laika. Veiklās stjuarteses mums jau bija iesprādzējušas sēdekļos, četru propelleru rauta, lidmašīna pacēlās ceļam uz Brisbenu, bet es, lieki nekavējoties, iemigu, nemaz nemēģinādams sapņot par nākošajām izrādēm Austrālijā.

Alberts Legzdiņš

Sidnejas lidlaukā Čikagas Piecīši gaida lidmašīnu uz Brisbenu: no kreisās — Ilmārs Dzenis, Uldis Streips, Jānis Rinkušs un Janīna Ankīpāne.

Čikagas Piecīši Bondai plūdmalē, Sidnejā: no kreisās — Uldis Streips, Jānis Rinkušs, Janīna Ankipāne, Alberts Legzdiņš un Ilmārs Dzenis.

ĒDZU KLAUSIETIES

Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GAJUMA **BRĪDIS AR DIEVU** katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30 Niagaras **WHLD raidītājs (vilnis 1270)**

Informācijas tālr. Toronto 261—4218

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek rēgulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā.

Māc. A. Čops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

15. februārī pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skola.

22. februārī pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skola; pēc dievkalpojuma dāmu komitejas gadskārtējais bazārs.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā. 361 Danforth Ave.

22. februārī pl. 2 pēcpusdienā Lielās lūdzamās dienas dievkalpojums un svētdienas skola.

BRAMPTONA

15. februārī pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums Grace United baznīcā; māc. A. Briedis; pirms dievkalpojuma pl. 12.30 mācību stunda jauniešu grupai.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S. Māc. E. Pavasars

15. februārī pl. 10.30 dienā dievkalpojums bērniem ar sekojošu svētdienas skolu; pl. 11 Lielās lūdzamās dienas dievkalpojums ar dievgaldu; pl. 10.15 stunda abām bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā 4345 Marcil Avenue.

15. februārī pl. 12.30 dienā bībeles stunda; pl. 1.30 Lielās lūdzamās dienas dievkalpojums un svētdienas skola, pēc tam jaunatnes stunda.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

15. februārī dievkalpojums nenotiks, bet paredzēta jaunatnes sanāksme.

22. februārī pl. 2 pēcpusdienā Lielās lūdzamās dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

14. februārī — DV Toronto nodaļas tradicionālais karnevāls DV namā „Pārpratums pirtī."

15. februārī — pl. 12.30 dienā TLB sestdienas skolas padomes rīkotais bazārs Latviešu namā.

15. februārī — pl. 5 pēcpusdienā Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību 19. gadasvētki Sv. Andreja baznīcas zālē.

20. februārī — pl. 8 vakarā Columbus Hall: mākslinieku vienības Latvis slēgts karnevāls „Melnās pirtī".

8. martā — pl. 5 pēcpusdienā Sv. Jāņa baznīcā (200 Balmoral Ave.) plkv. O. Kalpaka piemiņas dievkalpojums.

13. martā — pl. 7.30 vakarā Inn on the Park viesnīcā Toronto korporāciju kopas rīkotā Kalpaka balle.

11. aprīlī – pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

HAMILTONA

21. februārī — pl. 8 vakarā Pigbridžas karnevāls Rainbow zālē, Sanford un King ielu stūrī; karnevāla moto „Bērna prātā"; Silvio Cammilierv deju kapella.

24. aprīlī — pl. 8 vakarā Latviešu biedrības telpās, 16 Queen St. North, dzejoļu vakars ar Olafu Stumbru.

Džonesa mudinājums, kurš spēkā vēl šobrīd

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (23)

Džons Džoness drošināja latviešu bēgļus, kuri pēc otra pasaules kara beigām nezinā dzīvoja Vācijas DP nometnēs visai trūcīgos un bieži pat nožēlojamos apstākļos, un darīja iespējamo, un tas bija daudz), lai līdzinātu ceļu tiem, kuri bija ar mieru izceļot uz Kanadu. Viņš deva pats galvojumus un meklēja galvotājus arī kanadiešu vidū. Tai laikā viņš rakstīja Vācijā izdotajā laikrakstā „Latvija":

„Tautieši Eiropā var būt droši, ka Kanadā dzīvojošie latvieši daudz pūlas, lai organizētu palīdzību savas tautas emigrantiem un veicinātu iespējas nokļūšanai šeit. Daži latvieši jau ieceļojuši Kanadā un domāju, ka viņi ar savu dzīvi būs apmierināti. Ceram drīzumā sagaidīt vēl vairākas latviešu ģimenes. Kanadieši par mūsu zemi gūst arvien labāku un pareizāku informāciju. Nesen Otavā divi latvieši par Latviju stāstīja Kanadas parlamentāriešiem. Daži senātori solījās atbalstīt latviešu DP ieceļošanu Kanadā. Mūsu Albertas štātā ir liela vēlēšanās iesaistīt darbā 200 latviešu slimnieku kopējas. Šeit un citos Kanadas novados būtu pietiekami daudz iespēju arī meža darbos. — Kanadas klimats ļoti līdzīgs apstākļiem mūsu dzimtenē, atskaitot ziemeļu apgabalus. Dzīve Kanadā ir laba. Cilvēki brīvi un paēduši. Apstākļi atsevišķās provincēs gan ir dažādi. Latviešu zemes arājiem varu pastāstīt, ka te zeme auglīga un labas ražas. Algas atkarīgas no aroda. Visumā tās ir pietiekami lielas. — Gribu atgādināt tautiešiem DP nometnēs Vācijā nezaudēt izturību un cerību, jo esmu pārliecināts, ka agrāk vai vēlāk daļa latviešu nokļūs Kanadā, bet pārējie, ja tik ātri nevarēs atgriezties dzimtenē, atradīs cilvēcīgu pajumti citur. Mans tautisks sveiciens visiem latviešiem un Dievs lai svētī mūsu Latviju!"

1948./49. gadu maiņā tai pašā Vācijas „Latvijā" rakstīja patriotisku vēstījumu latviešu bēgļiem, kuri jau atraduši jaunu mājvietu Kanadā, paužot kvēlu tēvzemes mīlestību:

„Jūs, kas pirmos soļus esat spēruši še, Kanadā, tagad atrodaties brīvā, kristīgā demokratiskā zemē un esat brīvi cilvēki. Še jūs nevar vairs sniegt ne Sibirijas tundras, ne komūnistu spaidu darbi. Jūs varat brīvi uzelpot un ar cerību pilnām sirdīm raudzīties nākotnē. Arī trimdas grūtumi Vācijā drīz aizmirsīsies, atmiņā paliks vienīgi Latvija, kas katram latvietim ir mīļa. Latvija ir tā vienīgā vieta pasaulē, ko mēs visi īsti un dziļi varam mīlēt, un arī jūs, mīļie tautieši, to nepiemirstiet. Vēl vairāk: latviešu tauta tagad raugās uz jums, kas esat, kas būsit, kā rīkosities. Tāpēc neaizmirstiet sarkanbaltsarkano karogu, kas jūs atkal reiz vedīs brīvestības ceļā uz dzimteni, sargājiet to labi, jo arī jūs esat atbildīgi par Latvijas nākotni.

Neaizmirstiet mūsu latviešu kultūru, cieņījiet mūsu tautas tikumus un sargājiet tos kā dārgu rotu. Esiet patstāvīgi, lai kur būdami, lai arī darbs dažreiz ir nepierasts, jo to darīdami jūs strādājiet arī Latvijas brīvībai. Esiet izturīgi svešā zemē un svešas tautas vidū, jo pastāvēs tas, kas būs izturīgs; un tas arī cienīgi pārstāvēs Latvijas vārdu, jo darbos parādīs savu un savas tautas stāju. Nekad neaizmirstiet, ka vienība ir spēks, ka strīdi un nesaticība iznīcina un ka jūs še vērtēs vispirms pēc jūsu izturēšanās — ar kārtīgu dzīves veidu jūs iegūsiet sev cieņu un līdz ar to cieņu savai tautai un Latvijas vārdam.

Jūs esat še Latvijas un latviešu tautas sargi un aizstāvji, un jums ir un vienmēr paliks iespēja atkal atgriezties Latvijā, ja būsiet tās īsteni dēli un meitas arī še, Kanadā. Jms še būs iespējams daudz darīt Latvijas brīvības labad. Neaizmirstiet, ka lielākai daļai mūsu tautiešu ir ņemta pat cerība, to kauli izkaisīti Sibirijas plašumos un tiem, kas esam brīvībā, ir jādara viss iespējamais, lai viņu asins upuri nepaliktu veltīgi. To mēs, mīļie tautieši, kas esam še Kanadā un citās aizjūras zemēs, nekad nedrīkstam aizmirst.

Latvija būs un atkal reiz pastāvēs brīva! Lai tad varenais Dievs dod mums spēku un izturību kā krietniem tautas dēliem un meitām veikt savus pienākumus, kas mums uzticēti kā īsteniem Latvijas sargiem! Dievs, svētī Latviju!"

Šos vārdus vecais Džonesa tēvs rakstījis pirms 22 gadiem, bet tie spēkā vēl tagad: viņa kvēlais mudinājums tā laika ieceļotājiem Kanadā būtu vērā liekams visiem latviešu trimdiniekiem brīvajā pasaulē, kuru liela daļa pēc tikai 25 svešumā aizvadītiem gadiem vairs nav spējuši saglabāt tik nesatricināmu uzticību un ticību latviešu tautas labākai nākotnei, kādu 1948. gadā — pēc svešumā nodzīvotiem vairāk nekā 50 gadiem — apliecināja vecais Džons Džoness, kas pats savām acīm neatkarīgo Latviju un tās straujo uzplaukumu pat vienu stundu nav skatījis, taču bija pratis saglabāt ne vien dzimtenes mīlestību un pienākuma apziņu pret to un tautiešiem, bet arī latviešu valodu. Liekas, dažam labam mūsdienu latviešu trimdiniekam, padomājot par veco Džonesa tēvu un viņa stāju, vajadzētu krietni pakaunēties.

Pelnītu godu un atzinību Džons Džoness piedzīvoja savā 80. dzimšanas dienā, kad viņu atcerējās latvieši visā brīvajā pasaulē. Apsveikumu no Zviedrijas viņam sūtīja dzejnieks Andrejs Eglītis, no Vācijas — redaktors V. Dulmanis kopā ar laikraksta „Nedēļas Apskats" redakcijas uzņēmumu, bet tie bija tikai daži no daudzajiem suminājumiem, atzinības un pateicības vārdiem. Taču vislielāko atzinību Džoness, protams, saņēma no pašiem Kanadas latviešiem.. Toreizējais Latviešu nacionālās apvienības Kanadā padomes priekšsēdis prof. F. Gulbis „Latvijas Amerikā" 1951. gada 24. novembra numurā cita vidū rakstīja:

„No Džonesa tēva rakstiem presē un viņa vēstulēm raugās pretī cilvēks ar karstu latvieša sirdi, apbrīnojamu dzimtenes mīlestību un ticību tās nākotnei; cilvēks, kam rūp trimdas latviešu dzīve un viņu liktenis. Nemitīgi skan viņa mudinājumi latviešiem turēties kopā, darīt vienu darbu — Latvijas atbrīvošanas darbu. Svešniecības 60 gadi nav varējuši izdzēst dzimtenes tēlu no viņa sirds, viņš par to domā un liek klāt savu roku pie visa tā, no kā Latvijai var nākt kāds labums. Liels ir tas propagandas darbs, ko viņš veic še Kanadā un ASV; viņa ārtava par labu šim darbam nekad neliek uz sevi gaidīt. Katrs, kam bijusi izdevība tikties ar šo vīru, jūt, ka ir ieguvis kaut ko vērtīgu. Kad man šovasar bija laime Džonesa tēvu un viņa dzīves biedri redzēt kā viesus pie sevis mājās Hamiltonā, kad es dzirdēju, ar kādu sirsnību un sajūsmu viņi dziedāja līdz mūsu skaistās, vecās, tomēr mūžam jaukās tautas dziesmas (vārdus labāk zinot par mums), man kļuva skaidrs, cik lielas vērtības viņi savā garajā mūžā ir saglabājuši un uzkrājuši un cik daudz, daudz mēs no viņiem varam mācīties: mēs, kas esam 'Latvijas laika' veidotāji un dzīvotāji, no viņiem, kas 60 gadus ir bijuši no savas tautas šķirti... Mums, Kanadas latviešiem, un ne tikai mums vien, tas jāņem par paraugu un piemēru. Ja mēs, mūsu svešniecības laikam ievelkoties, tikai samērā nedaudzus gadus spēsim sevī saglabāt tādu uzticību dzimtenei, tik karstas sirdis savai tautai un rīcību Latvijai, kā Džonesa tēvs savos 60 svešuma gados, mēs jau varēsim būt lepni. Tāpēc divkārt lepns var būt Džonesa tēvs savos 80. mūža gados. — Kanadas latvieši Džonesa tēva uzticību tautai un dzimtenei, viņa darbu Latvijai un latviešu labā saprot un prot cienīt. Pagājušā gadā viņi to lielā vienprātībā ievēlēja LNAK padomē. Šodien, Džonesa tēva 80. šūpuļsvētkos, es aicinu visus Kanadas latviešus pievienoties suminājumam šim diženajam latvju ozolam. Lai pelnīts lepnums šodien pilda viņa sirdi un lai Dievs viņam līdz un dod daudz baltu dieniņu arī turpmāk."

Sludinājuma sveicienu bija ievietojusi arī šī laikraksta redakcija un apgāds. Protams, Džonu Džonesu goda dienā atcerējās arī ASV tautieši.

Osvalds Akmentiņš

Indriķis, četros rītā pārrodoties mājās no jautras draugu sabiedrības, ievēro, ka viņa sieva pa terases durvīm izstumj svešu vīrieti, pēc tam steidzas viņam pretī un dusmīgi uzkliedz: „Kur tu atkal tik ilgi dauzījies apkārt!?" — „Kas tas bija, kuru tu tikko izvadīji pa durvīm?" Indriķis tikpat sašutis skarbi noprasa. — „Tipiski! Tu jau atkal novērsies no temata!" atcērt sieva, apgriežas un ieslēdzas guļamistabā.

Vislabākās gaļas preces un delikateses
iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Preti Keele apakšzemes stacijai
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

AUSEKLIS
J A N S O N S
Tālr. 698-7370
407 Birchmount Rd.
Scarborough, Ont.
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
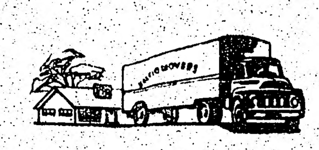

Tālr. 534-1403, Toronto

LATVIJAS KORPORĀCIJU APVIENĪBA
publicējusi izdevumu
Sadarbība Baltijas problēmu pētījumos
56 lpp., bagātīgi ilustrēts, 20x30 cm formāts
Dabūjama: DV Grāmatnīcā — 491 College Street,
Cena $1.50
Toronto 174, Ont.

Est'd 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās.

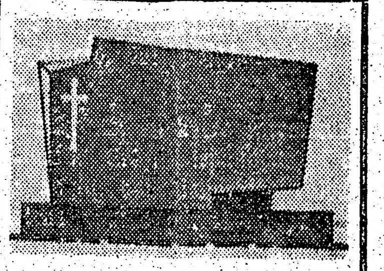

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

GRĀMATAS

JAUNATNEI UN BĒRNIEM

Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām.	1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka	2.40
GAŖĀ PUPA. Bilžu grāmata	1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS	4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI Pasakas ar daudz illustrācijām	4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA	3.80
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS	2.80
— ROĶU PASAULES CEĻOJUMS	3.50
Klēinieks V., SENČU RAKSTI	3.00
Kradoks H. C., LĀČITIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata	2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol.	2.20
Krūka Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas	2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata	1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI. Sevišķi interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem.	4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns	3.00
Stāraste Barisma M., PINTIĶU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām	2.80
Sirmanis Jānis, ĢELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām	3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām	4.00
— BRĪNUMU PASAULĒ. Pasakas ar Ed. Dzeņa illustrācijām	4.00
— TINCIS	5.30
— KRIKSIS TRIMDĀ	3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ	3.00
Sandbergi I. un L., MATIŠIŅ, KUR CEPUMI?	1.50
— MATIŠIŅA DRAUGS	1.50
— REZGALE BĒRNU SVĒTKI	3.00
Klevins J., JĒKABS UN JOAKIMS	3.80

Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem.

Pieprasiet
DV GRĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!
DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznākusi
Aleksandra Tomsena
Cilvēcības vārdā
Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.

Autors ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kuŗš II pasaules kaŗa laika beigās, darbodamies Berlīnē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunīgos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu palīgārsti Olīti Priedi, kuŗas nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Olīti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.

Kaut grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuzņecova liecības brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.

„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Glīti iesieta 344. l.p.p. **Cena $8.50.** Grāmatnīcām atlaide.

Government Information

Pašvaldību departamenta ziņojums

Ontario provinces valdība 1969. gadā izlietojusi 125 milj. dolaru, lai atvieglinātu namīpašnieku un apartamenta īrnieku nodokļu nastu.

Ontario valdības apdzīvojamo mājokļu nodokļu atskaites sistēma 2 īstenošanas gados palīdzējusi taisnīgāk izlīdzināt nodokļu nastu.

Vispārībā tā gandrīz visiem Ontario namīpašniekiem un īrniekiem palīdzējusi samazināt nodokļu spiedienu. Tā palīdzējusi īpaši vecākajiem pilsoņiem un citiem ar ierobežotiem ienākumiem, kas vismazāk spēj atļauties paaugstinātos īpašumu nodokļus.

Kaut nākotnē iespējami grozījumi šai sistēmā, valdība nodomājusi turpināt savus centienus panākt lielāku vienlīdzību īpašumu taksācijā.

Pašreizējā īpašumu nodokļu atskaites sistēma 1969. gadā darbojās labāk nekā gadu iepriekš, bet vēl pastāv dažas grūtības.

Viena no tām ir mēģinājums nodrošināt, lai apartamentu īrnieki, kas gada laikā mainījuši dzīvokļi, atskaiti arī saņemtu. Pēc likuma namsaimniekam vai viņa aģentam uzdots nodot īrniekam nodokļa atskaiti, ko viņš saņēmis no pašvaldības. Bet praksē daudzi īrnieki maina dzīvokli, neatstājot savu jauno adresi. Tā namsaimniekam ļoti grūti nodokļu atskaiti nogādāt pie piederības.

Pašvaldību departamenta subsidiju nozare nokārtojusi vairāk nekā 4500 saimnieku un īrnieku strīdu gadījumus 1968. gada atskaites dēļ, kas citādi būtu varējuši beigties tiesā. Šī sūdzību kārtošana rāda svarīgo darbu, ko departaments klusībā veic, lai nodrošinātu, ka gratifikācijas sasniedz tos, kam tās lemtas.

THE HON. JOHN ROBARTS
Prime Minister of Ontario

Draudzes svētki Grand Rapidos

Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudze 18. janvārī atzīmēja 20 gadu pastāvēšanas svētkus, apvienojot šīs svinības ar draudzes mācītāja Kr. Hermaņa 60 dzīves un 35 ordinācijas gadu atceri.

Svinības ievadīja ar pateicības dievkalpojumu draudzes baznīcā, kuŗā bez K. Hermaņa piedalījās arī LELDAAs vidienes apgabala garīgais vadītājs prāv. V. Turks, mācītāji A. Piebalgs, J. Lazda un V. Līventāls, kuŗš teica sprediķi. Ērģeles spēlēja K. Liepiņš, bet dziedāja bērnu koris skolotājas A. Lībantes vadībā. Dievkalpojums bija kupli apmeklēts, ierodoties viesiem arī no Detroitas, Kalamazū un citām vietām. Svinību laicīgā daļa un svētku mielasts notika baznīcas sabiedriskajās telpās, kur pulcējās tuvu pie 200 dalībnieku. Šo svētku daļu vadīja P. Puriņš, bet atklāja draudzes pr-ks O. Jirgensons, nolasot arī archibīskapa A. Lūša apsveikumu. Pārskatu par draudzes darbību aizvadītajos 20 gados sniedza valdes sekretārs V. Fricsons, bet pie māc. Kr. Hermaņa dzīves un darba gaitām gleznaini pakavējās B. Maine. Sumināņjumus un ziedus saņēma visas amatpersonas un darbinieki, kuŗi piedalījušies draudzes dzīves veidošanā un vadīšanā, sākot ar prāv. J. Turku un māc. Kr. Hermani un viņa dzīves biedri, tāpat dāmu komitejas vadītājas un klusā darba veicējas, bez kuŗu čaklajām rokām draudzes darbs nemaz nebūtu iedomājams. Nebija aizmirsti arī tie draudzes garīgās un saimnieciskās dzīves veidotāji, kuŗi jau atdusas kapu kalniņā: uz viņu kapu kopām bija nolikti pateicības ziedi.

Daudzie ciemiņi un pašu mājas ļaudis, izsakot pateicību par labo sadarbību, sveica gan ar ziediem, gan dāvanām un aploksnēm, neaizmirstot ne draudzes mācītāju Kr. Hermani un draudzes pr-ku O. Jirgensonu, ne arī dāmu komitejas pr-ci H. Jansoni un citus darbiniekus. Gaŗo apsveicēju virkni ievadīja LELDAAs vidienes apgabala vadītājs prāv. J. Turks, sekoja māc. A. Piebalgs, māc. J. Lazda, Kalamazū Sv. Jāņa draudzes pr-ks V. Grīnbergs un dāmu komitejas pr-ce E. Jansone, Kalamazū latviešu ev.-lut. draudzes pr-ks K. Brūveris un dāmu komitejas pr-ce F. Zemitāne, Grand Rapidu Vienības draudzes pr-ks E. Avots un dāmu komitejas pr-ce E. Medne, Detroitas Sv. Pāvila draudzes pr-ks R. Kempe, Grand Havenas draudzes vārdā A. Rieksts, latviešu skolas pārzinis V. Lībants, no draudzes jaunatnes pulciņa J. Balks, no „Baznīcas Vēstīm" B. Maine, Grand Rapidu un apkārtnes latviešu bēŗu fonda vārdā A. Valdmanis, no Korporāciju kopas J. Laucis, Latviešu biedrības pr-ks A. Grīnbergs, no baptistu kopas un māc. A. Stefenberga prof. R. Markus, Latviešu skolas vecāku padomes vārdā I. Mateusa, no Skrundas (17.) gaidu vienības Dz. Korneta un no latviešu strēlnieku kopas A. Eversons. Savus dzejoļus lasīja K. Tālbergs un Dr. A. Kalniņš, pēdējais ar jauku humora iekrāsojumu. A. Kalniņam tieši šai dienā piepildījās 75 mūža gadi, un tā arī viņš saņēma sumināņjumus. Bija arī krietns skaits rakstveida sveicienu.

Apsveicējiem pateicās māc. Kr. Hermanis, draudzes pr-ks O. Jirgensons un dāmu komitejas pr-ce H. Jansone, pēdējai jo sevišķi pieminot divas draudzes darbinieces O. Kerodi un A. Tālbergu, tāpat pārējās palīdzes, kuŗas sekmējušas daudzus agrākos sarīkojumus un šo jubilejas svinību labu izdošanos.

V. Z.

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

BAFALO

● Vietējās DV apvienības kopīgā valdes un revīzijas komisijas sēdē pr-ka R. Blāķa dzīvoklī ziņojumus par latviešu skolu un apvienības un skolas kopīgo eglītes vakaru sniedza skolas vadītāja un vanadžu kopas pr-ce I. Blāķe, bet revīzijas komisijas ziņojumu tās pr-dis V. Celms, atzīstot apvienības pirmā gada darbību par sekmīgu un izteicot vadībai pateicību. Gada apgrozījums bijis 578 dol., galvenajiem ienākumiem esot biedru naudām (153 dol.) un sarīkojumu ieņēmumiem (415), bet izdevumu posteņos — 80 dol. skolai, 297 dol. sarīkojumu organizēšanai. Uz 1. janvāri apvienības kasē bija 83,14 dol., bet vanadžu kopai 71 dol. Revīzijas komisija atvēra iesūtītās apvienības vadības vēlēšanu aploksnes, konstatējot balsošanas iznākumu. Arī turpmāk apvienības darbu vadīs R. Blāķis, viņa vietnieks būs V. Malējs, kasieris K. Štrauss, sekretārs V. Alks un valdes locekļi J. Smiltiņš un A. Mikulis. Pēdējais veic arī latviešu skolas vecāku padomes priekšsēža pienākumus. Vanadžu kopu tāpat turpinās vadīt I. Blāķe, bet tās valdē darbosies Z. Maļēja, A. Štrausa, M. Kaimiņa un V. Pušmucāna. Revīzijas komisijā ievēlēti V. Celms (prdis), A. Strazdiņš un A. Kaimiņš.

E. Alka

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Archib. A. Lūsis — Jēzus līdzības un mūsu laikmets	$2.80
T. Ķikauka — Putni, rom.	$4.20
Latgaļu tautas dziesmas (notis)	$5.50
Indr. Gubņa — Rītdiena neskaitās	$4.00
H. Krauja — Ardievas vasarai, dzej.	$4.00
B. Bičole — Ceļos, dzej.	$4.50
Leonīds Slaucītājs — Sešos kontinentos	$8.00
Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā	$8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom.	$4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom.	$4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom.	$5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons	$4.00
Leonīds Slaucītājs 70	$2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd.	$10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti	$7.50
Dr. N. Vīksniņš — Latvijas vēsture jaunā gaismā	$8.00
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju	$6.00
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmneši, dzej.	$2.00
A. Klīve — Brīvā Latvija, atmiņas	$10.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom.	$5.80
P. Klāns — Karsta dzelzs, apcer.	$12.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
J. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom.	$4.80
Dr. Kiršteins — Kaliet sirdis akmenī, brāļi	$5.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātās atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukškāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121
DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

J A U N A T V Ē R T S
Gaumīgas dāvanas, mērenas cenas un laipna apkalpošana jūs gaida
CRYSTAL SHOP
1178 Kennedy Road, Scarboro (2 bloki ziemeļos no Lawrence Ave. E., pretim „Bad Boys")
Īpašniece: Waltraut Voelker — tālr. 755-0800
(agrāk Hamburg Centre—Danforth Ave.)
Sakarā ar atklāšanu par katru pirkumu kristalla pelnu trauks $7.50 vērtībā par brīvu.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

MĒS IESPIEŽAM
- *Laulību un iesvētību ielūgumu kartes*
- *Vizītkartes*
- *Dokumentus biedrību vajadzībām*
- *Koncertu programmas*
- *Sarīkojumu biļetes*
- *Plakātus, dziesmu lapiņas*
- *Vēstuļu veidlapas, aploksnes*
- *Grāmatas, žurnālus*

Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.
TEL. 759-0266

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251
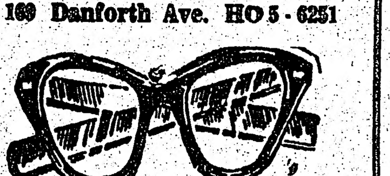
ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Vai jūs moka augsts asins spiediens, stīvums plecos, bezmiegs?
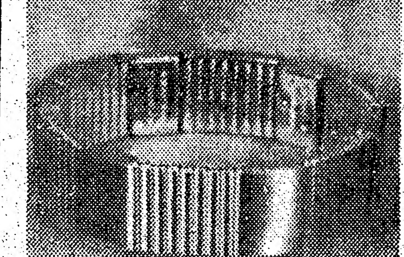
Izmēģiniet šo pēc zinātniskām metodēm konstruēto magnetisko veselības lenti, tā palīdz!

Šī veselības lente zinātniski un kliniski pierādījusies par ļoti iedarbīgu pret dažādiem fiziska rakstura traucējumiem, kurus rada kā motoriskās, tā autonomās nervu sistēmas nekārtīga darbība, kā: stīvums plecos, muskuļu sāpes, aizcietējums, bezspēks, bezmiegs, augsts asins spiediens u. c. Tā savu vērtību pierādījusi arī parastās veselības un jaunības uzturēšanā. PATENTĒTA 43 VALSTĪS.

Pasūtiniet to jau šodien. Glīti nostrādāta, zelta krāsas magnētiska aproce tikai $10.95. Pircējiem Ontario pievienojams 5% tirdzniecības nodoklis.
Izgriezt un iesūtīt:

BAND SALES. BOX 3. SCARBOROUGH, ONT.
Prepaid or C.O.D.
I order ....pcs. magnetic bracelets — ladies/mens
small — medium — large
Name ....
Address ....

Šāgada 14. februārī, pl. 8 vak. DV namā — 125 Broadview Ave.,
DV Toronto nodaļas gadskārtējais K A R N E V Ā L S
Pārpratums pirtī
Spēlēs H. ARRO deju kapella. Labāko masku godalgošana.
Ieeja $3.50, maskās $2.00.
Visus laipni ielūdz DV Toronto saime

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Kā Ontario mediķu apvienības vadītājs Dr. J. Valters, tā OHSIP darbinieki ir vienis prātis, ka Ontario veselības apdrošināšanas plāns ir „lielākais sajukums vēsturē"... Ārstiem neskaitāmos gadījumos jāgaida 6 mēneši, iekām saņem honorāru, kas tiecas radīt nevēlamu saspridzinājumu valdības un sabiedrības attieksmēs. Arī pacientiem, ja ārsti sūta savas lēses tiem tieši, jāgaida no 6 nedēļām līdz 2 mēnešiem, kamēr saņem pienācīgo daļu no OHSIP, kura telefoni pārslogoti, sniedzot izziņas gan laipniem, gan nelaipniem vaicātājiem. OHSIP 2000 darbinieku pieprasījuši valdībai, lai tā vienkāršotu plāna procedūru, un vaino politikus pastāvošajā sastrēgumā un nekārtībās, kā arī 3 nekoordinētus kompūterus, kuru darbu varētu veikt viens automats par mazu daļu pašreizējās izmaksas.

★ Par franču policistu brutālitāti Kvebekā dabūjis pārliecināties Valters Rīdels, Britu Kolumbijas valsts zemju nozares direktors. Viņš ieradies Kvebekas pilsētā, lai piedalītos Kanadas zemes bagātību ministru sanāksmē, bet aiz pārpratuma noturēts par banku laupītāju, piekauts un 4 stundas turēts apcietinājumā. Rīdels izteicies, ka divi tipi, kas izskatījušies pēc Montreālas noziedznieku pasaules piederīgajiem, viņam aplikuši roku dzelžus, iegrūduši automašīnā un apstrādājuši ar revolvera spalu. Rīdelam pārsistas acis, deguns un ielauzts kauls virs acs. Kvebekas provinces policija izteikusies, ka tai bijusi tiesība lietot varu, jo „aizdomās turētais nepaklausījis rīkojumam". Nepatīkamo incidentu nevarējuši novērst, jo policisti nepratuši angliski, bet Rīdels nerunājis franciski. Kvebekas premjērs Bertrāns pavēlējis lietu izmeklēt.

★ Montreālā 15 tirgotāju iesūdzējuši Kvebekas augstākajā tiesā pilsētas policistu brālību par pērnā oktobra nemieros sagādātajiem zaudējumiem. Tirgotāji uzskata, ka pilsēta un policijas departaments ir atbildīgs par iznīcinātajām precēm un bojājumiem, ko pūlis nodarījis. Viņi pieprasa 238.000 dol. zaudējumu atlīdzību.

★ Ontario finanču un tirdzniecības ministrs Rauntrijs pēc 9 gadu darbošanās dažādu ministriju vadībā iesniedzis atlūgumos. Viņa vietā par finanču ministru iecelts B. Lorenss. Ar šo pārmaiņu premjēra Robarta kabinetā paliek 22 locekļi, jo Lorensa līdzšinējā vieta paliek neaizņemta.

★ „Victoria Times" izdevējs Arturs Ervins iesniedzis senāta preses komitejai rakstu, kurā apgalvo, ka šajos chaotiskajos laikos lasītāji nevēlas zināt, kas noticis vakar vai šodien, bet gan, kas vispār risinās pasaulē. Tādēļ nākotnes laikraksti līdzināsies vairāk žurnāliem, sniedzot pārskatus par sarežģītajiem faktoriem „aiz pašiem notikumiem". Labākie laikraksti esot uzņēmuši šo virzienu, bet vairums kanadiešu preses izdevumu vēl nav pievienojušies šai nosliecei tik efektīvi, cik būtu nepieciešams. Piebilstams, ka minētais „ieteikums" ir jauns solis šī kontinenta sabiedriskās domas skološanai „vēlamā virzienā"... —ns

---

†

Aizsaukts mūžībā

Kārlis Kristaps Šers

dzimis 1911. gada 27. augustā Latvijā,
miris 1970. gada 2. janvārī Londonā, Ontario.
Apglabāts Vaterlū kapsētā.

Sēro
AKMEŅU UN SEMANOVU ĢIMENES

Šī saulīte, šī zemīte
Ne manam mūžiņam,
Tā saulīte, tā zemīte —
Tā visam mūžiņam.

Franklina Rūzvelta atstātais „mantojums"

APRIT 25 GADI KOPŠ LIKTENĪGAS JALTAS KONFERENCES

Šai mēnesī aprit gadsimta ceturksnis kopš bēdīgi slavenās Jaltas konferences Krimā, kurā Vinstons Čērčils, Franklīns Delano Rūzvelts un Josips Džugašvili - Staļins jau iepriekš sadalīja interešu sfairas Eiropā, toreizējam Kremļa diktātoram saņemot lielāko daļu „lāča ādas", kaut pats lācis vēl atradās mežā.

Jaltas konference notika laikā, kad bija jau skaidri paredzams, ka otrs pasaules karš beigsies ar sabiedroto uzvaru, pie tam drīz. Pēc Staļingradas kaujas beigšanās, kurā mēnešiem ilgās cīņās gandrīz pilnīgi iznīcināja 300.000 vīru lielo vācu ģenerāļa Paulusa 6. armiju, sarkanarmijas masas strauji vēlās uz rietumiem. Tai pašā laikā pieauga vācu pretestība rietumu frontē, un rietumvalstīs radās bažas, ka Pad. savienība varētu parakstīt ar Vāciju separātu miera līgumu, tādēļ tie tiecās ar savu austrumu sabiedroto panākt kādu kopīgā līgumā ietvertu pēckara nokārtojumu Eiropā.

Jaltas līguma pamatlīnijas bija ļoti „solidas", galvenajos punktos ietverot vienošanos, ka Polija un citas Austrumeiropas valstis nododamas Pad. savienības ietekmei kā kompensāciju par tās iestāšanos karā pret Japānu, tāpat vienojoties par pasaules jauno „drošības sistēmu".

ASV prezidents Rūzvelts domāšanā nebija ticis tālāk par pārliecību, ka svarīgākā pasaules problēma ir trūkums britu, franču, holandiešu un beļģu kolonijās un ka tirgošanās ar Kremli un koncesiju došana Staļinam nekaitē amerikāņiem, ja tajā nav iejauktas viņu intereses. Tāpēc Jaltas konferencē Rūzvelts piekrita visam, ko vien Staļins prasīja, un radīja sarežģītās problēmas, ar kurām Eiropa nav tikusi galā vēl pēc 25 gadiem.

Bet tās nav tikai Eiropas problēmas vien, tās ir visas pasaules un arī pašu amerikāņu problēmas, kuras atstājis „mantojumā" Rūzvelts ar saviem tik vieglprātīgajiem lēmumiem. Ies priekšā no līdzatbildības netiek vaļā arī Vinstons Čērčils, lai cik slavena būtu viņa politiskā pagātne anglosakšu uztverē.

Visi trīs kādreizējie „lielie" jau sen vairs nav dzīvo vidū, bet viņu noziedzīgā politika vēl tagad nav izlabota. Tikai šādā aspektā mēs, latvieši, kopā ar citām apspiestajām un verdzinātajām Austrumeiropas tautām varam pieminēt šo liktenīgo Jaltas konferenci „jubilejā", jo tā nodeva Maskavas verdzībā pusi Eiropas un sagādāja bīstamus draudus visai pasaulei.

Vašingtonas un Maskavas „menuets"

ASV UN PAD. SAVIENĪBA PASTIPRINA IEROČU SŪTĪJUMUS VIDĒJIEM AUSTRUMIEM

Vidējos austrumos situācija nobriedusi atklātam karam. Tādi ir vispārējie uzskati, kuri pēdējās nedēļās paudušies Rietumu preses politiskajos komentāros par Izraēlas un arabu valstu saspīlētajām attieksmēm kopš 1967. gada īskara, kuras tagad, liekas, sasniegušas kulminācijas punktu. Abas lielās pasaules varas — ASV un Pad. savienība — salīdzinātas ar diviem virves vilcējiem, kuri katrs velk uz savu pusi, kamēr abi cikstoņi apmetīs politisku kūleni, atstājot Vidējo austrumu pulvermucas degli neapdzēstu.

Rietumu novērotājiem, no Apvienoto nāciju redzes viedokļa, ir cits salīdzinājums. Viņi šo abu lielvalstu politisko tirgošanos apzīmē par klasiskā menueta atdarināšanu: kad viens partneris spēris savu dejas soli, viņš pagaida, kamēr otrs dara to pašu. ASV jau izdarījušas ievērojamu politisku pagriezienu Vidējo austrumu diplomātijā un tagad gaida, ka Pad. savienība darīs to pašu, lai novērstu saspriegumu, bet Maskava vēlas, lai Vašingtona sper vēl vienu soli. Protams, šādu nelīdzsvarotu „deju" nav iespējams ilgi turpināt, tikpat veltīgas šādā situācijā ir diplomātiskas sarunas. Maskava ar savu „plato pēdu" tagad iemīnusi to aklo labirintu, no kura, šķiet, vairs nav citas izejas, kā vienīgi atstāt norisi Vidējo austrumu pašplūsmei.

Arabiem pašreiz liekas, ka ar Izraēlas uzlidojumiem Kairo priekšpilsētām viņu pacietības mērs jau pilns līdz malām. Nasers jau draudējis ar atklāta kaŗa sākšanu pat tad, ja tas nesolītu drošas izredzes uzvarēt, būdams tomēr pārliecināts, ka ar pastiprinātiem Pad. savienības ieroču sūtījumiem kaŗa laime nosvērsies viņa pusē.

Nasers politiski sen bauda pilnīgu Maskavas atbalstu, kuram tagad pievienojusies arī Pad. savienības pastiprinātā militārā palīdzība. Spriegumam Vidējos austrumos palielinoties, Maskavas sūtņi šā mēneša sākumā, kā jau zināts, Vašingtonā, Londonā un Parīzē reizē iesniedza notas prezidentiem Niksonam un Pompidū un premjēram Vilsonam, prasot visu viņu ietekmes izlietošanu attieksmē uz Izraēlu, lai apturētu tās gaisa spēku dziļos ielidojumus Ēģiptē. Ziņas no Telavivas vēstī, ka Pad. savienības ministru prezidents Kosīgins savos izteicienos stingri brīdinājis, ka atturēšanās izbeigt gaisa sirojumus Ēģiptē varētu beigties ar padomju militāru iejaukšanos vai masīvu moderno ieroču piegādi arabu valstīm. Maskava oficiāli gan noliedz, ka šāds drauds būtu izteikts. Arī Rietumu valdību pārstāvji apgalvojuši, ka padomju nota nesatur kādus īpašus draudus. Izraēlas ārlietu ministrija neapstiprina, ka Pad. savienība būtu tai iesniegusi kādu speciālu ultimātu ar rietumvalstu vidutājību. Taču zīmīgs ir Izraēlas ministru prezidentes Goldas Meires tūlītējais paskaidrojums Telavivā, ka Izraēla izbeigtu gaisa uzbrukumus, ja arabi pārtrauktu apšaudīšanu. „Ja mēs izturētos pasīvi, mums nebūtu jādzird pārmetumi, bet ja mēs šaujam labāk nekā arabi, tad to uzskata par situācijas saasināšanu," taisnojās Golda Meire.

ASV prezidents Niksons nosūtījis Pad. savienības ministru prezidentam Kosīginam steidzīgu atbildi padomju notām Vašingtonai, Londonai un Parīzei, paziņojot, ka Vašingtona nelieksies Maskavas draudu priekšā sūtīt vairāk ieroču arabiem, ja ASV piekritīs Izraēlas lūgumam pēc lielāka skaita Phantom un Skyhawk tipa strūkllidmašīnu. Niksons jau nedēļu iepriekš bija izteicies, ka izšķiries par šo lidmašīnu nosūtīšanu 30 dienu laikā. Tagad Niksons katēgoriski atraidījis Maskavas apgalvojumu, ka ASV palīdzība Izraēlai veicina saspriegumu, jo Izraēlai būtu piegādājami vēl vairāk ieroču, lai ieturētu spēku līdzsvaru Vidjos austrumos. Vašingtonā vēl piebilsts, ka Maskava jau agrāk noraidījusi ASV priekšlikumu par ieroču piegādes aizliegumu arabiem un žīdiem Vidējos austrumos un ka nav nekādu cerību, ka Pad. savienība piekristu ieroču sūtījumu kontrolei arī tagad, jo ar to būtu pārtraukta arī padomju ieroču piegāde Naseram.

Prezidenta Niksona atbilde Kosīginam satur četrus galvenos punktus — ASV turpinās cīnīties par mieru Vidējos austrumos un pamiera atjaunošanu, kurš izbeidza 1967. gada jūnija sešu dienu kaŗu, kā arī iestāsies par ieroču piegādes ierobežošanu Vidējiem austrumiem un miermīlīgu nokžrtojumu. ASV prezidents atkārtoja agrākos ASV priekšlikumus miera panākšanai, speciāli uzsverot t.s. Rodosas formulu, pēc kuras arabi ar žīdiem uzsāktu sarunas ar kāda trešā partneŗa vidutājību. Šī formula pirms 22 gadiem pieņemta Rodosas salā Vidusjūrā, ar to izbeidzot arabu valstu un Izraēlas kaŗu 1948. gadā. Bet Niksons atgādināja Kosīginam arī savu gatavību atbalstīt Izraēlu, ja spēku līdzsvars Vidējos austrumos mainītos un nosvērtos arabu pusē.

Pretkomūnistiskais laikraksts „Le Jour" Beirutā citējis Austrumeiropas avotus, ka milzīgās padomju Antonov tipa transportlidmašīnas, kuras spējīgas pārvadāt arī tankus, pēdējo 72 stundu laikā nolaidušās Ēģiptes lidlaukos katru pusstundu. Sūtījumos nav bijuši Mig-23 tipa iznīcinātāji, kurus ēģiptieši cerējuši saņemt, bet to vietā atsūtītas jaunas radara ierīces, no zemes bazēm izšaujamas raķetes un pretgaisa aizsardzības lielgabali. Laikraksts savā 5. februāra ziņojumā piebildis, ka šie jaunie padomju ieroči nav domāti tikai Kairo aizsardzībai pret Izraēlas gaisa uzbrukumiem, bet arī vispārējo Ēģiptes aizsardzības spēku stiprināšanai, lai tā varētu stāties pretim Izraēlas pastiprinātajiem uzbrukumiem un gaisa spēku sitieniem.

Izraēlas ārlietu ministrs Ebans izteicies, ka pēc padomju ieroču sūtījumiem Ēģiptei ASV tagad varētu justies vēl vairāk iedrošinātas pavairot Izraēlas lūgto Phantom un Skyhawk tipa kaujas lidmašīnu sūtījumus. Ebana loģika, kā piezīmējis kāds Londonas komentātors, rāda kādu visai īpatu stāvokļa uztveri — ar pastiprinātiem gaisa uzbrukumiem Ēģiptei radīt Naseram lielāku vajadzību pret padomju aizsardzības ieročiem, lai pēc to piegādāšanas arabiem ASV prezidentam būtu attaisnojums sūtīt vairāk kaujas lidmašīnu Izraēlai...

Ja tas notiks, — izteicies Ēģiptes prezidents Nasers kādā intervijā Londonā, — viņš personīgi došoties uz Maskavu, lai saņemtu lielāku palīdzību arabu pasaulei. Maskava kādā radioraidījumā savukārt apgalvoja, ka neviens nenoliedzot Izraēlas tautas tiesības dzīvot savā suverēnā valstī, bet „Izraēla tagad no žīdu tautas nacionālā centra pārvērtusies par kaŗa centru".

No Kairo ziņo, ka Ēģiptes prezidents Nasers un Jordānijas karalis Huseins 5. februārī apspriedušies Kairo un vienojušies pastiprināt savas politikas koordināciju. Arī abu valstu galvenie ministri un armijas štābu priekšnieki piedalījās šai sanāksmē, kura ievadīja sešu arabu valstu konferenci Kairo šās nedēļas nogalē, piedaloties Ēģiptei, Jordānijai, Sīrijai, Irakai, Sudānai un Lībijai.

SĪKAS ZIŅAS

● Rietumvācijas aizsardzības ministrija paziņojusi, ka apmācības lidojumā gājusi bojā jau 116. Starfighter tipa kaujas lidmašīna. Pilots izglābies ar izplētni. Rietumvācijas gaisa spēkos ir 700 šo ASV būvēto mašīnu, kuras izmanto jau kopš 1961. gada. Līdzšinējos 116 negadījumos ar šī tipa mašīnu dzīvību zaudējuši 55 piloti.

● Skotlendjarda detektīvi Londonas Victoria stacijas bagāžas telpās atraduši divas rokas granātas. Šī ir jau otra reize nedēļas laikā, kad še novietoti spridzekļi. Pirmo reizi atrastas četras granātas.

Dievs dod tautas darbiniekam...

(Pārnesums no 1. lp.)

cita vidū teica: „Mēs tevi še godinām, bet pieminekli sev tu jau esi uzcēlusi pati ar saviem darbiem." — TLTA skolotāju praktiskā semināra vadītājs L. Vīks savā apsveikumā atcerējās laiku kādreizējā Hanavas nometnē un B. Senkēvičas darbu laikraksta „Tēvzeme" nodibināšanā un izveidošanā, pastāstot, ka, ierodoties Hanavā, atradis šai vakarā godināmo cietumā, jo kādreizējais cietums nometnē bijusi vienīgā nesagrautā ēka, kurā tad arī kopā ar L. Bērziņu un V. Korstu organizēts laikraksts.

No Latviešu lauksaimnieku biedrības t. s. latviešu apriņķī sveica Ž. Bukovskis, Latviešu nama pārzinis F. Vilmanis sumināmajam bija izvēlējies „trāpīgu" tautas dziesmu. Hamiltonas latviešu katoļu draudzes vārdā runāja P. Zariņš, bet no Vindzoras latviešu biedrības K. Znotiņš.

Veiklā vārdu spēlē humoram atkal lika iedzirkstīties dzejniece Ingrida Vīksna, par kuŗu, liekas, tāpat retais zinās, ka viņas personības dokumentos rakstīts Ingrida Fogele, iesākot apsveikumu ar uzrunu: „Cienījamā Ziemaņa kundze un mīļais Senkēviča kungs!" Runājot par lielu garu apslēptajiem talantiem, kuŗus vēlāk tikai biografi „atklāj", viņa norādīja, ka „brašs jūrnieks mazā laiviņā drošs bargā jūrā dodas", uzsveŗot, ka B. Senkēviča ir varena un kaislīga makšķerniece, kas mazā laiviņā devusies arī dzīves jūrā, pieveikusi daudzās vētras, kuŗas kuģi nepieveic, redzēta sasistā laivā, bet Neptūns nesekmīgi viņu slīcinājis, pabeidzot: „Man nav rožu pasniegšanai, bet to vietā, ja Senkēviča kungs atļaus, es atļaušu Vīksnas kungam ar tevi braukt makšķerēt..."

Redaktors M. Čulītis, sveicot „Laika" redakcijas un apgāda vārdā, norādīja, ka „Laiks" gan apraksta jubilejas un jubilārus, bet reti ir apsveicēju vidū, jo neuzskata sevi par biedrību, taču šoreiz izņēmuma gadījumā to dara, jo B. Senkēviča bijusi laikraksta vadītāja, ir grāmatu autore un preses kopas priekšniece.

Joriks (I. Batraks), suminot visus iepriekšējos suminātājus, kuŗi nav pieminējuši vienu sumināmās īpašību — humora izjūtu, sveica jubilāri ar feļetonu pantos, jo bija „saodis", ka Ķepals to darīs ventiņu prozā. Mākslinieks O. Grebže savā vēlējumā ierosināja: „Klausoties cildinājumos, veiktajos darbos un arī nedarbos, ieteicu B. Senkēvičas vārda priekšā likt — lielā latviete!" Kā pēdējais tiešo apsveicēju virknē jubilāri sumināja un labākos vēlējumus izteica Kanadas latviešu katoļu apvienības pr-ks S. Gabrāns.

Tad bija kārta rakstveida apsveikumiem. Vakara norises vadītājs J. Daukststs paziņoja, ka rīkotājiem tādi iesūtīti 67, bet laika trūkuma dēļ nolasīja tikai pirmo un pēdējo, pārējos apsveicējus minot tikai vārdā. Viņu vidū bija slimības dēļ ierasties aizkavētais Latvijas konsuls Montreālā V. Tomsons un Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis, latviešu pārstāvis Vatikānā monsiņors Dr. K. Ručs un citi katoļu, luterāņu un baptistu mācītāji, kā arī apsveicēji no Eiropas un Austrālijas, profesori A. Dreimanis, L. Slaucītājs un H. Tichovskis, „Jaunās Gaitas" atb. redaktors L. Zandbergs, tēlnieks A. Kopmanis, gleznotājs E. Vingris, kas veltē bija atsūtījis savu gleznu, un vīru ansamblis Kalvis, rakstnieki T. Ķikauka, S. Lazdiņa, L. Ozolkalna, V. Mora, Z. Liepa, E. Andersons un J. Babre, Latviešu kreditsabiedrību apvienības pr-dis A. Svenne, latviešu gaidu pr-ce M. Vilka, Amerikas latviešu rejublikāņu apvienības pr-dis V. Korsts, Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā pr-dis P. Rasiņš, Amerikas latviešu katoļu apvienības pr-dis P. Daugavietis, Latviešu kaŗa invalidu apvienības Kanadā pr-dis J. Grīnvalds u. d. c. Kā pēdējo J. Daukststs nolasīja torontiešu Almas un Viļa Kaļiņu apsveikumu, jo atzina to par raksturīgāko, kas rezumē visu šai vakarā dzirdēto un vēlēto: „Svešas zemes zieds man rokā,/Svešas zemes saule mirdz,/ Bet tik tur, kur smilgas lokās,/ Dzimtā zemē pukst man sirds. — Birutas sirds vienmēr pukstējusi Latvijai un latviešu tautai. Lai tā vienmēr paliek jauna un nebeidz pukstēt jaunatnei, darbam un tēvzemei!" Taču izrādījās, ka minētie 67 sveicēji nav visi, jo daudzi savus novēlējumus bija sūtījuši uz sumināmās māju, kādēļ tos šai vakarā nolasīt nevarēja, bet noskaidrojās, ka kopā saņemti 104 rakstveida apsveikumi.

Savu pateicību suminātājiem Biruta Senkēviča ietvēra 40 minūšu gaŗā atbildes runā, galvenokārt veltījot to atmiņām. Atsaucoties uz J. Mežaka norādījumu, ka maz zināms par viņas jaunības dienām, B. Senkēviča plašāk pakavējās pie saviem meitenes gadiem un bēgšanas no mājas, lai nebūtu jāprec negribēts vecpuisis un varētu turpināt izglītības gaitas. Atsaucoties uz daudzajiem suminājumiem, viņa savukārt ar mazu pašironiju atzina, ka par jubilāriem un mirušajiem vienmēr saka tikai labu... „Ja jautā, kādēļ esmu visu darījusi, man jāatbild: esmu vienmēr jutusi aicinājumu darīt tautas labā visu, ko vien varu. Dievs nav man piešķīris bērnus, tādēļ latviešu jaunatne un visa sabiedrība ir it kā mani bērni. Es nešaubīgi ticu. Latvijas nākotnei un esmu pārliecināta, ja vien paši gribēsim, ka latviešu tauta dzīvos, jo neviens mūs nespiež kļūt par angļiem. Nav tāda vecuma, kad dzīve jānoslēdz un nekas vairs nav jādara; fiziskais vecums jāaizstāj ar gara rosmi." Un tālāk: „Līdz sirds dziļumiem esmu aizkustināta par lielo godu, ko šodien ar sirsnīgiem vārdiem, veltēm, ziediem un rokas spiedienu man izrāda draugi un organizācijas. Tādu brīdi, kā šodien, vairs nepiedzīvošu. Taču sabiedriskajam darbiniekam šāds brīdis apliecina, ka jāturpina darbs, ka sabiedrība to atzīst, un tādēļ jārūpējas, lai sabiedriskā un kultūras dzīve nekad neapsiktu. Viss šovakar teiktais un man dotais ir kā zeltīts vārpu vainags, kas piešķiŗ spēku darbam un atbalstu." Baismi izskanēja B. Senkēvičas pateicības runā vieta: „Mūsu presi, kuŗa mani cēlusi un cildinājusi, gribu lūgt vienu: kad pienāks brīdis, kad no šīs zemes aiziešu, lielus un gaŗus rakstus par mani nerakstiet, jo domāju, ka atzinība sabiedriskajiem darbiniekiem jādod viņu dzīves laikā, lai tie redzētu, ka ir atzīti un ka viņu darbs nav veltīgs." Kā parasti, arī šo runu B. Senkēviča pabeidza ar kvēlu mudinājumu: „Kopiet latviešu valodu, lasiet latviešu laikrakstus un grāmatas, jo tās ir saites, kas mūs satur kopā, tādēļ nedrīkst būt latviešu mājas, kur nav latviešu grāmatu un laikrakstu! Lieciet katrs uz latvietības altāŗa savu ziedu, lejiet eļļu uz šī ugunskura, lai tas mirdz gaiši: kaut mums nav vairs mūsu zemes, bet lai dzīvo mūžīgi latviešu tauta!"

Vakara dalībnieki, kājās piecēlušies, vēlreiz aplausiem ilgi sumināja B. Senkēviču un, izpildot viņas vēlēšanos, nodziedāja „Daugav's abas malas", TLTA ģimnazijas audzēknei I. Aizupietei dziesmas laikā godinātajai pasniedzot E. Krēmanes cepto un dāvināto jubilejas kliņģeri. Bija jau pāri pusnaktij, tādēļ daļa viesu steidzās mājup, bet citi vēl pakavējās pārrunās, galvenokārt, protams, ar šī vakara galveno personu. Uz ielas Latviešu nama tuvumā nebija redzama neviena smagā automašīna, tādēļ jāpieņem, ka B. Senkēviča izlietoja vairākas vieglās, lai pārvestu mājās saņemtās dāvanas un ziedu kalnus, to vidū 272 rozes vien — atlikušās, jo neskaitāmas viņa izdalīja vakara viesiem... Vtr.

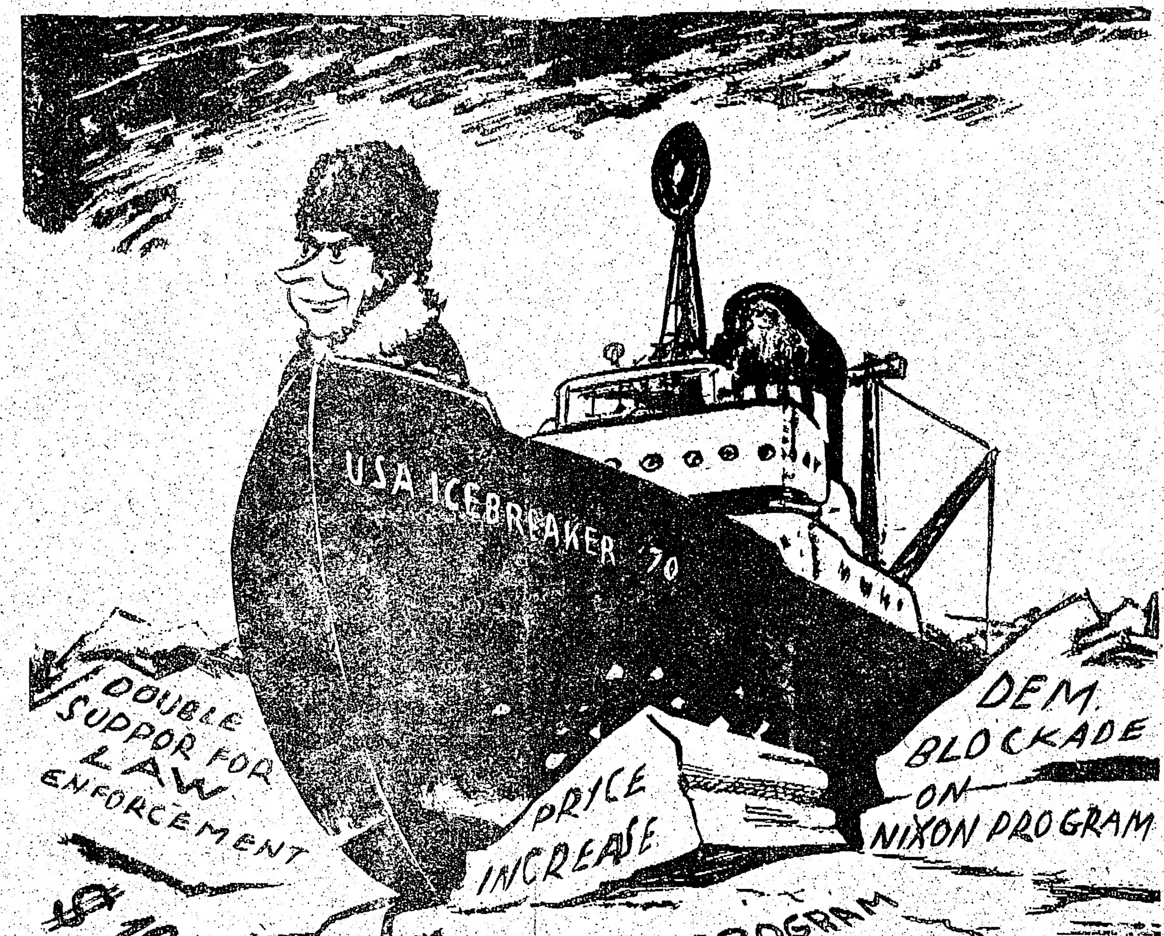

ASV prezidents Niksons apņēmīgi lauž sastāvējušos ledu labākai dzīvei jaunajā gadu dekādē.

Ed. Keiša karikatūra

HIGH PARK RAJONĀ

IZĪRĒJAMA

nemēbelēta istaba ar virtuvi
(plīts un ledusskapis).

Zvanīt Toronto 767-9964.

Vai vēlaties samazināt nule maksājamo 1969. gada ienākuma nodokli (income tax) **?**

IKVIENS GRIB, KĀDĒĻ JŪS NE?

Ieguldījums personīgā pensiju plānā ievērojami palīdzēs. Vēlaties ko tuvāku uzzināt? Pasteidzieties — 24. februāris ir pēdējā diena.

Brīva, nesaistīga informācija. Zvanīt A. Gailītim — 284-6715 Toronto

Pārstāvis XANADU Pension and Harvard. Mutual Funds.